

NTM-centralen i Södra Österbotten

Storsand rekreationsplan

Åstrand Ann-Sofie (ELY)
25.6.2025

Storsand rekreatationsplan

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1. Inledning	3
1.1 Planeringsområdet	3
1.2 Tidigare utförda planer på området	3
1.3 Rekreatationsplanens planeringsprocess	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Områdets skyddsstatus	4
2.1.1 Skyddsbestämmelser- vad får man göra på området?.....	4
2.2 Naturtyper, arter och geologi.....	7
2.2.1 Storsands naturtyper	7
2.2.2 Växter	12
2.2.3 Insekter	12
2.2.4 Fåglar	12
2.2.5 Däggdjur	13
2.3 Områdets användning	13
2.3.1 Planer och avtal som styr områdets användning	13
2.3.2 Användningshistoria	14
2.3.3 Områdets nuvarande användning och antal besökare	14
2.4 Markägare och andra berörda parter.....	15
3. Mål.....	15
4. Markägarrespons.....	16
4.1 Markägarnas svar på enkäten	16
4.2 Analys av svaren	17
5. Åtgärder och tidtabell för verkställande	18
5.1 Stranden och serviceområdets konstruktioner.....	18
5.1.1 Nuläge, inklusive förbättringsarbeten under planeringsprocessen	18
5.1.2 Utvecklings- och reparationsbehov	23
5.1.3 Förslag på ansvarsfördelning	31
5.1.4 Behov av lov.....	31
5.2 Stignätverket	32
5.2.1 Stigarnas skick och utvecklingsbehov.....	33
5.2.3 Förslag på ansvarsfördelning	39
5.2.4 Behov av lov.....	40

5.3 Guidning av besökare	41
5.3.1 Nuläge och utvecklingsbehov	41
5.3.2 Ansvarsfördelning	45
5.4 Övriga åtgärder	46
5.4.1 Avlägsnande av döda sälar som sköljs upp på stranden	46
5.4.2 Ibruktagande av jaktstugan?	47
6. Uppföljning	48
7. Konsekvensbedömning	48
8. Sammandrag av ansvarsfördelning samt uppskattning av kostnader	53
8.1 Åtgärder på serviceområdet	53
8.2 Åtgärder längs vandringslederna	55
8.3 Övriga åtgärder	56
9. Källor	57
10. Bilagor	60
Bilaga 1 Utförda karteringar som utgör grund för planen	60
Bilaga 2. Fåglar som observerats på Storsand 2022	60
Bilaga 3. Markägaråsikter som inte har direkt med rekreationen att göra	65
Bilaga 4 Anteckningar från NTM-centralens och Forststyrelsens kontroll av serviceutrustningen 2021 ...	66
Bilaga 5. Rapport från granskning av vandringsleder, december 2020 (Förkortad)	66
Bilaga 6. Bilder på konstruktioner längs vandringslederna och på serviceområdet	75
Bilaga 7. Utlåtanden om planen samt svar på dem	81

1.3 Rekreationsplanens planeringsprocess

De senaste åren har skötseln av Storsand utförts som ett samarbete mellan Forststyrelsen, Närings-, trafik och miljöcentralen i Södra Österbotten (i fortsättningen NTM-centralen), Nykarleby stad samt Monäs, Hirvax, Monå och Harjux byars samfälligheter, enligt tidigare skötsel- och användningsplaner. Rekreationstrycket på området, speciellt sandstranden, är tidvis väldigt högt. Därför finns det ett behov av en noggrannare planering av hur rekreatjonsbruk och naturskydd bäst kombineras. Denna plan fokuserar främst på planeringen av landområdets rekreatjonsbruk.

Under planeringsprocessen har en arbetsgrupp med representanter från NTM-centralen, Forststyrelsen, Nykarleby stad, Monäs byråd samt Monäs, m.fl byars samfälligheter samlats för att diskutera planen samt områdets skötsel. Områdets markägare har hörts med hjälp av markägarenkäter i början av planeringsprocessen och de har haft möjlighet att kommentera den färdiga planen, dessutom ordnades ett allmänt presentationstillfälle med diskussion den 25.4.2024. De undersökningar och inventeringar som gjorts under eller som utgjort en grund för planeringsprocessen finns i bilaga 1.

2. Beskrivning av området

2.1 Områdets skyddsstatus

Området är införlivat i Natura 2000-programmet (FI0800133, Nykarleby skärgård). På Storsand finns ett naturskyddsområde som sträcker sig över Lotan, sandstranden och delar av skogen. Sammanlagt är 464 ha skyddat varav 262 ha är vatten och 202 ha land. Större delen av skyddsområdet finns på privatägd mark, men en del är även belägen på statens mark och förvaltas av Forststyrelsen. (Se bild 2). Området ingår även i det nationella strandskyddsprogrammet samt det nationella åsskyddsprogrammet. Storsand är dessutom beläget på ett grundvattenområde som lämpar sig för vattenförsörjning samt är en nationellt värdefull vind- och strandavlagring.

2.1.1 Skyddsbestämmelser- vad får man göra på området?

Naturskyddsområdet på Storsands landområden består av nio olika naturskyddsområden på privat mark (bild 3). Skyddsbeslutens bestämmelser utgör grunden för vad man får göra på området samt principerna för skötsel och användningsplanering. De olika områdena har liknade skyddsbestämmelser med några små skillnader.

På alla områden är det förbjudet att:

- Använda mark för odling, dikning och upptagning av marksubstanser
- Gräva eller fylla mark
- Uppföra byggnader och anläggningar eller anlägga vägar
- Avverka skog eller ingripa i skogens naturliga utveckling
- Döda, fånga eller ofreda ryggradsdjur eller förstöra deras bon samt fånga eller störa ryggradslösa djur
- Färdas med motordrivna fordon.
 - Elcyklar och dylika eldrivna färdmedel räknas inte som motorfordon och omfattas därmed inte av förbudet
- Vidtaga andra åtgärder som kan förändra områdets karaktär eller ofördelaktigt påverka den naturliga växtligheten, faunan eller landskapsbilden

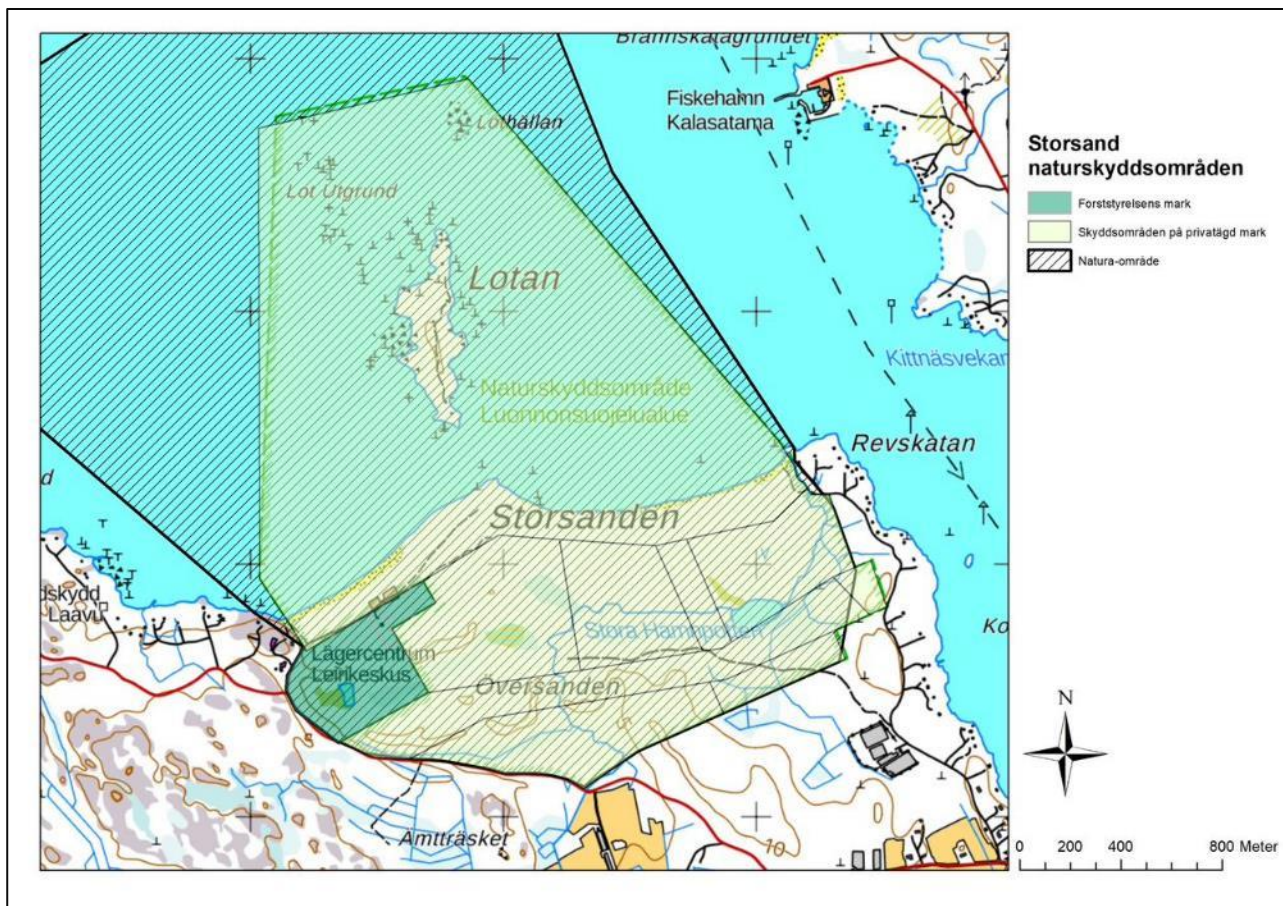

Bild 2: Storsands naturskyddsområde hör till Natura 2000-området i Nykarleby skärgård.

Skyddsområdesspecifika förbud (skyddsområdenas identifieringskoder syns på bild 3):

- I delar av skogsområdet, väster om Stora hamnpotten och upp till 500-800 meter från strandlinjen, (YSA107275, YSA107335, YSA107276) är det förbjudet att anordna orienterings- och dylika terrängtävlingar eller -övningar
- På stranden är det förbjudet att skräpa ned och lämna avfall
- Vid stranden, Lotan och det intilliggande havsområdet är det förbjudet att förändra land- eller havsbottensprofilen genom grävning eller dumpning
- Vid stranden och på Lotan, samt 500–800 meter inåt land (YSA103581, YSA107275, YSA107335, YSA107276), med undantag av de östra delarna av skogsområdet, är det förbjudet att göra upp eld, tälta, eller på annat sätt slå läger utanför de platser som anvisas i skötsel- och dispositionsplanen.

På alla områden är det uttryckligen tillåtet att:

- Jaga och fiska enligt rådande jakt- och fiskelagstiftning. Jakträtten får inte användas till jaktturism.
- Plocka svamp och mogna bär
- Bygga konstgjorda bon för rovfåglar med markägarens medgivande
- Utföra åtgärder som räddningsservice och oljebekämpning förutsätter
- Utföra lantmäteri- och karteringsarbeten
- Utföra nödvändiga åtgärder för att området skall bli naturenligt, enligt en plan godkänd av miljöcentralen (numera NTM-centralen).

Områdsspecifika tillåtelser

- Vid strandområdet är det tillåtet att använda på området befintliga byggnader till fritidsändamål och reparera dem enligt en av NTM-centralen godkänd plan. Byggnaderna får inte utvidgas.
- Vid stranden, Lotan och intilliggande havsområden är det tillåtet att underhålla märken och anläggningar som tjänar sjöfarten.
- På delar av skogsområdena (YSA107229, YSA107240, YSA107230 och YSA107228) är det uttryckligen tillåtet att underhålla de stigar som fanns vid tidpunkten för fredningsbeslutet.

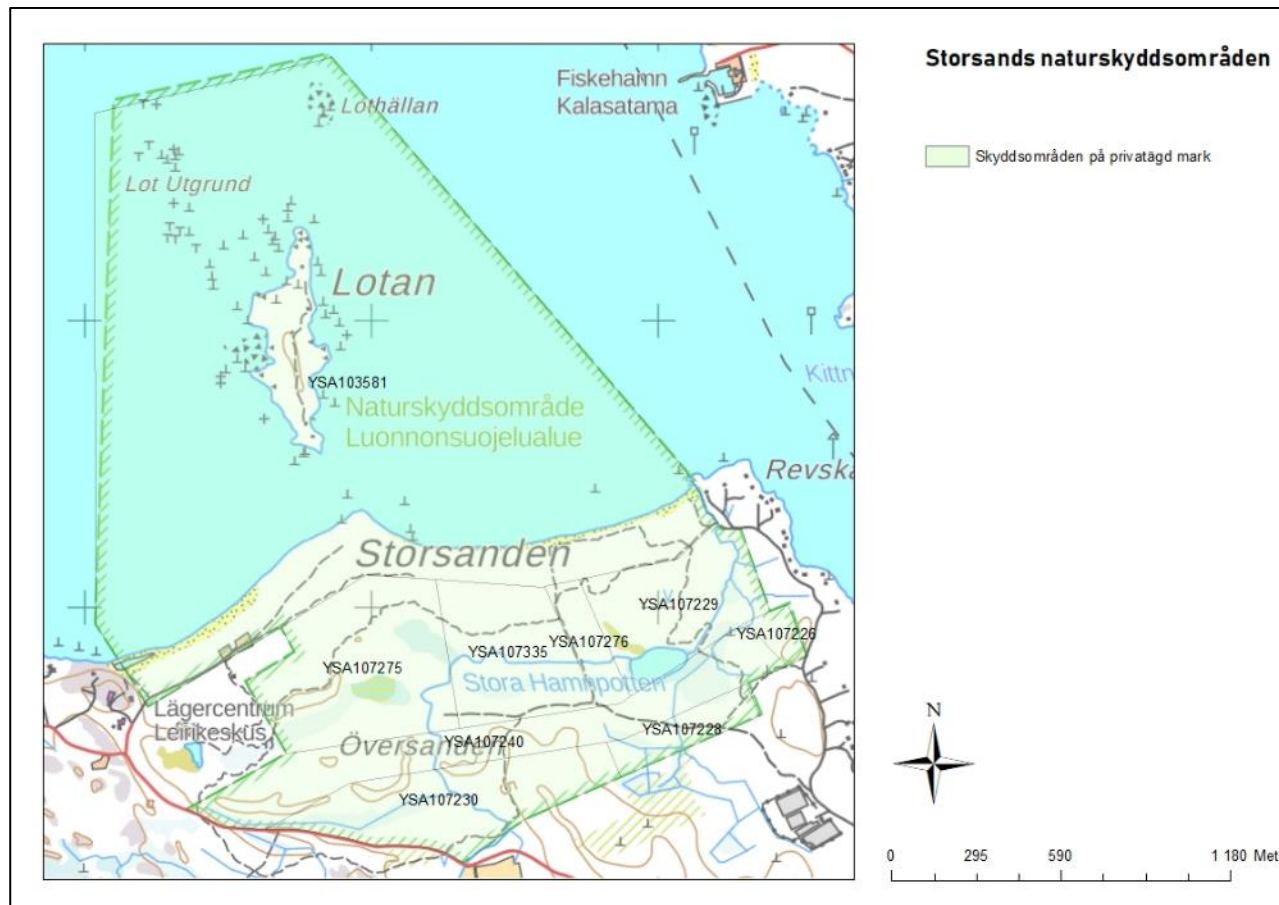

Bild 3. Naturskyddsområdenas identifieringskoder

Naturaområdets skyddsmål och skyddsbestämmelser

Natura-området har följande skydds- och skötselmål som även bör tas i beaktande i planeringen:

- tillståndet i området vad gäller naturtyper och arter samt deras livsmiljöer bevaras genom att trygga en utveckling enligt naturens egna processer
- tillståndet i området vad gäller naturtyper och arter samt deras livsmiljöer bevaras genom att styra användningen av området
- tillståndet i området vad gäller naturtyper och arter samt deras livsmiljöer bevaras genom skötselåtgärder
- omfattningen av en naturtyp, en arts livsmiljö eller population ökas genom restaurerings- och skötselåtgärder
- kvaliteten på en naturtyp, eller en arts livsmiljö eller artpopulationens livskraftighet förbättras genom restaurerings- och skötselåtgärder

De naturvärden som utgör grunderna för skyddet av ett Natura 2000-område får inte betydligt försämrats och projekt och planer som sannolikt betydligt försämrar skyddsvärdena, antingen för sig eller i samverkan

med andra projekt och planer, kräver en konsekvensbedömning. Detsamma gäller för projekt och planer nära ett Natura 2000-område (Naturvårdslagen 34–35§)

Övriga skyddsbestämmelser

På Lotan finns en jungfrudans som omfattas av lagen om fornminnen (295/1963). Fasta fornlämningar får inte utgrävas, täckas, ändras, skadas borttagas eller på något annat sätt rubbas (1 §). Runt fornlämningen finns även ett skyddsområde, vars storlek är beroende av hur stor yta som krävs för att fornlämningen skall kunna bevaras. Om en specifik gräns för skyddsområdet inte fastställts av Museiverket är skyddsområdets bredd två meter från fornlämningens ytterkant (4–5 §).

Vid Storsand finns ett grundvattenområde som lämpar sig för vattentäkt. Grundvattenområden omfattas av flera lagar, men skyddet av grundvattenområden styrs främst av Miljöskyddslagen (527/2014), Vattenlagen (587/2011) och Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006). Enligt miljöskyddslagens 17 § får "ämnen, energi eller mikroorganismer inte deponeras på, släppas ut på eller ledas till ett sådant ställe eller behandlas på ett sådant sätt att 1) en kvalitetsförändring i grundvattnet på ett viktigt eller annat för vattenförsörjningen lämpligt grundvattenområde kan orsaka risk eller olägenhet för hälsan eller miljön eller grundvattnets kvalitet på något annat sätt väsentligt kan förändras, 2) en kvalitetsförändring i grundvattnet på någon annans fastighet kan orsaka risk eller olägenhet för hälsan eller miljön eller göra grundvattnet obrukbart för något ändamål som det skulle kunna användas för, eller 3) åtgärden genom påverkan på grundvattnets kvalitet annars kan kränka allmänt eller någon annans enskilda intresse." I vattenlagens 3 kap 2 § föreskrivs att det krävs tillstånd för vattenhushållningsprojekt som "kan ändra grundvattnets kvalitet eller mängd och som 1) medför risk för... allmän vattenbrist, 2) ... försämrar tillståndet i ett vattendrag eller en grundvattenförekomst, ... 4) medför fara för hälsan eller 5) leder till att en viktig eller annan för vattenförsörjningen lämplig grundvattenförekomst blir väsentligt mindre riklig eller att möjligheterna att utnyttja den annars försämrats eller på något annat sätt orsakar skada eller olägenhet för uttag av vatten eller för användningen av vatten som hushållsvatten." Uttag av grundvatten styrs av vattenlagens 4 kapitel. Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön styr vilka ämnen som är förbjudna att släppa ut i grundvattnet i enlighet med förordningens 4a §.

Storsand ingår i det nationella skyddsprogrammet för åsar. Skyddet i skyddsprogrammet är inte baserat på någon skild lag, utan skyddet utförs främst genom marktäktslagens (555/1981) tillståndprocesser.

Storsand ingår även i strandskyddsprogrammet. Målet med programmet var att välja ut strandområden som är nationellt värdefulla för naturskyddet. Själva skyddet av områdena verkställdes genom att grunda privatägda naturskyddsområden eller köpa upp marken till staten i enlighet med naturskyddslagen.

2.2 Naturtyper, arter och geologi

2.2.1 Storsands naturtyper

Sandstränder är en naturtyp som är i ständig förändring. Havsvågorna och vinden inverkar på formationen av stranden. Vartefter dynerna växer och växtligheten får fäste på dynerna bildas en succession av olika typer av dyner. En typisk successionsserie består av 1) embryonala sanddyner, vilket är ett förstadium till sanddyner, som sedan övergår i 2) vita/vandrande sanddyner. Dessa dyner binds av främst strandråg eller i vissa fall av sandrör men där finns fläckar med öppen sand. På en vit dyn i naturenligt skick kan över 50 % av dynen bestå av öppen sand. Då dynerna stabiliseras bildas 3) gråa dyner med flerårig växtlighet. Dessa dyner får sin gråa färg av mossor (främst strandraggmossa) och lavar som täcker sandytan. En grå sanddyn

har 10–50 % öppen sand. I vissa fall bildas även 4) sanddyner med kråkbär, så kallade bruna dyner. Så småningom börjar träd etablera sig på dynerna och det bildas 5) trädklädda- eller så kallade fossila sanddyner.

Bild 4 Vita sanddyner med strandråg på de östra delarna av Storsand

Stranden på Storsand är ca 2400 m lång. Närmast vattenlinjen finns sandstrand med embryonala dyner, som sedan övergår i en fördyn som sträcker sig i ett bälte längsmed hela stranden (Bild 4). Fördynen består dels av vita dyner som domineras av strandråg, dels av gråa dyner. Fördynen är som mest 2,5 m hög. Dynen är högre i de västra delarna än de östra. Bakom fördynerna, ostnordost om parkeringen, finns ett närmare 5 ha stort och jämnt område som har drag av ett deflationsplan (Bild 5). Området har betats fram till 1940-talet och är numera bevuxen med mossor, lavar, tall, gräs och örter.

Längre in mot land finns etablerade trädklädda dyner samt våtmarker och vattenansamlingar (s.k. pottar) mellan dem. De skogsklädda dynerna är 2–5 meter höga. Största delen av pottarna har vuxit igen och numera är det enbart Digerbergspotten och Stora Hamnpotten som ännu har öppet vatten (bild 6), även om Stora Hamnpottens yta minskat kraftigt. Längre in mot land finns även talldominerad mo och i sänkor med fuktigare jordmån finns (ställvis lundartad) granskog. Stora delar av Natura-området har varit i aktivt skogsbruk fram till fredningen. Men det finns även nästan orörd naturskog med gamla träd och rikligt med vindfällen.

Bild 5 Deflationsplanet är bevuxet med gräs, ris, mossor och lavar

År 2004 utfördes en inventering av Natura-områdets naturtyper och då definierades 18 så kallade naturtyper (tabell 1, bild 7). Vissa av naturtyperna har inventerats på nytt under åren 2020–2022.

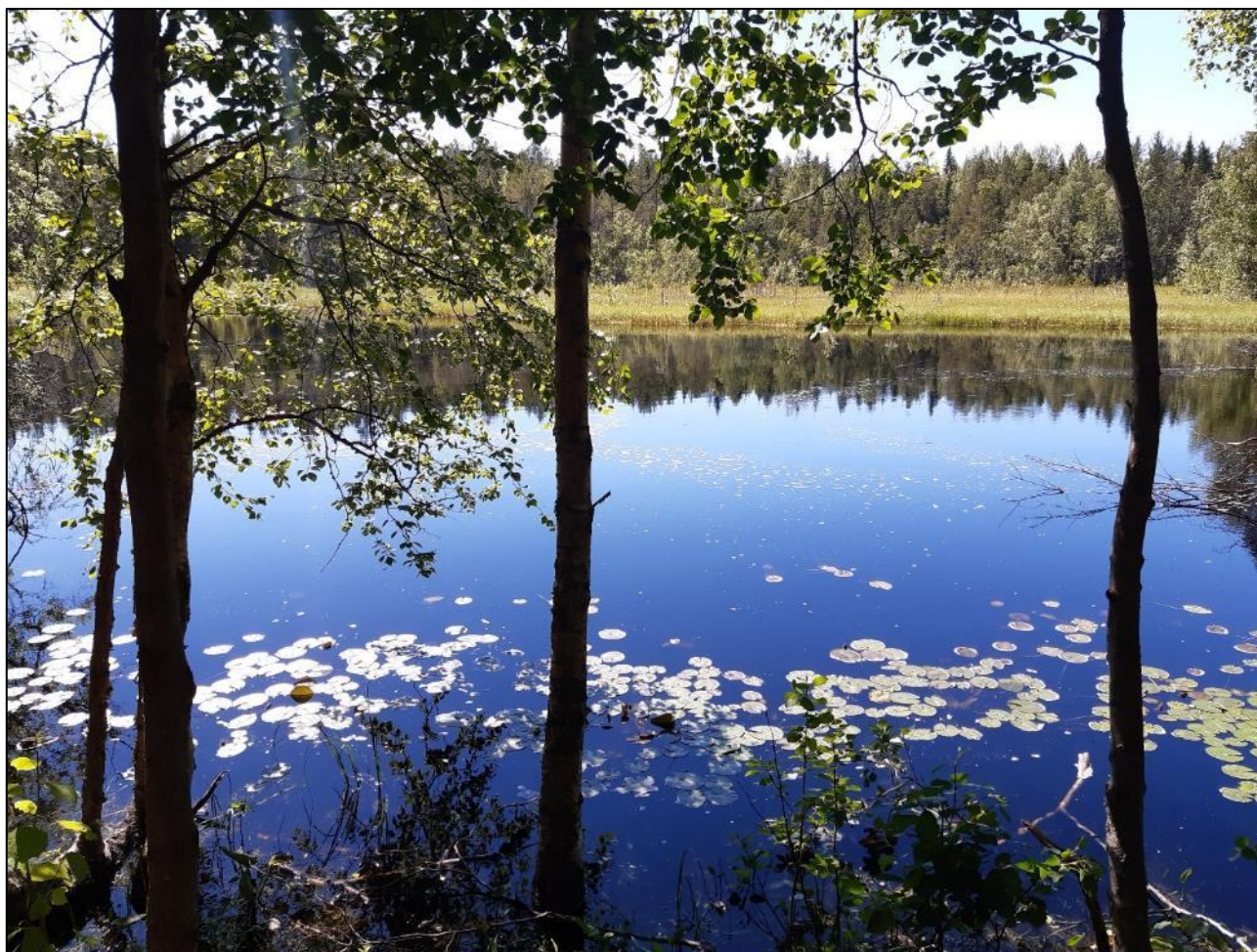

Bild 6. Digerbergspotten

Tabell 1. Naturtyper som ingår i Natura 2000-nätverket och som förekommer i området. Prioriterade naturtyper är märkta med *. I vissa fall finns flera representativiteter, ifall olika områden med samma naturtyp har olika representativitet. Representativiteten på områden där det gjorts uppdaterande inventeringar 2020–2022 är markerade med fet stil.

Kod	Natura-naturtyp	Areal (ha)	Representativitet (Representativitet 2020– 2022 med fet stil)
1110	Sublittoral sandbankar	min. 52,4	God
1150	Kustnära laguner	0,08	Betydande
1220	Perenn vegetation på steniga stränder	1,17	God
1610	Rullstensåsöar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation	10	God
1630	Havstrandängar av Östersjötyp*	1,42	God, Utmärkt
4030	Torra hedar	0,99	Betydande
1640	Boreala sandstränder med perenn vegetation i Östersjön	0,29	Betydande, God
2110	Embryonala vandrande sanddyner	3,12	Utmärkt, God

2130	Permanent kustnära sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner)*	3,92	Utmärkt, Betydande, God
2320	Torra sanddyner och sandfält med ljung och kråkbärhedrar	4,83	Betydande
2180	Trädklädda sanddyner i boreal region	49,83	God, Betydande
9030	Naturliga primärskogar i landhöjningskust*	7,54	Utmärkt
9010	Naturskogar/Västlig taiga*	31,78	God, Utmärkt
9050	Lundar/Örtrika näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	0,53	Betydande
7230	Rikkärr	0,94	God
91D0	Skogsbevuxen myr*	4,19	God
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn	2,12	Utmärkt, God
3160	Naturliga dystrofa sjöar och småvatten	1,75	Betydande

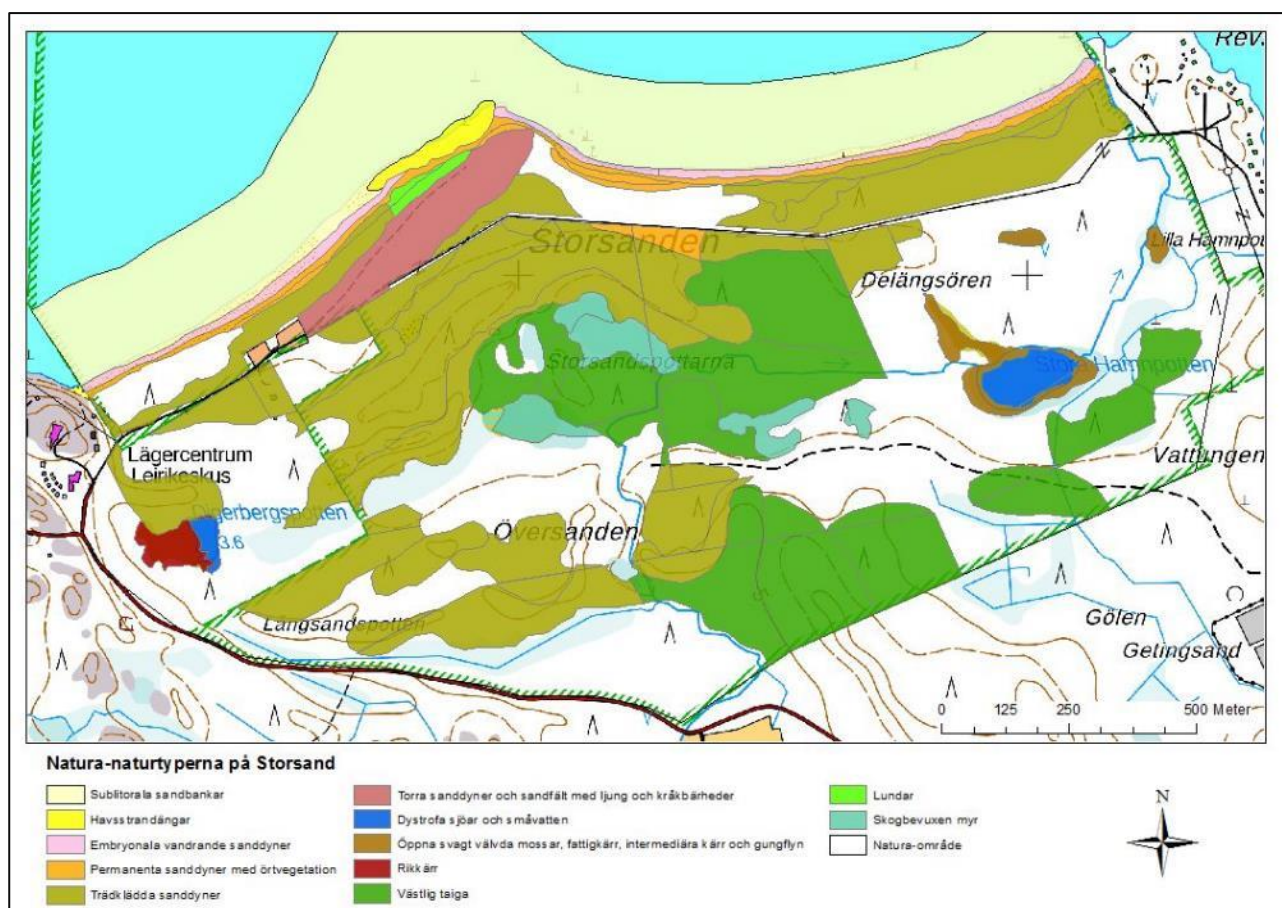

Bild 7. Karta över planeringsområdets Natura2000 naturtyper.

2.2.2 Växter

Anmärkningsvärda växtarter på Storsand är kattfoten, som klassificeras som nära hotad (NT) i enlighet med Internationella naturvårdsunionens (IUCN) hotklassificering av utrotningshotade arter. En noggrannare beskrivning av floran och faunan på området finns i skötselplanen (Höglund, 2005 samt Höglund & Wargén, 2016)

2.2.3 Insekter

År 2014 och 2015 gjordes inventeringar av spindlar, småfjärilar och gaddsteklar på Storsand som en del av projektet PaahdeLife. 79 spindelarter iaktogs på området, varav en är klassificerad som nära hotad (NT). Tre hotade småfjärilsarter observerades på området, alla tre är dynarter som kräver öppna sandområden. 86 arter av gaddsteklar observerades på området varav två är hotade och två nära hotade. Tabell 2 listar alla hotade och nära hotade spindlar, småfjärilar och gaddsteklar.

Tabell 2: Hotade och missgynnade spindel- småfjärils- och gaddstekelarter som observerades på Storsand 2015. Förklaring på IUCN-hotnivåernas förkortningar: CR= Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU= Sårbar och NT= Nära hotad.

Taxon	Art (Vetenskapligt namn)	IUCN	Huvudsaklig livsmiljö
Spindlar	(<i>Argenna patula</i>)	NT	Myrar, Östersjöns stränder
Småfjärilar	Kråkriskorthuvudmal (<i>Scythris empetrella</i>)	EN	Sandstränder, torra moskogar
Småfjärilar	Motfläckmossmal (<i>Bryotropha umbrosella</i>)	VU	Sandstränder, nya livsmiljöer
Småfjärilar	Superb dystermal (<i>Eulamprotes superbella</i>)	VU	Torra moskogar, nya livsmiljöer, sandstränder
Gaddsteklar	(<i>Ammophila campestris</i>)	VU	Sandstränder, solexponerade åsskogar
Gaddsteklar	Dynvägstekel (<i>Arachnospila consobrina</i>)	VU	Sandstränder
Gaddsteklar	Vindvägstekel (<i>Anoplius aeruginosus</i>)	NT	Sandstränder, solexponerade åsskogar
Gaddsteklar	Nordlig tapetserargeting (<i>Discoelius dufourii</i>)	NT	Gamla skogar, hagar, lövängar, skogsbeten

2.2.4 Fåglar

Storsands fågelarter inventerades 2003 i och med arbetet med skötselplanen. Som en del av uppgörandet av denna plan utfördes uppdaterande inventeringar år 2022. Inventeringarna koncentrerades främst till vandringslederna och stranden samt på Lotan. Sammanlagt observerades 111 arter på inventeringsområdet, varav häckning observerades hos 41 arter. En lista över alla fågelarter som observerades på området finns i bilaga 2.

De artmässigt mest värdefulla områdena är markerade på bild 8. Det skulle vara viktigt att dessa områden lämnades ifred, i så stor utsträckning som möjligt, under häckningstid.

Häckande fåglar är i allmänhet mera känsliga för störningar än icke-häckande fåglar, speciellt vadare. År 2022 förekom dock få häckande vadare på sandstränderna; enbart två par drillsnäppor. Mindre strandpipare brukar många år häcka på stranden, dock inte 2022. Även tranan är känslig för störningar, år 2022 häckade ett par i Stora Hamnpotten. År 2022 så observerades även häckande sångsvan, gräsand och sävsångare vid Stora Hamnpotten.

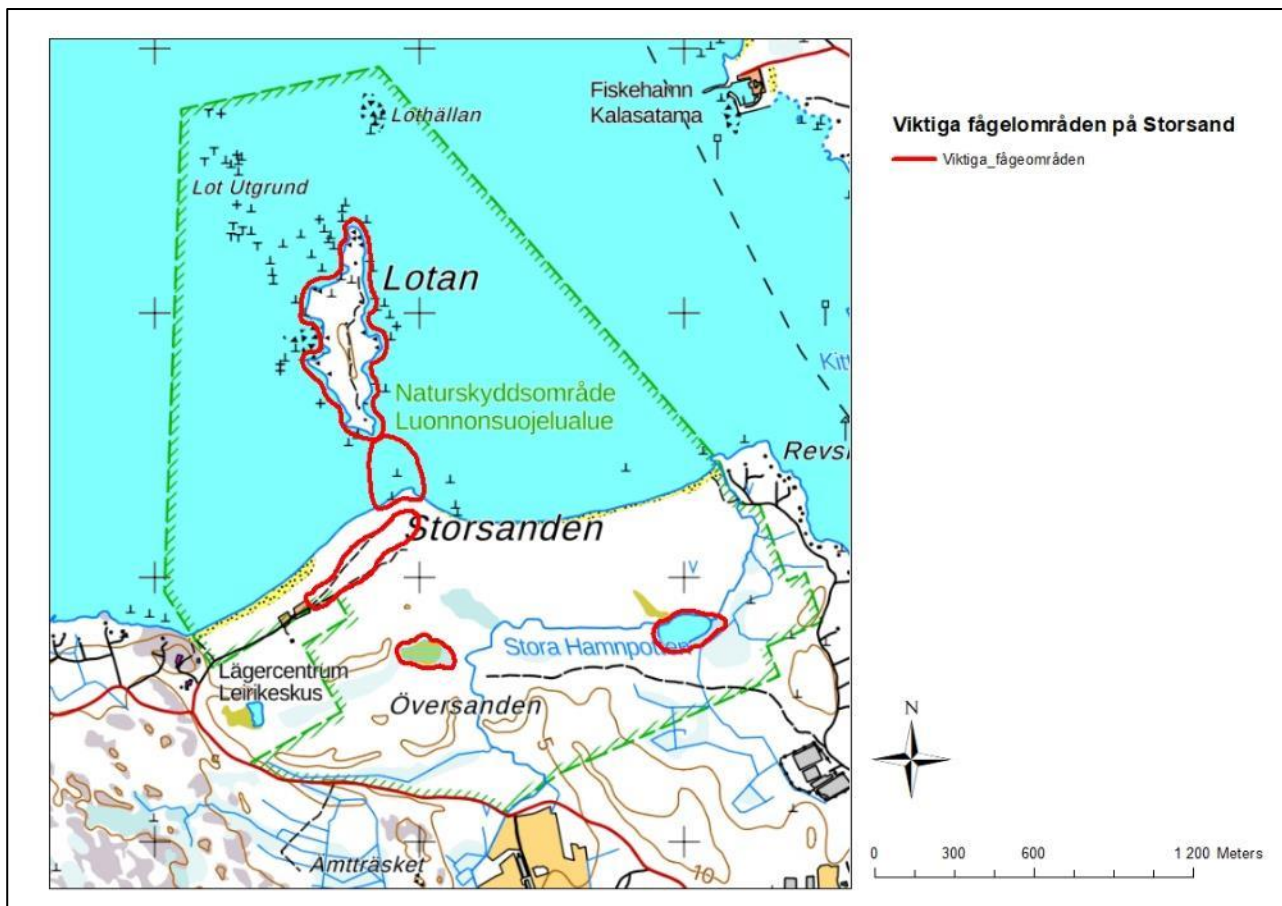

Bild 8. De viktigaste fågelområdena är markerade med rött.

2.2.5 Däggdjur

Anmärkningsvärda däggdjursarter som förekommer i området är den sårbara flygekorren, som finns i EU:s habitatdirektiv, uttern och gråsäl som även de förekommer i habitatdirektivet, åkergröda som är fridlyst och förekommer i habitatdirektivet samt den främmande invasiva minken. För de arter som är nämnda i habitatdirektiven så är både arterna och deras livsmiljöer skyddade. Det är förbjudet att avsiktligt döda, fånga, störa (särskilt under fortplantningstiden) samt i kommersiellt syfte nyttja dessa djur. Det är dessutom förbjudet att förstöra eller försämma fortplantnings- och rastplatser hos de djur som nämns i direktivets bilaga fyra. På Storsand berör detta flygekorre, uttern och åkergröda.

Gråsälen, som nämns i habitatdirektivets II och V bilaga, räknas i jaktlagen även som vilt (jaktlag 5 §). Varje sommar sköljs döda sälar upp på stranden, dessa måste transporteras bort eftersom de utgör en hälsofara (se kapitel 5.4.1)

2.3 Områdets användning

2.3.1 Planer och avtal som styr områdets användning

Områdets planläggning

I landskapsplanen är hela Nykarleby skärgårds Natura-område markerat som SL, det vill säga Område som är skyddat eller avses bli skyddat enligt naturvårdslagen samt Område som är särskilt viktigt med tanke på den biologiska mångfalden (vilket i praktiken innebär att det är frågan om ett nationellt betydande fågelområde). Största delen av planeringsområdet är även markerat som Område som ingår i det riksomfattande skyddsprogrammet för åsar samt Viktigt grundvattenområde för vattentäkt eller som lämpar sig för vattentäkt. Stranden är markerad som ett Rekreatjonsobjekt/Turismobjekt och till Storsand

finns även en Riktgivande cykelled. Jungfrudansen på Lotan är markerad som fornlämningsobjekt. Delar av skogen är även markerad på en temakarta över Tysta områden.

För områden som är skyddade eller avses bli skyddade samt rekreationsobjekt gäller inskränkning av byggande enligt 33 § i markanvändnings och bygglagen. Markanvändnings och bygglagen har förnyats och motsvarande lagstiftning hittas i Byggnadslagen (751/2023) 49§: "På ett område där en bygginskränkning enligt lagen om områdesanvändning gäller får bygglov... inte beviljas så att genomförandet av landskapsplanen försvåras". Vid skrivandet av denna plan håller lagen om områdesanvändning på att förnyas. Enligt den ikraftvarande lagen om områdesanvändning 33§ mom. 1 så gäller inskränkning av byggandet på "ett område som i landskapsplanen anvisats som rekreations- eller skyddsområde..." På samma områden gäller dessutom att: "vid planering och åtgärder bör kulturmiljö-, landskaps- och naturvärden uppmärksammas och speciell uppmärksamhet skall fästas vid att bevara och trygga områdets naturvärden" (Österbottens landskapsplan 2040, Planbeskrivning s. 70 & 78). På SL-märkta områden gäller dessutom att "undvika sådana åtgärder som äventyrar de värden för vilka området bildats eller är avsett att bildas till ett naturskyddsområde" (Planbeskrivning, s. 78). Och för rekreationsobjekt gäller dessutom att "Markanvändning och åtgärder i området bör planeras så att förutsättningarna för att använda området för allmän rekreation, idrott och turism, områdets tillgänglighet samt tillräcklig service- och utrustningsnivå tryggas." (Planbeskrivning, s 70).

Storsand är markerad som naturskyddsområde i Nykarleby stads generalplan (Nykarleby: Delgeneralplan för havsnära byar) med undantag av sommarstugorna som är belägna på Lotan, vilka är markerade som område reserverad för befintliga fritidsbostäder.

2.3.2 Användningshistoria

Storsand har länge varit ett viktigt rekreationsområde. Jaktstugan byggdes på 1960-talet och användes för kaféverksamhet på 70-talet (Bild 9). Området har även varit ett populärt utflyktsmål för de lokala skolorna. Tidigare ordnades väldigt populära midsommarfester som besöktes av även mera långväga ungdomar. På 1960-talet firades Valborg på stranden och i samband med firandet brändes strandråg, vilket höll sandstranden öppen.

2.3.3 Områdets nuvarande användning och antal besökare

Storsands främsta användningsområde är rekreation. Speciellt sandstranden är populär; under en varm sommardag kan hundratals besökare anlända till stranden. Antalet bilar på området har därmed varit enormt, ibland långt över 100. Besökarna kommer förutom från närområdet även från mera avlägsna trakter, speciellt från de inre delarna av landet. Det stora antalet besökare ger upphov till slitage av dynerna och även viss nedskräpning. Då den ursprungliga skötsel- och användningsplanen uppgjordes 2005 så begränsades verksamheten till de västra delarna av stranden. Det traditionella midsommarfirandet på Storsand ordnas inte längre.

Storsand är även populär bland vandrare. Användningen av stigarna i skogen rapporterades redan i skötselplanen som uppgjordes 2005 och upprättandet av en naturstig diskuterades, men denna förverkligades inte.

År 2020 markerade Monäs byaråd vandringsleder längs stigarna samt byggde rastplatser. Detta hade dock gjorts utan diskussion med markägarna eller NTM-centralen och lov för uppförandet av vandringslederna saknas. Storsand används även av de lokala scoutföreningarna för läger och s.k. hajker d.v.s. mindre evenemang med en natts övernattnings. Utflykter ingår även i Klippans lägerverksamhet. Skogen används även av bär- och svampplockare.

Bild 9. Jaktstugan har länge stått tom och är numera i Forststyrelsens ägo. Bild: Hanna Gulin 2020.

2.4 Markägare och andra berörda parter

Storsands naturskyddsområde sträcker sig över 12 fastigheter med sammanlagt 18 markägare. Stranden, parkeringarna och serviceområdet ägs av Monäs m.fl. byars samfälligheter. De västligaste delarna av Natura-området ägs av staten. Vägen har skötts av Brännskata väglag, men skötseln är numera på markägarens, d.v.s. samfällighetens, ansvar. Monäs byaråd upprättade vandringslederna. Nykarleby stad, Forststyrelsen, Södra Österbottens NTM-central och samfälligheten delar på ansvaret för områdets skötsel.

3. Mål

Målet med rekreationsplanen är att utveckla områdets rekreationsbruk på ett sådant sätt att områdets naturvärden säkerställs. Syftet är att:

- Fastställa hur området kan utvecklas så att skyddande av områdets naturvärden och möjligheterna till rekreationsanvändning kan samordnas.
- Klarlägga hur skötseln av rekreationsområdena ordnas.
- Klargöra servicebyggnadernas och -strukturernas reparationsbehov
- Bedöma behovet av komplettering av informationen och guidningen som riktar sig till besökarna.
- Fastställa hur de negativa effekterna av rekreationen (så som nedskräpning och slitage på känsliga naturtyper) minskas

4. Markägarrespons

4.1 Markägarnas svar på enkäten

I november 2021 skickades en enkät till alla markägare på naturskyddsområdet. Svar mottogs av 11 av 17 markägare som representerade sju av åtta privatägda fastigheter plus ett anonymt svar som inte kan kopplas till någon fastighet. I markägarenkäten frågades bland annat om markanvändningen, förändringar som skett på området, skötsel och reparationsbehov, åsikter om vandringslederna samt om markägarna godkänner vandringslederna på deras mark. I detta kapitel behandlas enbart de markägaråsikter och -förslag som har en direkt inverkan på rekreationsanvändningen. Övriga åsikter och förslag samt NTM-centralens kommentarer är sammanfattade i bilaga 3.

På grund av skyddsbestämmelserna använder markägarna främst sin mark för rekreation.

De förändringar som markägarna märkt på egen mark är främst att vandringsleder och rastplatser byggts. Vandringslederna har åtminstone på vissa områden lett till att slitaget ökat, att terrängcyklar och motorfordon används mera i skogen samt att andelen öppen sand på skogsdynerna har ökat på grund av slitage. På frågan om förändringar som skett på hela Storsand-området var svaren ganska varierande, majoriteten av de markägare som svarat höll med om att antalet besökare har ökat på stranden och vandringslederna, att nya stigar har bildats och att det blivit vanligare att besökare eldar utanför eldplatserna och vid fara för skogsbrand. Några markägare höll även med påståendena om att det har blivit vanligare med motorfordon på stranden och i skogen, att det har blivit vanligare att besökarna rör sig utanför stignätverket samt att nedskräpning, ljudolägenheter och störande beteende har blivit vanligare. Mest medhåll fick påståendet att antalet besökare på vandringslederna ökat. Enbart en person ansåg att andelen öppen sand har ökat.

Markägarna anser även att åtgärder krävs på badstranden och serviceområdet. Åtgärdsförslag som fick mycket medhåll var tömning av utedass och skräpkorgar oftare än i nuläget, flera skräpkorgar, städning oftare än i nuläget, restaurering av servicestrukturer och mera information och guidning av besökare. Markägarna föreslog även åtgärder så som flera utedass, mera service så som kaféverksamhet i jaktstugan samt mera information om rättigheter och skyldigheter för besökarna.

Majoriteten av de markägare som besvarade enkäten var positivt inställda till vandringslederna och de flesta skulle ge lov att fortsätta verksamheten. På en fastighet är alla markägare emot vandringslederna och rastplatserna och har önskat att vandringsledningarnas märkningar och broar avlägsnas och rastplatserna tas bort på deras mark. Markägarna motiverar önskemålet om att vandringslederna avlägsnas med att verksamheten är skadlig för djur och natur (besökarna stör häckande fåglar, leder till slitage på skogsdynerna samt att körning med motorfordon i skogen ökat och hotar förekomsten av känsliga djurarter) samt att verksamheten är emot skyddsbestämmelserna för området. På en fastighet har de flesta markägare godkänt vandringslederna medan en inte godkänner dem. En markägare som skickade in enkäten svarade inte på frågan. För en fastighet har ingen markägare besvarat enkäten.

För att förbättra vandringslederna önskas främst skyltar om vad som är förbjudet och tillåtet på området, några markägare önskar att märkningen förbättras, fallna träd avlägsnas, broar och spångar repareras och skyltar med information om områdets naturvärden sätts upp. Ett par markägare önskar mera spångar och restaurering av byggnaderna och strukturerna. På punkten där markägarna kunde komma med egna förslag nämndes följande förslag: sätta upp en skylt vid startplatsen med information om vad som är tillåtet och förbjudet samt att vandringslederna avlägsnas och markanvändningen återställs.

Sju markägare önskar att skyltningen till Storsand förbättras. Det påpekades även att bättre parkeringsanvisningar behövs samt önskemål om en tydlig skylt vid korsningen Storsandvägen-Getingsandsvägen för att förhindra att besökare tar sig till Storsand via Getingsandsvägen.

Markägarna hade även många egna förbättringsförslag för området. De förslag som inte redan nämnts någon annanstans är: informationsskyltar om var det är okej för besökare att röra sig, skyltar med förbud mot terrängcyklar och motorfordon, flera skyltar om att det är förbjudet att elda utanför anvisade platser, inga onödiga skyltar i skogen, större parkering, mera service så som servering och vatten, förbättring av vägen till parkeringen, avlägsna fallna träd från parkeringsutrymmen, simstranden bör hållas i skick och vara attraktiv, bommar och skyltar för att skydda skogen, förbud mot hundar på stranden, röjning mellan parkeringen och stranden, tydligare information för besökarna om vilka områden som är samfällad mark och vilka som är privatmark, skydd av natur och djurliv, spångar på sanddynerna för att minska slitaget, ansvarstagning för underhållet av området, förbättring av Monäsvägen, upprättande av grillstuga vid någon av Hamnpottarna, stängning av stigen söder om Storsandvägen eftersom det är frågan om privatägt skogsbruksområde samt ett informationstillfälle för markägare, byarådet, bybor och övriga intresserade där det går igenom vilka regler som gäller på området.

Markägarna har även lyft fram problem på området som inte frågats om i enkäten. Så som att hundar går okopplade på stranden, husbilar och husvagnar tar upp mycket utrymme under långa perioder på parkeringen, tillfälligt höga halter av e-kolibakterier i vattnet samt wc-papper i skogsbrynet eftersom antalet utedass inte räcker till, otydligheter kring vad som är privat mark som inte hör till vandringslederna och parkering av bilar på Getingsandsvägen.

Tre markägare ser positiva effekter av rekreationsanvändningen och en meddelar att de inte har någon åsikt i frågan. De positiva effekter som lyfts fram i svaren är främst att det leder till en livligare by och god reklam för området, även i nationella medier, samt att det leder till en ökad försäljning i byabutiken.

4.2 Analys av svaren

Det är inte önskvärt att utvidga servicen på området eftersom det skulle leda till flera besökare vilket skulle försvåra parkeringssituationen och leda till mera slitage på de känsliga naturtyperna samt andra negativa konsekvenser för naturen. En förbättring av Monäsvägen är på NTM-centralens enhet för väghållsplanerings ansvar. Vid fortsatta diskussioner med markägarna har det även kommit fram att det gjorts nya stigar utan markägarnas och NTM-centralens lov. Övriga föreslagna åtgärder undersöks i denna plan eller i tabellen i bilaga 3.

Bild 11. Utedasset som är beläget mellan parkeringsplatserna. Bild: Hanna Gulin 2022

Trallar

Spångar och trallar samt andra strukturer som underlättar rörelse i terrängen är utmärkta sätt att leda besökare till vissa områden och därmed förhindra slitage på känsliga områden. Ett visst slitage är bra för att förhindra igenväxning på dynerna, men om belastningen blir för stor kan skadorna vara svåra att reparera. Läget på Storsand är än så länge ganska bra, i och med att den längsgående dynryggen är relativt orörd, även om det finns en del stigar och slitage på dynerna vid trallarnas början.

Fyra trallar gick tidigare ned till badstranden: tre i närheten av den stora parkeringen och en vid den lilla parkeringen. Trallarna var i dåligt skick och i stort behov av att helt bytas ut. Förnyelsen utfördes i slutet av 2023 (Bild 12).

Vid förnyandet togs trallen som startar från eldstaden bort, det vill säga trallen revs i samband med förnyandet men ingen ny byggdes. Detta gjordes för att minska kostnaderna samt minska slitaget och möjliggöra att sanddynen återhämtar sig, i och med att besökarna leds till de kvarvarande trallarna. Avståndet från den rivna trallen till närmast trall (vid omklädningsrummet) är ca 30 m.

Det är ur säkerhetsynvinkel viktigt att speciellt de delar som är i kontakt med marken byggs av material som inte utsätts för röta. I och med att tryckimpregnering numera görs utan arsenik och kreosot har A-klassens tryckimpregnerat trä enligt Forststyrelsens rekommendationer använts vid markkontakt och AB-klassens impregnerat trä för delar som inte rör vid marken.

Bild 12. En gammal trall 2021 och nya trallen 2024. Bild: Ann-Sofie Åstrand 2021 och Johanna Mykkänen 2024

Eldstäder

Det finns två eldstäder som är placerade mellan vägen och stranden. Vid eldstäderna finns bänkar, bord och ett litet tak för vedförvaring.

Akuta reparationer av eldstäderna samt närliggande bord och bänkar utfördes redan under sommaren 2022. Eldstäderna förnyades helt till mera brandsäkra konstruktioner (Bild 13). De nya eldringarna består av en "metall-korg" som fylldes med stenar. Samtidigt förflyttades av den östligare eldstaden till en mera brandsäker plats. Bänkarna som omger eldstäderna förnyades också och de fick dessutom en öppning så att de är mera lättillgängliga med till exempel rullstol.

Sommaren 2021 placerades även vattentunnor ut vid eldplatserna för att minska risken för skogsbrand.

Skräpkorgar

I nuläget finns åtta **skräpkorgar** vid parkeringsplatserna, eldstäderna och på stranden vid den ena trallen upp till parkeringen (se bild 10). Dessutom finns en **sopsorteringsstation** vid både den stora och den lilla parkeringen.

I nuläget städar Nykarleby kommun stranden en gång i veckan. Överfulla skräpkorgar upplevs vara ett större problem än nedskräpning på stranden, men vid långa perioder med soligt och varmt väder räcker inte städning en gång i veckan till.

Bild 13. En gammal eldstad 2021 och en ny eldstad 2022. Bild Ann-Sofie Åstrand 2021 och Hanna Gulin 2022

Staket

Ett lågt staket omger parkeringarna och vägen för att förhindra körning med motorfordon i den känsliga terrängen. **Staketet var vid starten av planeringsprojektet i så pass dåligt skick att det helt behövde förnyas.** Förnyandet skedde i slutet av 2023 (Bild 14). Vid förnyelsen lämnades vissa områden utan staket vid skogssidan av vägen och öppningen i staketet som finns vid den östligare eldstaden stängdes eftersom eldstaden ska flyttas till den västligare eldningsplatsen (se avsnittet om eldstäderna i kapitel 5.1.2). Det nya staketet är lite högre än det tidigare.

Bild 14. Det gamla, söndriga staketet 2022 och det nya staketet 2024. Bild: Hanna Gulin 2022 och Johanna Mykkänen 2024

Mot deflationsplanet finns en kedja med en **skylt om att motortrafik är förbjuden**. Då staketet byttes ut byggdes en stadig port som är mera lättanvänd än den tidigare modellen (Bild 15), vilket är viktigt för att förebygga att obehöriga tar sig ut på deflationsplanet med motorfordon men samtidigt möjliggöra att det går att transportera bort döda sälar från stranden (Se kapitel 7.5.1). Skylten bör bytas ut mot ett mera långvarigt material, till exempel aluminiumkomposit.

Parkering

Ett av de största problemen vid Storsand är bristen på parkeringsplatser en varm sommardag. Med långt över hundra bilar på området samtidigt kan bristen på parkeringsplatser tillfälligt vara stor. Då parkeringsplatserna är fulla händer det sig att besökare parkerar på Klippans lägergårds parkeringsplats. Vid större evenemang brukar lägergården rekommendera arrangörerna att ordna med parkeringsvakt för att inte obehöriga tar upp parkeringsutrymme vid lägergården.

Övrigt

Skogsområdet mellan vägen och stranden är reserverat för **tältning**. **Jaktstugan** har tidigare använts för kaféverksamhet men är inte längre i aktiv användning.

Bild 15. Kedja och körhinder vid deflationsplanet 2020 samt den nya porten 2024. Bild: Ann-Sofie Åstrand 2020 och Johanna Mykkänen 2024.

5.1.2 Utvecklings- och reparationsbehov

I maj 2021 kontrollerades byggnadernas, eldstädernas och trallarnas skick och reparationsbehov samt vilken information som är tillgänglig för besökarna. Kontrollerna gjordes vid parkeringarna, stranden och kring jaktstugan. Anteckningar från tillfället finns i bilaga 4. En del reparations- och förbättringsarbeten gjordes under planeringsarbetets gång (se kapitel 5.1.1).

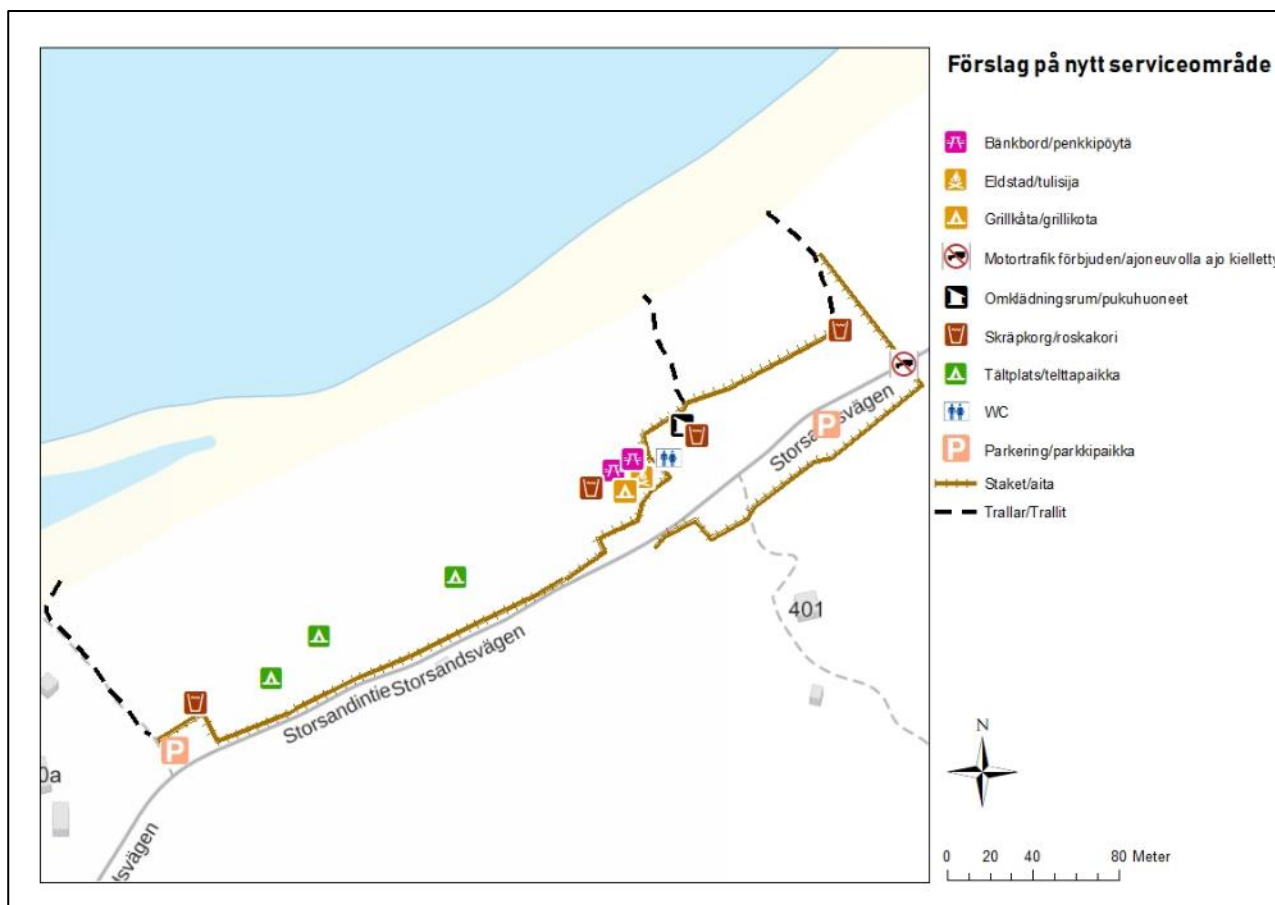

Bild 16. Förslag på hur serviceområdet ska förändras. De nya byggnadernas exakta placering bestäms noggrannare innan byggandet påbörjas.

Trallar ned till stranden

Den västligaste trallen ned till stranden är den enda som inte har trappor och det är därmed den stig som är mest lämpad för personer med funktionshinder eller barnvagn. På grund av sitt läge tenderar den dock att snabbt täckas av sand, vilket kan göra det svårt för personer att komma ned till stranden med till exempel rullstol (Bild 17). Det är svårt att förhindra sanden från att ansamlas på trallen och inte ett gångbart alternativ att gräva fram trallen flera gånger per säsong. **Därmed finns det i nuläget inte möjligheter att använda den västligaste trallen som en tillgänglig led ned till stranden. Ett alternativ som kunde testas är att med talkokrafter årligen avlägsna sanden från trallen.**

Under utlåtandeprocessen framkom det önskemål om att bygga en 5–10 m² stor, tillgänglig, avsats vid ändan av den västligaste trallen. Om det i framtiden är möjligt att upprätthålla trallen som en tillgänglig led så kunde trallen eventuellt anpassas så att den officiellt kan räknas som tillgänglig. I samband med detta kunde man även bygga till en avsats, vilket kan förbättra tillgängligheten ytterligare. Men det kräver en noggrann planering samt en utredning av inverkan på naturvärdena och behovet av undantagslov för att kunna förverkligas.

Vid planeringen av en tillgänglig trall bör åtminstone följande tas i beaktande:

- Hårt material. Nuvarande träkonstruktion fungerar bra
- Inga hinder som försvårar framkomligheten (t.ex. rötter, gropar, mjuka områden). Här bör man se till att trallen inte täcks av sand och det bör byggas en ramp ner till stranden. Är även viktigt att trallen genast repareras om t.ex. någon plank eller räcket går sönder.

- Sluttning högst 8% på längden och 3 % på bredden. Viktigt att ta i beaktande vid byggande av rampen!
- Bredd minst 120 cm (vid mötesplatser minst 180 cm och vändplatser 150 cm). Nuvarande bred är redan 125 cm
- Finns det tillräckligt med räcken? Räckena bör vara såpass stadiga att de kan användas som stöd.
- Tydliga och lättförståeliga skyltar, tänk på att ha kontraster!
- Markerade parkeringsplatser för personer med funktionshinder nära trallen. Tydligt skyltat från parkeringen och trallens början ska urskiljas tydligt

Innan trallarna byggdes användes den öppningen vid den västligaste trallen av sommarstugeägare för att transportera till exempel byggmaterial vars transport inte är möjlig via egen fastighet. Detta är inte längre möjligt efter att trallen byggdes. Om det inte finns andra möjligheter att transportera material så kan vägen över deflationsplanen i nödfall användas, (se bild 36), men **sommarstugeägaren ska i så fall vara i kontakt med NTM-centralen på förhand för att diskutera detaljerna samt behovet av lov att avvika från skyddsbestämmelserna.**

Servicehus (toaletter, omklädningsrum och vedförvaring)

För att underlätta städningen och skötseln av området samt göra det lättare för besökare att hitta relevant service bör **toaletterna och omklädningsrum samt vedförvaring centraliseras** till den västra delen av den stora parkeringen. Utrymmena kan centraliseras till en eller två byggnader, beroende på vad som bedöms vara mest praktiskt och kostnadseffektivt. Arbetet är inte brådskande och **kan ske då det finns något större reparationsbehov för toaletterna eller omklädningsrummen.**

I toaletterna rekommenderas användningen av Populett-toaletter, antalet toaletter bestäms utgående från en behovsbedömning och undersökning av besökarantal. **Åtminstone ett av toalettbasen bör vara så pass stora att den är tillgänglig även för personer med funktionsvariation.** Dessutom bör det reserveras utrymme för service av toaletterna. I en Populett-toalett komposteras avfallet och det är möjligt att separera urin från den övriga massan. Toaletterna har dessutom självdragsventilering, vilket minskar luktolägenheterna.

Bild 17. Den gamla västliga trallen var bitvis täckt av ett tjockt lager sand.

Då alla toaletter koncentreras till ett ställe blir användningen av dem även jämnare fördelad, vilket borde minska risken för överfulla toaletter. Populett-toaletter behöver inte heller tömmas lika ofta som det nuvarande systemet. Det blir även lättare att hitta toaletterna, vilket minskar risken att besökare uträttar sina behov i naturen.

Dessutom bör det byggas, antingen i samma eller ett skilt hus, ett omklädningsrum för herrar och ett för damer samt ett utrymme för förvaring av ved.

I och med att det är frågan om en stor investering kan det hända att finansiering för projektet säkras först om några år. Det finns även möjligheter göra byggnaderna av byggnadselement som tillverkats av fångar vid fängelserna i Kervo och på Sveaborg, vilket underlättar själva byggandet och minskar kostnaderna. Tills vidare är det viktigt att skötseln av de nuvarande utedassen fungerar (se avsnittet om toaletterna nedan).

Eldstäder

För att underlätta skötseln av eldstäderna med omgivning bör eldstäderna centraliseras så **att båda eldstäderna placeras på samma område. Vid den västligare eldstaden finns ett lämpligt område för att ordna en större eldnings- och rastplats** (Bild 18). Därmed bör den östligare eldstaden samt dess bord och bänkar flyttas till samma område som den västligare eldstaden.

Bild 18. Vid den västligare eldningsplatsen finns gott om utrymme att centralisera eldningen. Bild Hanna Gulin 2022.

I framtiden bör det byggas en grillkåta med skorsten runt den eldstad som för tillfället redan är placerad vid eldningsområdet. Detta innebär att brandsäkerheten förbättras och grillkåtan kan användas även då det råder fara för skogsbrand. **Den andra eldstaden skulle placeras utanför grillkåtan,** och därmed enbart kunna användas då fara för skogsbrand inte råder. I och med att det är frågan om en relativt stor investering kommer detta antagligen vara möjligt att förverkliga först då finansiering för projektet kan säkras. Fram till dess är det viktigt att eldningen ordnas så säkert och smidigt som möjligt genom att eldningen centreras.

För att möjliggöra för flera grupper av besökare att använda området samtidigt bör **ett flertal bord och bänkar placeras i närheten.** Det bör finnas både bord med fastsatta bänkar och bord där bänkarna inte är fastsatta, för att utöka tillgängligheten. Till en början kan två bord placeras vid eldningsområdet, vid behov kan antalet bord utökas i framtiden.

Det är möjligt att bygga grillkåtan samt borden och bänkarna med samma typ av byggnadselement som kan användas till servicehusen.

Tillgången till ved vid eldstäderna bör ordnas på ett sådant sätt att det finns ved tillgänglig så att besökare inte tar kvistar och gräs från naturen, men brandsäkerhetsaspekten bör även tas i beaktande. Tidigare har det varit möjligt att hämta mera ved från vedförrådet vid omklädningsrummen, men numera är det utrymmet alltid låst. Då besökarna själva kunde hämta ved åt sig ökade vedåtgången drastiskt. Därmed skulle det vara en mera hållbar lösning att **veden även i fortsättningen förvaras i vedförrådet (och i framtiden i den nya servicebyggnaden), som fortsättningsvis hålls låst och att veden vid eldningsstället regelbundet fylls på**. Däremot skulle det vara bra om det färdigt fanns olika storlekar på vedklabbarna, så att behovet av att hugga veden minskar, i och med att besökarna inte har tillgång till yxa.

En brandsäkerhetsaspekt som bör förbättras är **vattentunnorna** vid eldstäderna. I nuläget är båda tunnorna nästan tomma och används snarast som extra skräpkorgar. Då båda eldstäderna centreras till ett ställe så räcker det med en vattentunna. En lösning på problemet med påfyllnaden av tunnan kunde vara att det ordnas talko i början av säsongen då tunnan fylls (på samma talko kan även sanden putsas bort från den västligaste trallen). På skyltarna med information om Storsand kan vattentunnans funktion förklaras och besökare ombeds fylla på tunnan om den är mindre än halvfull. Vid behov kan även en mindre skylt med samma information placeras vid eldstäderna. Detta kräver att det finns en hink som kan användas vid påfyllning.

Toaletter

Utedassen är i relativt gott skick och det finns inga akuta reparationsbehov. Tills vidare räcker det med att byggnaderna granskas årligen och att eventuella reparationer utförs vid behov. Då de nya servicehusen byggts rivs de nuvarande utedassen.

Det nuvarande systemet med tömning av utedassen tycks fungera relativt bra.

Hantering av skräp

Det skulle vara viktigt att **städningen och tömningen av skräpkorgar sköttes flexibelt och vid behov även på helgerna**.

Det stora antalet skräpkorgar gör tömningen mera komplicerad och tidskrävande och till exempel skräpkorgarna vid lilla parkeringen används nästan aldrig. **Några av skräpkorgarna kunde därmed tas bort** från parkeringarna, där skräpkorgarna är belägna extra tätt. Det skulle vara viktigare att skräpkorgarna var tillräckligt stora, i stället för många. Därmed kunde **skräpkorgarna bytas ut mot större uppsamlingskär**. **Skräpkorgen vid stranden kan flyttas bort och i stället bör en större skräpkorg placeras vid början av varje trall**, såvida det inte finns en sorteringsstation nära. Vid vandringslederna är tanken att besökarna tar med sig skräpet, därmed behövs inga skräpkorgar längs lederna eller vid ledernas början.

Dessutom är det viktigt med tydlig **information om var skräpkorgarna finns (se kapitel 6.3.1)**.

Ett problem som har dykt upp under de senaste åren är användningen av engångsgrillar som sedan slängs i skräpkorgarna. Detta utgör en brandfara. Ett mera **brandsäkert uppsamlingskärl** (till exempel gjord av metall) för engångsgrillar bör placeras vid sopsorteringsstationen på den stora parkeringen och skyltar med information om var den finns bör placeras ut.

Nedanför den lilla parkeringen finns en sorteringsstation som är igenväxt av sly, runt den bör det röjas för att öka synligheten.

Bild 19. Kring sorteringsstationen växer tätt med sly och den kan därmed vara svår att få syn på. Bild Hanna Gulin 2022.

Omklädningsrum

I det skede då byggnaden kräver större reparationsarbeten kan den i stället rivas och en ny servicebyggnad byggas.

Tältningsområde

I nuläget finns inga åtgärdsbehov på själva tältningsområdet. De tre lite större öppna områden där det är lämpligt att slå upp tält räcker för användningen som den ser ut nu.

Informationen om tältningsområdet bör förbättras (se kapitel 6.3.1)

Parkeringsplatser

En utökning av parkeringsområdena är inte ett gångbart alternativ eftersom det är emot skyddsbestämmelserna. Det som kan avhjälpa situationen är att lägga upp **en skylt vid den första, lilla, parkeringen för att leda vidare besökarna till den större parkeringen**. Åtminstone de besökare som inte tidigare besökt området vet nödvändigtvis inte att det finns ytterligare parkeringsutrymme och kan då i värsta fall blockera vägen till stora parkeringen för andra bilar.

Ett klagomål som kommit fram är att husbilar parkerar långa tidsperioder på parkeringen och därmed tar upp parkeringsutrymme. Ett förbud mot husbilar skulle ändå inte vara möjligt.

Vägen mellan parkeringarna är i dåligt skick och skulle behöva repareras och förbättras snarast.

Säkerhetsutrustning samt uppdatering av områdets säkerhetsdokument

I samband med planeringsarbetet har det även framkommit ett behov att se över tillgången till säkerhetsutrustning, så som livbojar, samt säkerhetsplaneringen för stranden i allmänhet. Lagstiftningen för konsumentssäkerhet förnyades våren 2025. Enligt Lagen om konsumtionstjänsters säkerhet 4§ har tjänsteleverantören en plikt att säkerställa att konsumtionstjänster är säkra för användarna och andra som direkt berörs av tjänsten. Tjänsteleverantören ska bokföra faror och risker (6§) och baserat på dem görs en plan för tjänstens säkerhetsarrangemang. Detta bokförs i ett så kallat säkerhetsdokument. Säkerhetsdokumentet bör enligt lagen innehålla information om åtminstone följande: identifiering av faror och bedömning av risker (6§), förverkligande av tjänstens planering och genomförande på ett säkert sätt (7§) samt kontinuerlig bevakning och förbättring av tjänsten (8§). Alla olyckor och nära ögat-situationer bör bokföras (8§). Om det sker, eller är nära att ske, en allvarlig olycka eller en oförutsedd olycka så skall den utan dröjsmål anmälas till Säkerhets- och kemikalieverket (10§). Ansvar på detta ligger på den part som upprätthåller stranden. Ett säkerhetsdokument har upprättats av Nykarleby stad för alla kommunens badstränder, men det uppdaterades senast 2015. För Storsands del bör dokumentet uppdateras i enlighet med denna plan. Information om tjänsteleverantörens skyldigheter samt om upprättandet av ett säkerhetsdokument hittas på: <https://tukes.fi/sv/konsumtionstjansternas-sakerhet>. Säkerhetsdokumentet bör hållas uppdaterat. I enlighet med hälsoskyddslagens 28§ bör en badstrand "planeras, utrustas, underhållas och skötas så att de som vistas där inte utsätts för sanitära olägenheter". Övervakningen av säkerheten för alla landets badstränder utförs av Säkerhets- och Kemikalieverket (TUKES), övervakningen av vattenkvaliteten är på kommunens ansvar medan provtagningen utförs av Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

En officiell upprätthållare för stranden som sedan ansvarar för uppdateringen av säkerhetsplanen samt förbättrandet av säkerheten på området behövs. Nykarleby stad skulle i detta fall vara den mest logiska upprätthållaren av stranden.

Den officiella upprätthållaren bör gå igenom säkerhetsdokumentet och se till att det är uppdaterat och uppfyller lagens krav. Åtminstone följande information skulle vara bra att se över och uppdatera: Tjänsteleverantören och dess kontaktinformation samt ansvarspersonen och hans kontaktinformation. Bedömningen av faror och risker på området, åtgärderna för att minska dem samt en plan över förverkligandet av åtgärderna. Eventuella säkerhetsobservationer, till exempel från besökare. Uppgifter om alla parter som är involverade i områdets upprätthållande samt ansvarsfördelningen. Information om första hjälpen-utrustning och annan räddningsutrustning. Förteckningen över konstruktioner bör uppdateras, till exempel nämns eldstäderna inte i nuvarande säkerhetsdokumentet och det bör även nämnas att det finns tillgång till vattentunna. Efter att nya byggnader byggs bör säkerhetsdokumentet uppdateras med deras information. Det bör finnas en plan för konstruktionernas underhåll. Även informationen om byggnadernas tillsyn och granskning samt underhållsansvar bör uppdateras. En karta över området samt en markerad räddningsväg krävs. Information om hur besökarna delges säkerhetsinformationen. Lägesbilden av informeringen av besökare bör även uppdateras efter att skyltarna på området uppdaterats. I dokumentet bör nämnas att hundar är förbjudna på området. Några frågor som ännu behöver svar är: Utförs provtagningarna med samma frekvens som tidigare? Har det skett olyckor eller olycksfall under de senaste åren? Och sker registrering av olycksfall/farliga situationer samt hur används informationen från tidigare olyckor för att förbättra säkerheten?

Förutom uppdateringen av säkerhetsdokumentet finns det även andra saker att förbättra angående säkerheten på området. Bland annat dessa brister bör åtgärdas: Antalet livbojar på området bör utökas, för tillfället finns enbart en. Antalet livbojar bör vara tillräckligt med tanke på strandens riskbedömning. För Storsands del skulle det vara lämpligt att det skulle finnas åtminstone en livboj per trall plus livbojar med

100 m mellanrum österut från trallarna fram till strandängen. Vid livbojarna bör det även finnas räddningsinformation, t.ex. hur man skall agera vid en olycka, badstrandens adress etc. En första hjälpen-väska bör införskaffas och placeras t.ex. vid omklädningsrummet. Räddningslagen (11§) föreskriver att räddningsvägar ska vara farbara och tydligt utmärkta, detta innebär även att bilar inte får blockera räddningsvägen. På Storsand innebär detta att räddningsvägarna bör märkas ut på områdets informationstavlor. Eftersom parkering längs vägen är ett problem under varma helgdagar skulle det vara skäl att även lägga upp skyltar vid vägen om att det är frågan om en räddningsväg och att parkering därmed är förbjuden. Ett system för uppföljning av konstruktionernas skick planeras i samband med denna plan. En riskbedömning för hela strandområdet bör utföras regelbundet. Säkerhetsinformationen på områdets skyltar uppdateras i samband med att skyltarna görs om (se kapitel 5.3)

5.1.3 Förslag på ansvarsfördelning

Granskning och underhåll av strukturer som skyddar naturen (staket, trallar etc.)

Staten ansvarar för granskningen samt skötsel och underhåll av de strukturer som betjänar naturskyddet, antingen själva eller med hjälp av en tredje part.

Byggande av grillkåta och servicehus

Byggandet av grillkåtan och Servicehusen samt centraliseringen av eldstäderna kan förslagsvis göras av samfälligheten. Vid behov med hjälp av Leader-finansiering (<https://leadersuomi.fi/sv/rahoitus>).

Städning

Förslagsvis ansvarar Nykarleby stad för ordnande av städning på området, antingen som eget arbete eller genom att ordna städtjänst från närområdet. Samfälligheten fortsätter ansvara för beställande av tömning av skräpkorgar.

Ordnande av ved

Förslagsvis ansvarar samfälligheten för beställande av ved till vedförrådet. Den part som utför städningen ansvarar för påfyllning av veden vid eldstäderna.

Skötsel av utedass

Förslagsvis ansvarar samfälligheten för införskaffning av wc-papper och strö samt beställningen av utedassens tömning.

Upprätthållande och, vid behov, restaurering av vägen

Förslagsvis ansvarar samfälligheten för upprätthållandet av vägen. Enligt Lagen om enskilda vägars 68 § kan väglagets stämma bemyndiga en annan aktör eller sammanslutning att ta hand om förvaltningen och väghållningen av den enskilda vägen för högst fyra år åt gången. Bemyndigandet genomförs genom ett avtal mellan vägdelägarna och den aktör som bemyndigas.

NTM-centralen deltar i kostnaderna för områdets skötsel, genom att betala hälften av kostnaderna för skötseln av utedassen och införskaffningen av ved.

5.1.4 Behov av lov

NTM-centralen behandlar behoven av att avvika från naturskyddsområdenas skyddsbestämmelser i samband med att den godkänner denna plan.

Byggnadslagen förnyades 2025 och enligt den nya lagens (Byggnadslagen 751/2023) 42 § krävs numera bygglov för bland annat byggnader som är minst 30 m² samt konstruktioner för allmänheten som kan användas av minst fem personer samtidigt. Detta innebär att både servicebyggnaderna och grillkåtan kräver bygglov. Bygglov beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet (43 §). Instruktioner om ansökan om olika lov hittas i Byggnadslagens 6:e kapitel.

Vid rivning av en ekonomibyggnad eller någon annan därmed jämförbar krävs inget rivningslov, däremot skall det göras en rivningsanmälan till byggnadstillsynen 30 dagar innan rivningsarbetet påbörjas. Byggnadstillsynen kan då vid behov kräva att rivningslov ansöks. (55 §)

Alla nya byggnader samt rivningen av de gamla byggnaderna skall uppfylla Bygglagens samt Markanvändnings- och byggförordningens (895/1999) krav på kvalitet, beaktande av omgivningen, tillgänglighet samt säkerhets-, hälso- och hållbarhetskrav etc. Byggnaderna bör även uppfylla kraven i Nykarleby stads byggnadsordning (byggnadsordningen håller i skrivande stund på att uppdateras, den nya byggnadsordningen planeras träda i kraft i slutet av 2025).

5.2 Stignätverket

Stigarna i skogen har länge använts, speciellt av lokala motionärer, och de har formats enligt terrängen under åren. I Storsands skötsel och användningsplan (Höglund 2005) gjordes ett förslag på en naturstig, men denna förverkligades aldrig. Men sommaren 2020 märkte byrådet ut vandringsleder och byggde rastplatser (se bild 20). Detta skedde utan markägarnas eller NTM-centralens tillstånd.

I december 2020 utfördes en genomgång av vandringsledningarnas skick samt de byggnader och strukturer som finns längs vandringslederna. Rapporten från karteringarna är i bilaga 5. Vandringslederna bestod vid inventeringstillfället av tre rutter av olika längd: blå rutt= 4,5 km, grön rutt= 6 km och röd rutt= 7 km. Därtill finns en del omärkta stigar, särskilt i närheten av stranden och serviceutrustningsområdet. Vandringslederna är markerade med träpilar, band och målarfärg på trädstammarna.

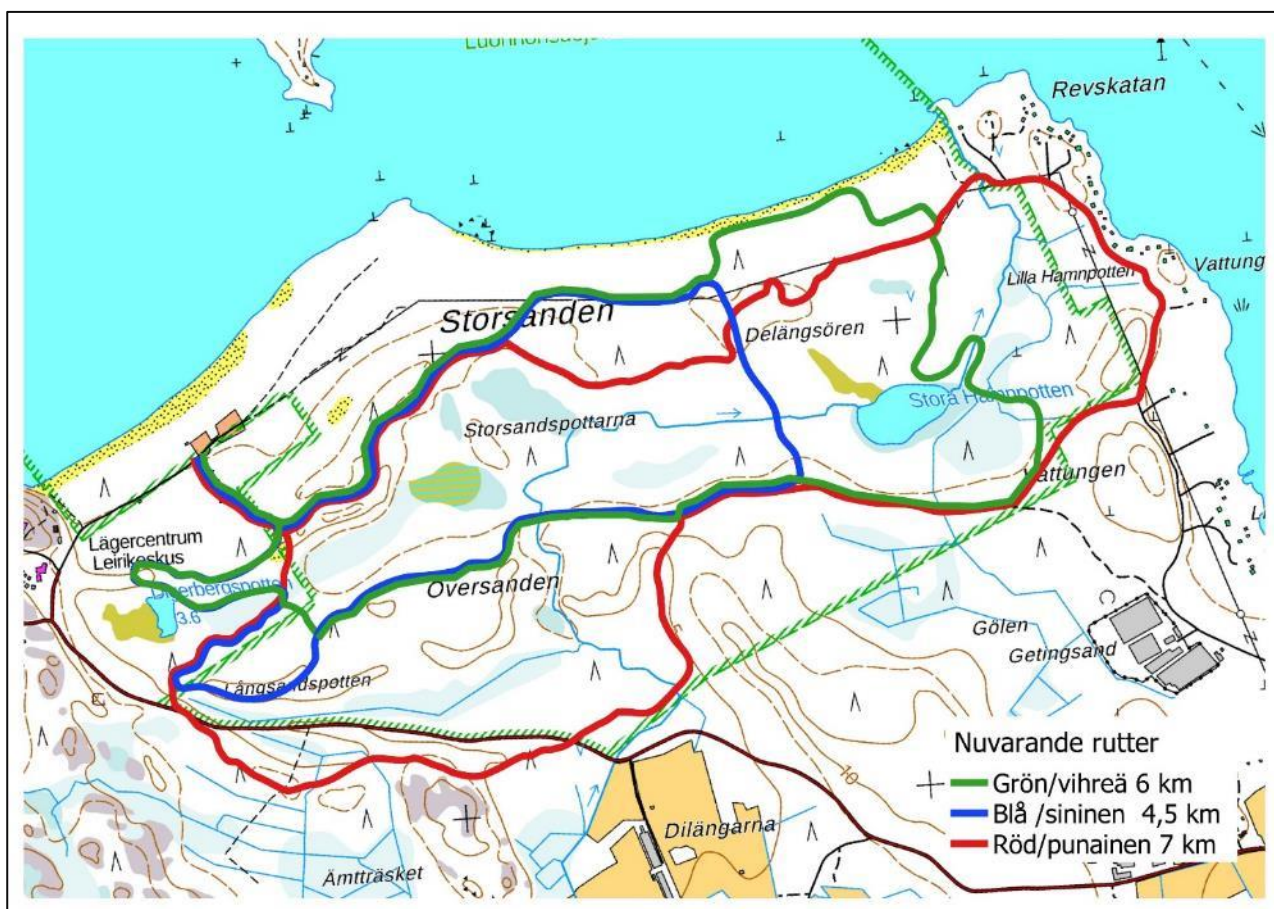

Bild 20. Vandringslederna 2020

5.2.1 Stigarnas skick och utvecklingsbehov

Vandringsledernas dragning

Under planeringsprocessen har vandringsledernas dragning granskats utgående från den respons vi fått från markägarna, naturskyddsområdenas fredningsbestämmelser samt de kartläggningar som gjorts av stignätverket samt området häckande fåglar. Utgående från dessa har det gjorts ett nytt förslag på vandringsledernas dragning som presenteras i bild 21. De östra delarna av vandringslederna avlägsnas helt och den röda ruttens dragning ändras lite så att den följer den blåa ruten under ellinjen. Den röda ruttens längd är 4,5 km och den blåa ruten 5 km.

Det finns inga grunder för att begränsa allemansrättens rättigheter att röra sig på området, men aktiv vägledning av vandringen på området styrs till de områden som är mest lämpade, baserat på ovan nämnda utredningar.

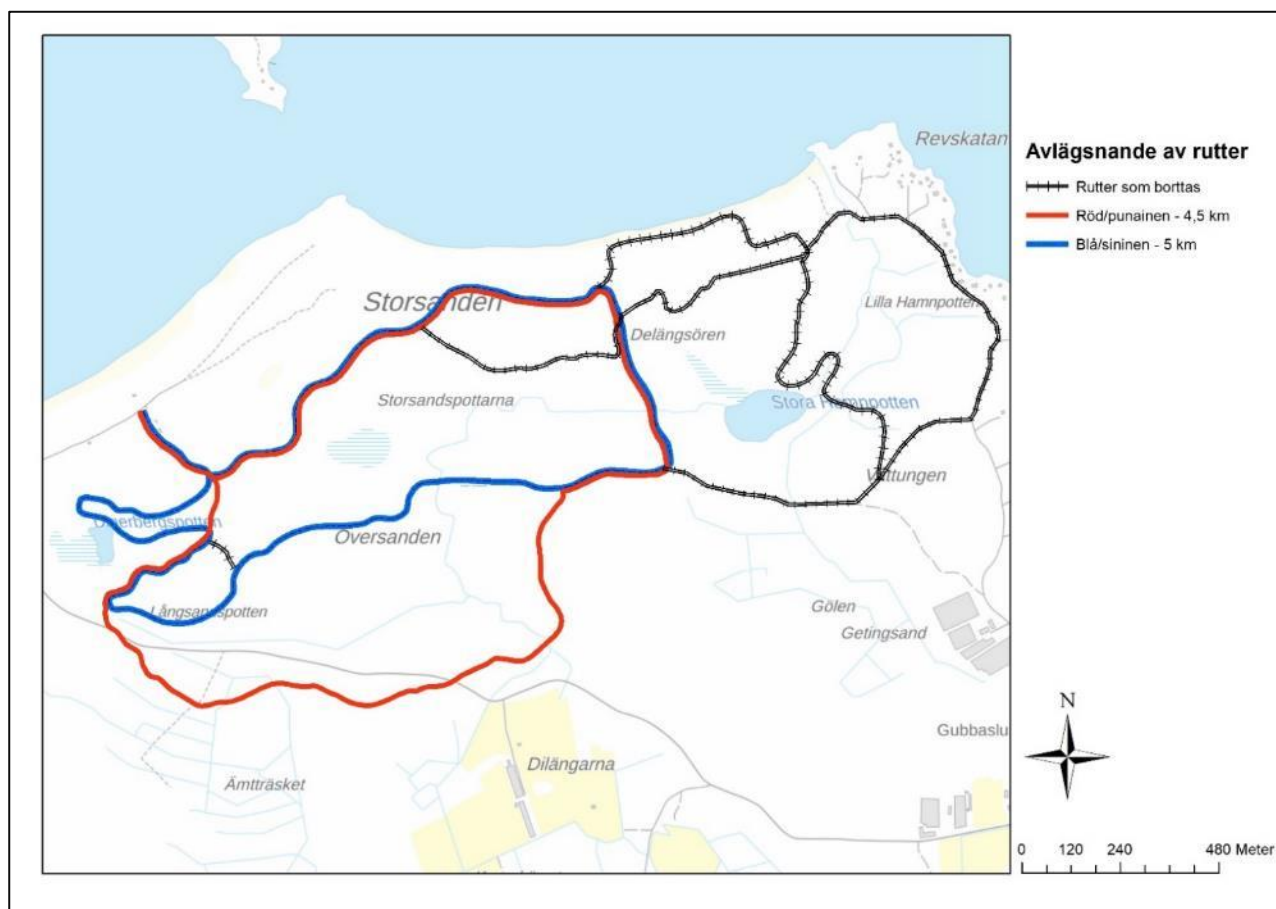

Bild 21. De nya vandringsledernas dragning. Rutter som tas bort är markerade i svart.

Behov av spångar och annat skydd av naturvärden

De områden som är särskilt känsliga för slitage är områden med sandbotten (bild 22), så som de stigar som går på de gråa och vita dynerna, samt områden som står under vatten under de regniga tiderna på året (bild 23). Spångar och olika typer av strukturer för att styra besökare kan användas för att minska slitaget på skogsdynerna och andra känsliga naturtyper längs vandringslederna.

Slitaget i terrängen samt behovet av att skydda marken med spångar, eller på annat sätt, har klargjorts under planeringsarbetet. Även byrådet har gjort förslag på var spångar behövs. Ett sammandrag över de platser som kräver spångar syns på bild 24. Spångarnas exakta placering och längd bestäms på plats i god tid innan byggandet påbörjas. Det sammanlagda behovet är 470–920 meter, beroende på spångarnas exakta dragning.

Bild 22. Kraftigt slitage på en trädklädd sanddyn. Bild: Mira Sokolova 2022

Bild 23. Gröna leden är under vatten i närheten av Digerberspotten i december 2020. Bild Hanna Gulin 2020.

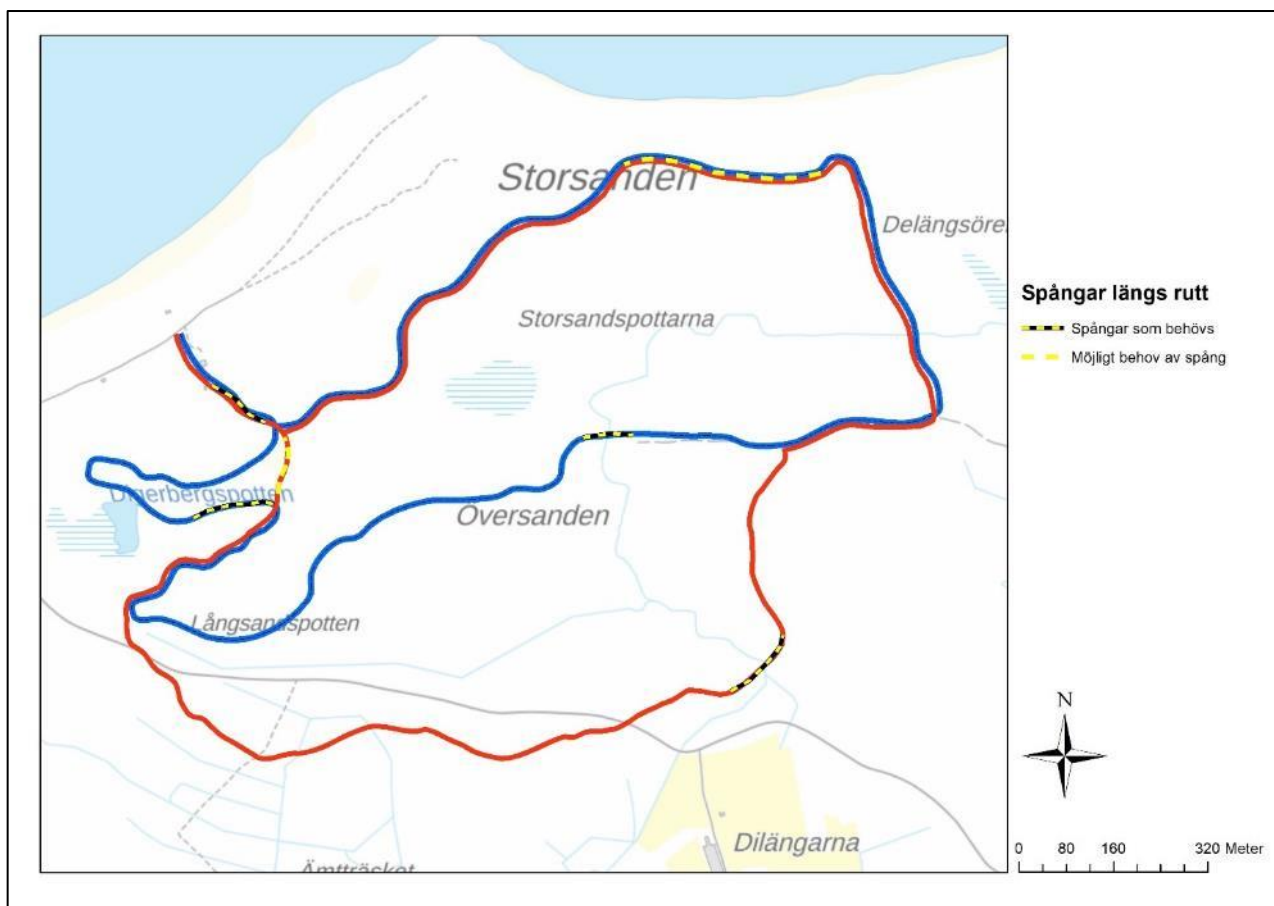

Bild 24: Förslag på var det behövs spångar. De svartgulrandiga delarna är områden där det byggs spångar över våta områden, de gulstreckade sträckorna är områden där det kan behövas spångar för att skydda mot slitage.

På de östra delarna av stranden finns slitage på sanddynerna där den gröna vandringsleden går ner till stranden (se bild 25), detta åtgärdas i och med att vandringsledningarna dras om.

För att undvika att störa fåglarnas häckning skulle det vara viktigt att vandrarna håller sig till stigarna under häckningstid.

Markering av stigar

Markeringen av vandringsledningarna behöver förbättras i samband med att lederna görs om. En tydlig markering minskar risken för att det uppstår nya stigar och kan användas för att styra bort besökare från känsliga naturtyper. Då en av rutterna tas bort blir markeringarna även tydligare, i och med att det bara finns två färger på rutterna. **Alla gröna pilar och band bör avlägsnas samt gröna och röda markeringar på de sträckor som tas bort.** De markeringar som målats direkt på träden är däremot svåra att avlägsna, därmed bör det även finnas **tydlig information vid början av vandringsledningarna om att den gröna rutten inte längre används.**

Bild 25. Slitage på dynerna längs den gröna rutten

I markägarenkäten har det även kommit fram att motorfordon används på stigarna. Skogsdyner är känsliga för slitage och motorfordon kan ge upphov till stora skador på de känsliga naturtyperna. **Besökare kan förhindras från att köra på vandringslederna med ett hinder vid alla ingångspunkter till vandringslederna.** Vid starten av vandringslederna, vid Jaktstugan, finns redan ett staket som förhindrar motorfordon, men det är även möjligt att ta sig till vandringslederna från **Storsandvägen och skogsvägen samt stigen som startar vid Getingsandsvägen. Där bör det byggas bommar eller slusskonstruktioner och skyltar med förbud mot trafik med motorfordon sättas upp.**

Terrängcykling är relativt populärt på vandringslederna. Cykling i allmänhet tenderar att leda till kraftigare slitage än trampning från gång, speciellt på skogsdynernas sluttningar. Cykling är däremot inte förbjudet enligt skyddsbestämmelserna och hör till allemansrätten; det är tillåtet att cykla på samma ställen som det är tillåtet att gå. De bommar som placeras för att förhindra trafik med motorfordon på vandringslederna bör till stor del även minska på slitaget från terrängcykling.

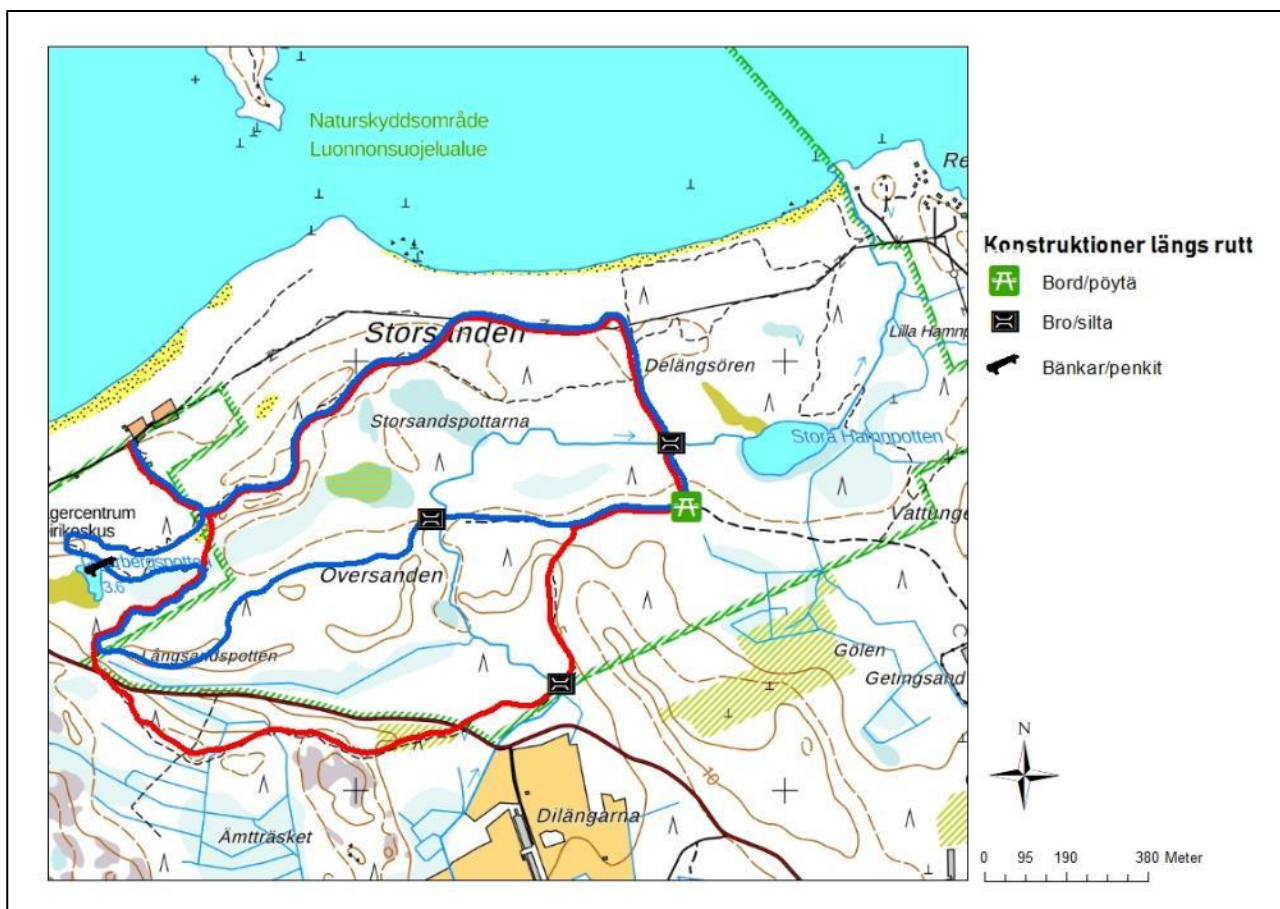

Bild 26. Konstruktioner som blir kvar på de nya vandringslederna.

Längs vandringslederna återstår bänkar och bord på två ställen längs lederna. Broar finns på tre ställen. Reparationer av dessa bör utföras vid behov. Konstruktionerna bör rivas på de delar av vandringslederna som avlägsnas. De konstruktioner som bör avlägsnas är markerade på bild 27.

Rastplats Ladon byggdes av den lokala scoutkåten och är främst tänkt för användning av scouterna. Även andra än scouter får använda rastplatsen, men markägaren har framfört önskemål om att aktiv vägledning till Ladon avlägsnas. Därmed bör rastplatsen tas bort från vandringsledskartorna och skyltar som vägleder till Ladon bör avlägsnas. Detta skulle även vara bra ur en naturskyddssynvinkel eftersom naturen kring Ladon utsatts för ganska kraftigt slitaget. Om besökare inte längre aktivt vägleds till Ladon så minskar även slitaget på området.

Träd som fallit över vandringslederna bör avlägsnas så snabbt som möjligt efter att träden fallit. Trädstammarna lämnas kvar i skogen för att öka den biologiska mångfalden. Borttagning av döda träd kräver markägarlov (se kapitel 5.2.4).

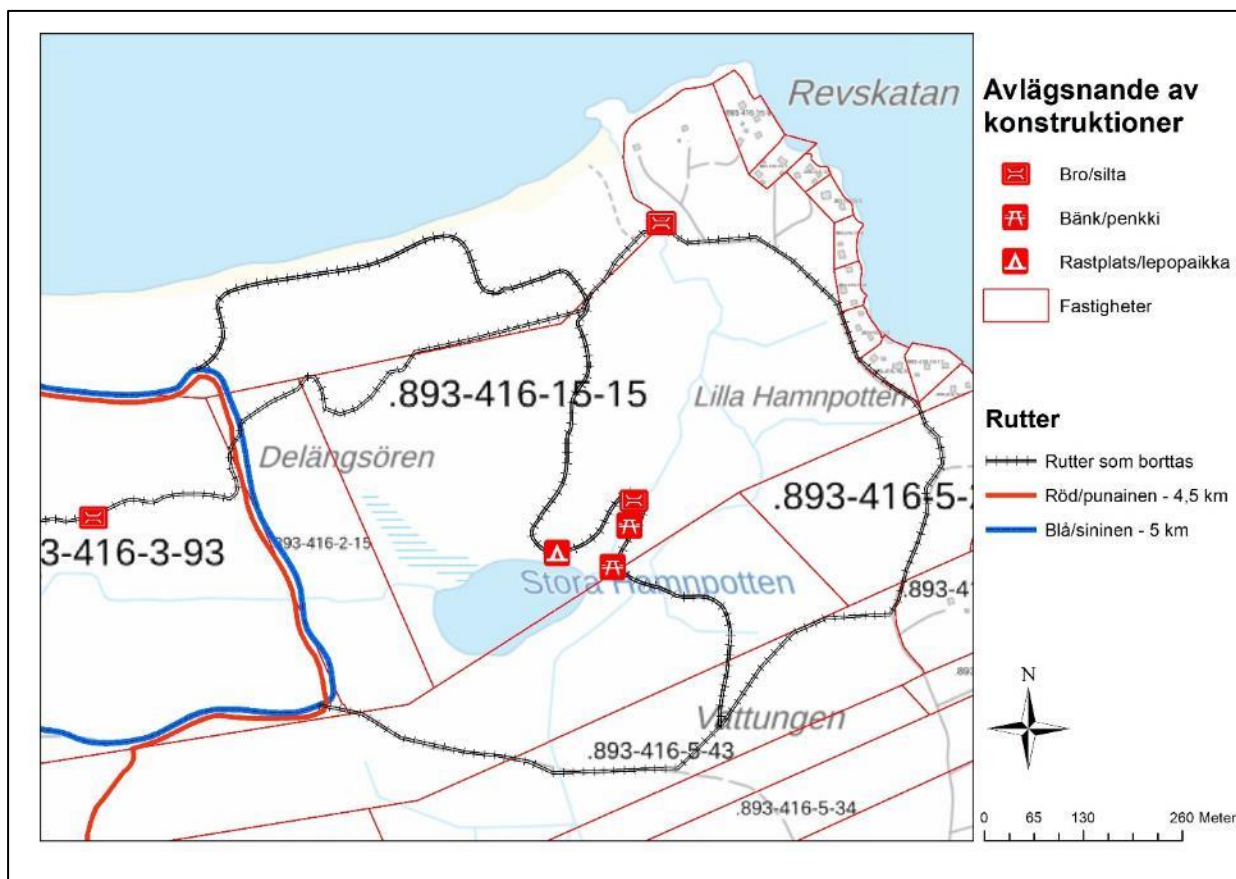

Bild 27. Förslag på konstruktioner som avlägsnas.

Pilgrimsled

Sommaren 2022 bildades en pilgrimsled längs den Österbottniska kusten som en del av den Nordiska pilgrimsleden St:Olavsleden. Denna led går i nuläget via Storsand, där den enligt den ursprungliga dragningen går längs Getingsandsvägen och den östra stranden för att sedan svänga in på vandringslederna (se bild 28). **För att minska slitaget på de känsliga strandnaturtyperna föreslås att pilgrimsvandrarna svänger in på skogsvägen efter farmen och därefter svänger in på vandringslederna.** (se bild 29). För att använda vandringslederna bör ett avtal uppgöras mellan pilgrimsledens arrangörer och den part som upprätthåller lederna. Sommaren 2022 och 2023 leddes pilgrimsvandrarna längs Storsandvägen.

Bild 28. Ursprungliga förslaget på dragningen av pilgrimsleden vid Monäs

5.2.3 Förslag på ansvarsfördelning

Det är inte avsikten att grunda officiella friluftsleder i enlighet med lagen om friluftsliv (606/1973) på Storsand. Ifall man vill markera rutter på området bör man innan komma överens om ansvaret för deras underhåll etc. Den organisation som ansvarar för underhållet av lederna ansvarar för byggande och upprätthållande av strukturerna längs leden samt markeringarna, i enlighet med denna plan.

Underhållet av vandringsledningarna kunde skötas genom ett samarbetsavtal mellan alla berörda parter, inklusive markägarna, där det tydligt framkommer vem som ansvarar för vad. En part sköter det praktiska arbetet med upprätthållande av lederna med ekonomiskt understöd från andra parter (förutom markägarna med undantag av delägarlaget). Den part som sköter det praktiska arbetet bör gärna vara lokal, för att ha bättre möjligheter att reagera snabbt vid behov, till exempel med att röja bort träd som fallit över lederna. Det bör även finnas en tydlig part som har ansvaret ifall det sker någon större olycka. NTM-centralen skulle ansvara för upprättandet av avtalet.

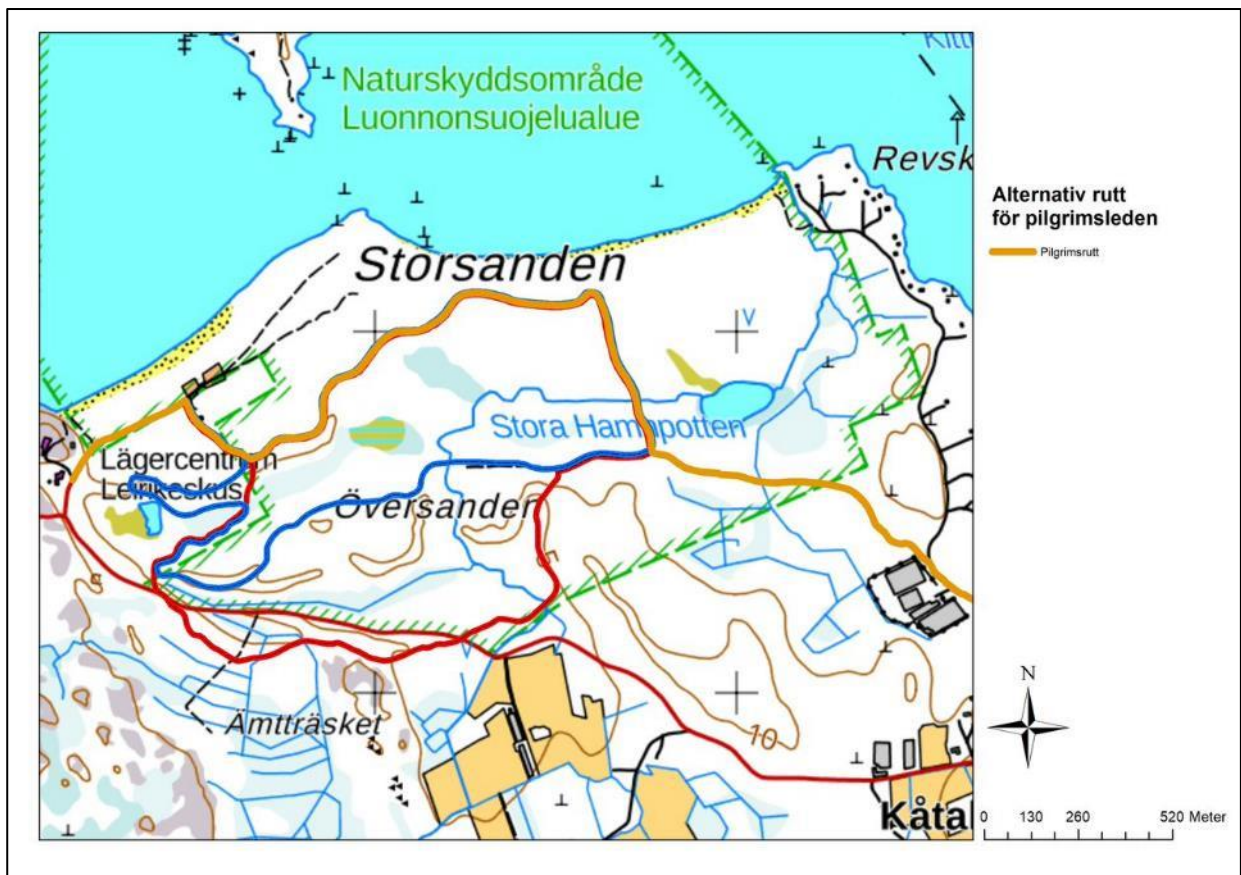

Bild 29. Alternativ rutt för pilgrimsleden markerat i orange.

Byrådet ansvarar för borttagande av de av markeringar, rastplatser och broar som de byggt som skall avlägsnas.

Pilgrimsruttens arrangörer ansvarar för märkningen av leden i fält efter att rutten fastslagits och godkänts.

5.2.4 Behov av lov

Markägarlov och undantagslov från NTM-centralen ordnas för vandringslederna och konstruktionerna längs lederna i enlighet med denna plan. Detta inkluderar för markägarnas del även fortlöpande lov för borttagande av fallna träd från stigarna.

5.3 Guidning av besökare

5.3.1 Nuläge och utvecklingsbehov

De stora informationsskyltarna

De stora skyltarna med information om området och dess skyddsvärden (bild 30) bör uppdateras. Dessa stora skyltar är i nuläget placerade vid lilla parkeringen, på väggen till omklädningsrummet samt vid kanten av den stora parkeringen. Den stora parkeringens infoskylt flyttas till parkeringens västra hörn, nära eldningsplatsen och omklädningsrummet samt i framtiden de nya servicehusen, för att förbättra dess synlighet (bild 30). Nuvarande omklädningsrummets skyltar avlägsnas i samband med att byggnaden rivs. Tills vidare bör informationen på omklädningsrummets skyltar dock ses över; om den är föråldrad är det bättre att skyltarna avlägsnas för att undvika motstridig information på olika skyltar.

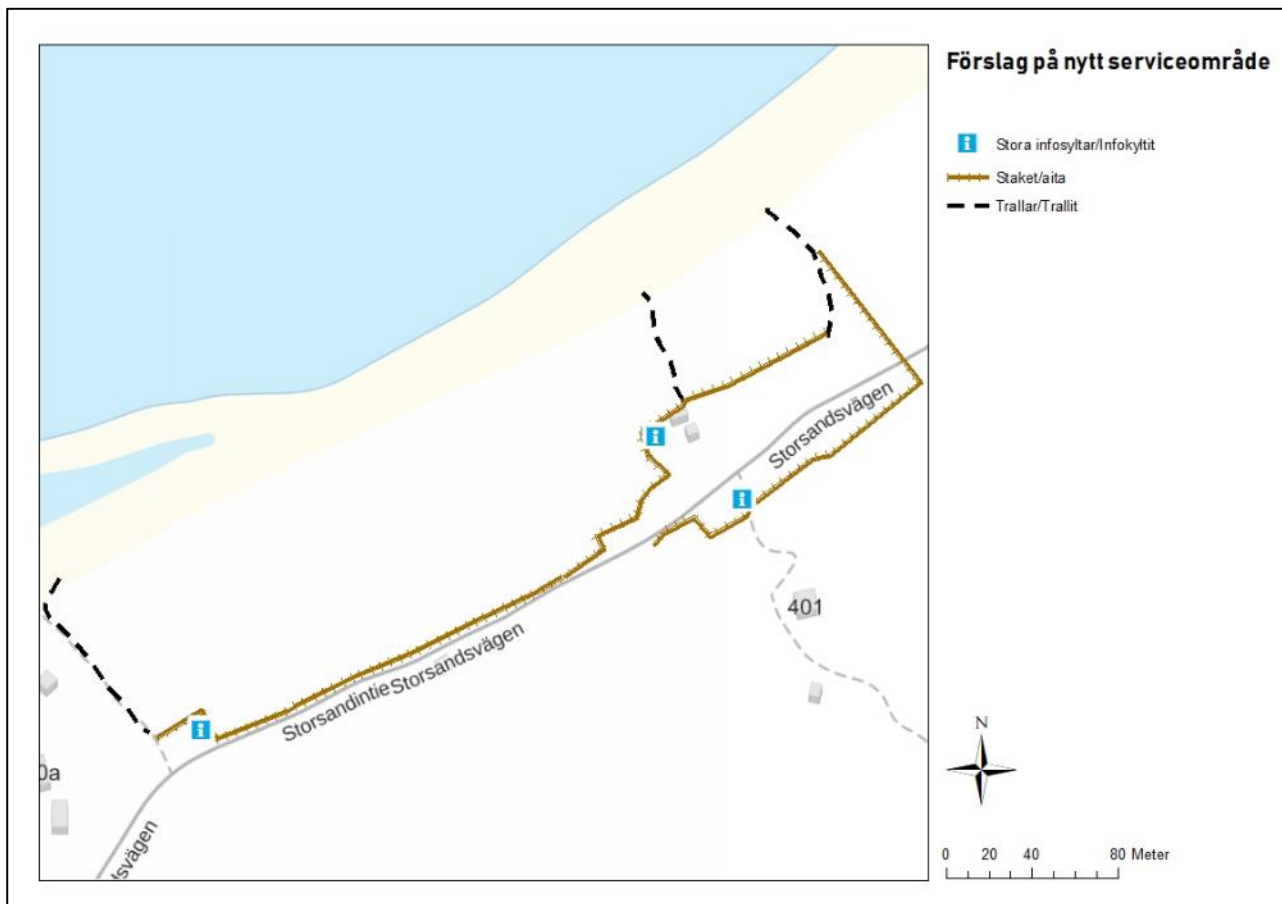

Bild 30. Nya placeringen av skyltar på serviceområdet.

På skyltarna bör finnas information om skyddsbestämmelserna och servicestrukturerna. Servicestrukturerna bör vid behov även markeras med vägvisare.

- Information om områdets natur och skyddsgrunder
- Väsentliga skyddsbestämmelser
- Servicestrukturens placering: utedass, omklädningsrum, sopsorteringsstationer och skräpkorgar, eldstäder, trallar, tältningsområde samt vandringsledernas startpunkt
- Vattentunnornas funktion och uppmaning att vid behov fylla tunnorna
- Enligt lagen om konsumtionstjänster säkerhet 7 § bör konsumenterna samt andra som direkt berörs av tjänsten informeras om de uppgifter som de behöver för att deras säkerhet skall tryggas. Informationen måste vara baserad på bedömningen av faror och risker samt säkerhetsplaneringen.

Tjänsteleverantören bör på förhand informera konsumenten om: sådana omständigheter som kan antas ha betydelse för konsumentens hälsa och säkerhet, behövliga instruktioner om hur man ska förfara och handla, instruktioner för nödsituationer, vem som ansvarar för säkerheten. Informationsskyltarna bör även uppdateras med information om räddningsvägen, strandens vattendjup och särskilda risker på området, kontaktuppgifter till strandens upprätthållare samt anvisningar för anmälan om brister.

- Särskilda risker för Storsand är bland annat: båttrafik, eventuella strömmar och stora vågor längre ut, en lång och långgrund strand som försvårar att hålla uppsyn över t.ex. barn samt att upptäcka olyckor.
- På skyltarna bör det även finnas kontaktuppgifter till miljöhälsovården
- Information om vilken organisation som ansvarar för de olika delarna av områdets skötsel och underhåll.

Bild 31. Stora informationsskylten vid stora parkeringen. Informationen på skylten behöver uppdateras. Bild Hanna Gulin 2022.

Reglerna för stranden bör åtminstone finnas på de stora skyltarna, vid behov kan det även placeras skyltar vid trallarna ned till stranden (bild 32). Reglerna bör vara baserade på skyddsbestämmelserna och innefatta:

- Förbud mot att skräpa ned
- Förbud mot hundar på stranden. På den nuvarande skylten står det att hundar bör hållas kopplade, men hundar är enligt ordningslagens 14§ förbjudna på allmänna stränder.
- Förbud mot att hästar på allmänna badstränder i enlighet med ordningslagens 14 §

- Besökare ombeds om möjligt undvika området kring strandängen och Lotan under häckningstid för att undvika att störa häckningen
- Förbud mot motordrivna fordon
- Påminnelse om att undvika skapa glassplitter som kan leda till skador.

Informationen på skyltarna bör finnas på åtminstone svenska och finska. Dessutom skulle det vara bra om åtminstone informationen om förhållningsreglerna var tillgänglig även på andra språk, så som engelska, arabiska etc. Detta skulle kunna ordnas med hjälp av QR-koder som besökarna kan skanna med mobiltelefonen för att få tillgång till översättningarna.

Vid behov kan andra vägledande skyltar sättas upp där det behövs. Till exempel information om vart engångsgrillar skall föras, vattentunnans funktion eller att det är förbjudet att göra upp eld i eldstaden utanför grillkåtan om det råder fara för skogsbrand. Av säkerhetsskäl skulle det även vara bra att lägga upp skyltar med säkerhetsinformation vid alla livbojar.

Sommaren 2024 sattes tillfälliga skyltar upp om att hundar är förbjudna vid alla trallar, men dessa revs snabbt ned. Då permanenta skyltar ordnas så bör det även finnas en permanent skylt vid trallarna samt eventuellt redan vid ingången till Storsand. På skyltarna kan det även framkomma att hundarnas vistelse på badstränder regleras i ordningslagen.

Bild 32. Nuvarande skylt med förhållningsregler för stranden, som är placerad vid en av trallarna.

Information längs vandringslederna

Skyltar som specificerar vad som är tillåtet och förbjudet på vandringslederna bör sättas upp vid början av vandringslederna. Reglerna skulle basera sig på skyddsbestämmelserna och allemansrätten och innefatta

- Förbud mot motorfordon
- Förbud mot eldning utanför angivna eldningsställen
- Förbud mot att döda, fånga eller ofreda djur eller deras bon
- Förbud mot att anordna orienteringstävlingar eller dylika arrangemang
- Förbud mot att skräpa ned
- Förbud mot att tälta eller slå läger utanför angivna ställen
- Förbud mot att fälla eller skada levande träd
- Påminnelse om att hålla hunden kopplad
- Besökare ombeds hålla sig på vandringslederna under häckningstid och om möjligt undvika Stora Hamnpotten och Storsandspottarna, för att inte störa häckande fåglar.

Information om förändringarna i vandringslederna bör placeras vid starten vid parkeringen och vid Storsandvägen samt på de ställen där lederna avviker från den tidigare dragningen (se bild 33). På skyltarna bör finnas en karta över de nya lederna samt information om att broarna tagits bort.

Både vid karteringen av vandringslederna och i markägarenkäten har det framkommit ett behov av skyltar med information om områdets naturvärden. Längs vandringslederna placeras **skyltar med information om de olika naturtyperna**, ett förslag på skyltarnas placering utgående från förekomsten av värdefulla naturtyper finns i bild 33. Den exakta placeringen, samt informationen på skyltarna bestäms i terrängen.

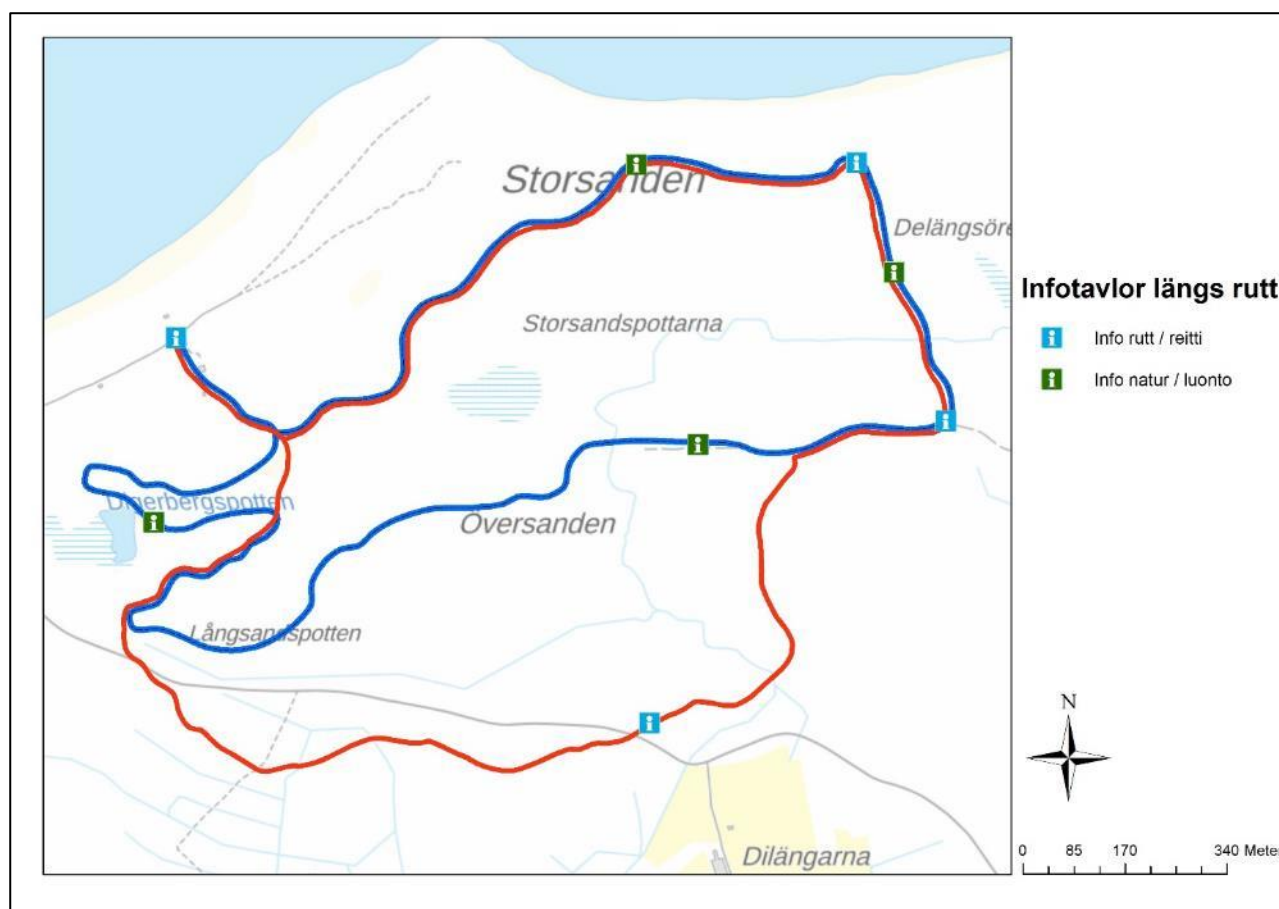

Bild 33. Förslag på placeringen av skyltar med information om värdefulla naturtyper.

Trafikmärken (guidning till och inom området)

Skyltningen till Storsand bör förbättras. Den östra stranden används i någon mån av enstaka besökare. **Vid korsningen med Getingsandvägen bör en tydlig skylt till Storsand monteras. Vid början av Getingsandvägen bör det även sättas upp en skylt där det framkommer att trafik till Storsand är förbjuden längs vägen** (se bild 34). Skyltarna vid vägen bör ha så lite text som möjligt samt och om möjligt, vara baserad på trafikmärken för att underlätta läsning medan man kör. Vid stigen som leder från Getingsandvägen till stranden kunde man ytterligare sätta upp en skylt där man förklarar att området är skyddat och ber besökarna fara till rekreationszonens strand, dessutom bör det framkomma att bron avlägsnats.

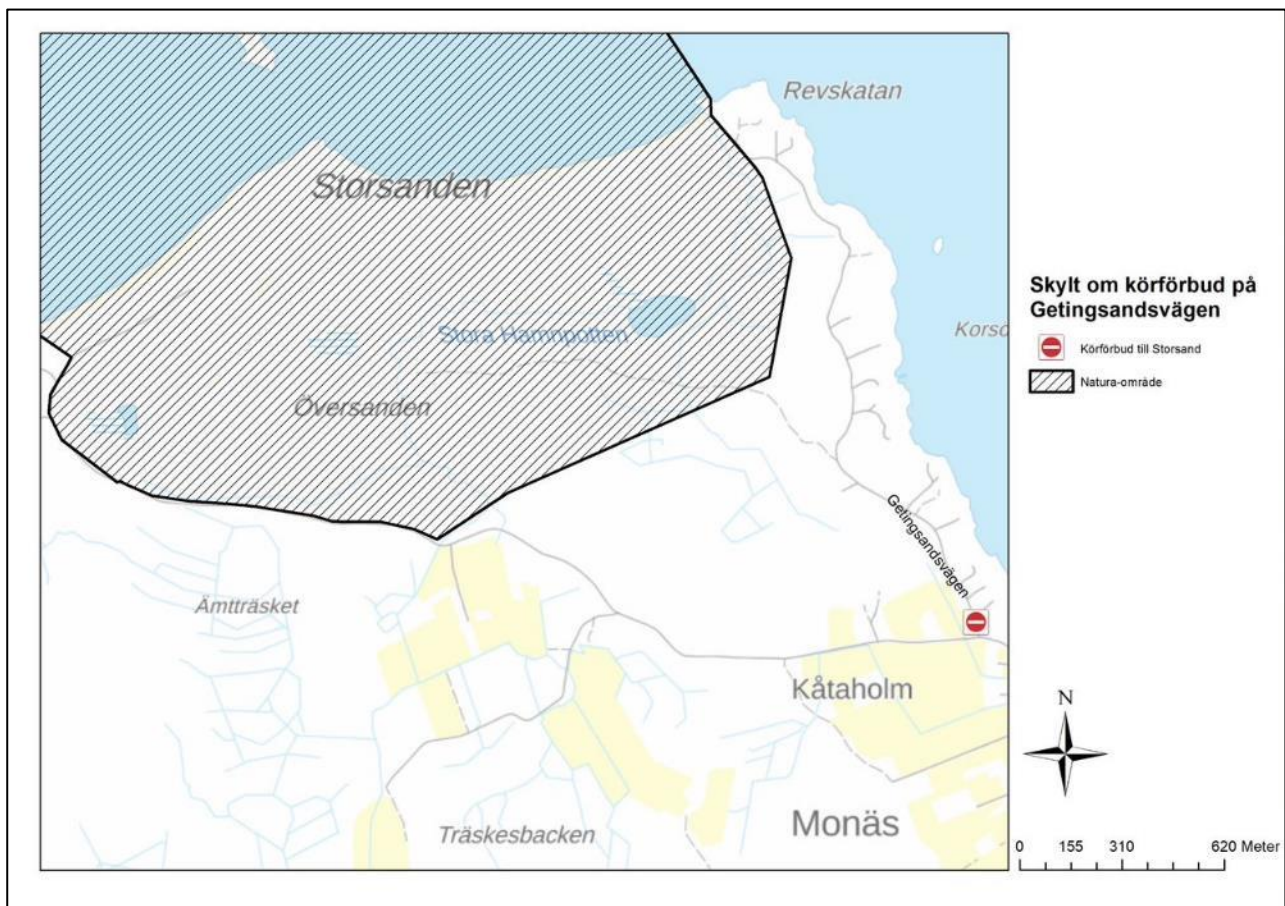

Bild 34. Förslag på placering av skylt angående förbud att köra till Storsand längs Getingsandsvägen.

Vid porten till Storsand bör en parkeringsskylt som leder besökare till den stora parkeringen sättas upp. Vid vägen bör det placeras ut skyltar att det är frågan om en räddningsväg och att parkering längs med vägen därmed är förbjuden.

Skyltar om förbud av motortrafik bör placeras vid alla ingångspunkter till vandringslederna, det vill säga vid jaktstugan och Storsandvägen. Skylten om att motortrafik är förbjuden som är placerad vid deflationsplanet bör bytas ut mot en skylt av mera hållbart material (bild 35).

5.3.2 Ansvarsfördelning

NTM-centralen ordnar informationsskyltarna. Kommunen ordnar vägskyltarna vid korsningen Storsandvägen/Getingsandvägen. Skyltarna längs med naturstigen ordnas av NTM-centralen i samarbete med den aktör som upprätthåller lederna.

Bild 35. Skylten om att motortrafik är förbjuden bör bytas ut mot en skylt av ett mera hållbart material

5.4 Övriga åtgärder

5.4.1 Avlägsnande av döda sälar som sköljs upp på stranden

Ansvarsfördelning

En situation som uppstår i princip årligen är att döda sälar sköljs upp på stranden. Dessa orsakar både hälsofara och luktolägenheter. Därmed bör de **transporteras bort så fort som möjligt**. Ansvaret för att reagera på situationen ligger på markägaren, i detta fall samfälligheten. Eftersom kommunen inte har personal på plats på helgerna, då de döda sälarna oftast upphittas, är det på Samfällighetens ansvar att ordna bortforslingen. Samfälligheten har kommit överens med en lokal aktör om borttransport och begravande av de döda sälarna. Kropparna begravs på lämpligt ställe på hans mark. På Storsand är det inte möjligt att begrava sälarna eftersom det är ett grundvattenområde.

Transporten måste av nödvändighet skötas med hjälp av traktor eftersom det är så pass långgrunt att båttransport inte är möjligt. För att minska skadorna på dynerna bör traktorn **köra ned till vattenlinjen längs den rutt som syns i bild 36. Vidare körning till och från sälen bör ske så nära vattenlinjen som möjligt**, där sanden är mera kompakt och skadorna på naturtyperna blir små. Nyckeln till portens lås bör innehas av åtminstone den person som sköter sältransporten, det skulle även vara bra om t.ex. samfällighetens ordförande har en kopia av nyckeln ifall porten behöver låsas upp vid något annat tillfälle än borttransport av sälar.

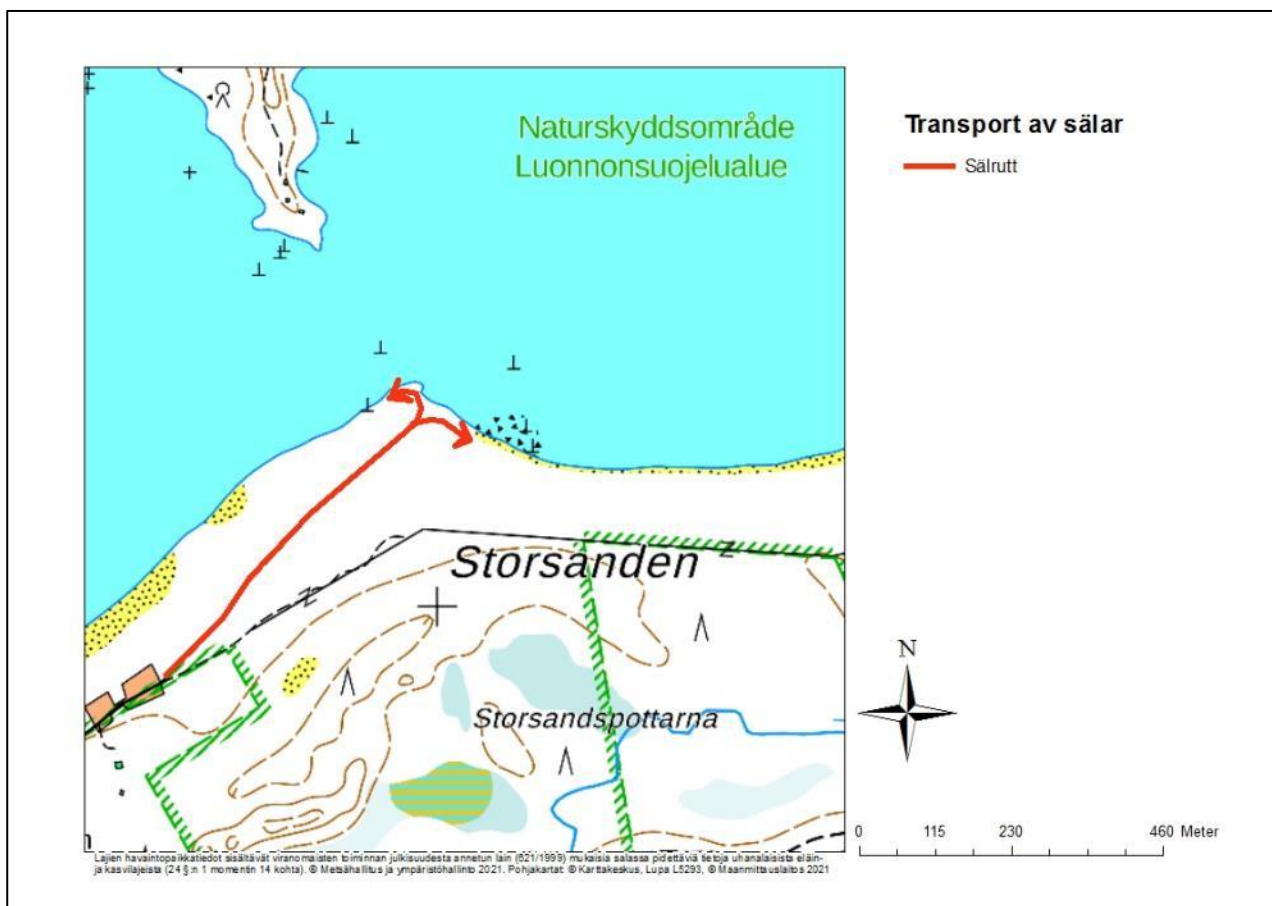

Bild 36. Förslag på transportväg för döda sälar.

Ansvar för kostnader

I första hand ansvarar markägarna för kostnaderna för borttransporten, om detta av någon anledning inte är möjligt är ansvaret på kommunen (Päivi Karttunen, NTM-centralen: Miljöskyddsenheten: Miljö och Naturresurser, e-postdiskussion). Samfälligheten har godkänt att fakturan skickas till dem, såvida summan överenskommes innan.

5.4.2 Ibrukttagande av jaktstugan?

Jaktstugan, som numera ägs av Forststyrelsen, är inte längre i aktiv användning. I skötselplanen från 2005 föreslogs att det upprättas ett center med information om områdets naturtyper, det föreslogs även att stugan skulle restaureras och eventuellt användas som kafé. **Kaféverksamheten skulle dock öka på antalet besökare. Eftersom tillgången på parkeringsplatser redan är knapp och besökarna redan har en negativ inverkan på de känsliga naturtyperna skulle en ökning av antalet besökare leda till att Storsands kapacitet överskrids.**

6. Uppföljning

Efter sommaren bör **erfarenheter och responsen från besökare angående skötseln och underhållet samt behovet av korrigeringar varje år bedömas**. Alla de parter som deltar i områdets skötsel och underhåll bör delta i mötet. **I samma möten bör även serviceutrustningens skick samt behovet av reparationer och skyltar diskuteras. Under mötena görs även en uppföljning av parternas resurser att fortsätta skötselarbetet, och vid behov görs ändringar i ansvarsfördelningen.**

Slitage och den mänskliga inverkan på badstranden och vandringslederna kan följas upp 3 år efter att planens åtgärder implementerats, efter det kan läget följas upp med fem års mellanrum. Här bör fokuset ligga på främst **slitage på sanddynerna och huruvida det finns ytterligare behov för strukturer som vägvisar besökarna**, så som spångar, samt reparationsbehovet av broar etc. Denna granskning bör utföras av någon sakkunnig från Forststyrelsen eller NTM-centralen.

7. Konsekvensbedömning

Effekter på naturen

Denna plan och förverkligandet av åtgärderna bedöms på olika sätt minska på inverkan av rekreationsanvändningen på de naturvärden som utgör grunden för skyddet av området, så att rekreationen inte signifikant försvagar naturvärdena.

Slitage på känsliga naturtyper minskas genom en rad åtgärder, till exempel:

- Förnyande av staket och trallar (bild 37)
- Ändringen av vandringsledningarnas dragning
- Förbättringen av markeringar samt byggande av spångar längs vandringsledningarna
- Bommar/slussar och skyltar för att förhindra körning med motorfordon utanför vägar
- Skyltar som leder bort besökarna från de östra delarna av stranden samt en regelbunden granskning av slitage

Naturskyddet förbättras även genom att

- Nedskräpningen minskar genom en omorganisering av skräpkorgar och regelbunden tömning av dem samt regelbunden städning av stranden
- Förbättrad informationsgång om förhållningsregler och skräpkorgarnas position
- Skilda insamlingskärl för engångsgrillar
- Husvagnsägare ombeds ta med sig skräpet hem
- En jämn tillgång till ved minskar risken att besökare eldar med kvistar och gräs från omgivningen.
- Avlägsnandet av delar av vandringsledningarna leder till minskade störning för djuren, speciellt häckande fåglar vid Stora Hamnpotten.
- I och med att träd som fallit över vandringsledningarna inte transporteras bort från skogen upprätthålls lämpliga livsmiljöer för arter som är beroende av död ved.

Bild 37. Det bildas lätt slitage på dynerna där besökare genar till stranden. Trallar leder besökarna till specifika rutter och minskar slitaget.

Besökarnas kunskap och förståelse för naturen ökar genom informationsskyltar. Detta kan ha positiva effekter även utanför naturskyddsområdet.

Byggnader, strukturer och åtgärder samt deras betydelse för bevarandet av områdets naturvärden

Tabell 3 (nästa sida) Lista över byggnader, servicestrukturer och åtgärder samt deras betydelse för skyddandet av områdets naturvärden. Betydelse N innebär att byggnaden/strukturen/åtgärden är nödvändig för bevarandet av områdets naturvärden, R innebär att byggnaden/strukturen/åtgärden främst betjänar rekreationsanvändningen.

Åtgärd	Motivering	Betydelse
Nytt staket	Förhindrar besökare från att köra med motorfordon i terrängen. Skyddar dynerna.	N
Förnya trallar	Guidar besökare och minskar därmed slitaget på dynerna	N
Uppdatera skyltar	Informerar besökare om vilka regler som gäller på området samt dess naturvärden	N & R
Flytta eldstäder och öka antalet bord	Underlättar städningen, minskar slitaget, minskar risken för skogsbrand	N & R
Grillkåta	Minskar risken för skogsbrand	N & R
Lättillgänglig ved	Minskar risken att besökare använder kvistar från naturen	N & R
Tömning av toaletter och införskaffning av toapapper etc.	Minskar risken för att besökare uträttar sina behov i skogen	N & R
Hus med toaletter	Lättare att hitta. Blir inte fullt lika fort. Minskar risken att besökare uträttar sina behov i naturen	N & R
Nytt omklädningsrum		R
Brandsäkert uppsamlingskärl	Minskar risken för skogsbrand	N
Ordna om skräpkorgar och regelbunden tömning	Minskar risken för nedskräpning	N & R
Röjning av sly kring sorteringsstation	Underlättar för besökare att hitta skräptunnor vilket minskar nedskräpningen	N & R
Granskning av byggnader och konstruktioner, reparationer	Då trallar och staket är i skick minskar slitaget på naturen. Viktigt för säkerheten	N & R
Omarrangering av vandringsleder	Minskar slitage på känsliga ställen. Minskar störningen av häckande fåglar. Viktigt för att säkra markägarnas rättigheter.	N & R
Borttagande av olovliga konstruktioner	Konstruktionerna saknar markägarlov och är därmed olovliga.	
Spångar på vandringslederna	Minskar slitage på lederna. På våta områden minskar risken att nya stigar bildas	N & R
Reparationer av rastplatser	Om rastplatserna är i bra skick minskar risken för att besökare rastar på andra ställen, vilket minskar slitaget. Säkerhetsfråga.	N & R
Avlägsnande av fallna träd	Minskar behovet av att avvika från stigen vilket minskar slitaget utanför lederna. Trädet lämnas kvar som död ved vilket upprätthåller mångfalden	N & R
Bom/sluss vid Storsandvägen	Förhindrar motorfordon på vandringslederna, vilket minskar slitaget.	N
Städning av serviceområdet	Minskar mängden skräp i naturen	N & R
Granskning av slitage på naturtyper	Gör det möjligt att reagera snabbt om det finns behov av ytterligare åtgärder	N
Underhåll av vägen		R
Borttransport av sälar	Nödvändigt av hygienskal	R

Negativa effekter på naturen

Den ökade mängden besökare, som delvis har inverkat på utvecklingen av servicestrukturerna, har ökat på områdets användning, slitage och nedskräpning. Agerande i enlighet med planen bedöms minska de negativa effekterna. Läget bör dock följas med, och vid behov bör korrigerande åtgärder utföras.

Förbättrad säkerhet och hygien

Brandsäkerheten förbättras genom att det byggs en grillkåta med skorsten där det går att elda vid fara för skogsbrand, informationsskyltar, de nya eldringarna, vattentunnorna samt ett system för att försäkra tillgången till vatten i dem samt ett brandsäkert uppsamlingskärl för engångsgrillar och tydlig information om dess läge.

Bild 38. Vällfyllda vattentunnor ökar brandsäkerheten. Bild: Hanna Gulin 2022

Genom att med en skylt leda bilar vidare till den stora parkeringen samt sätta upp skyltar om att vägen är en räddningsväg och att parkering därmed är förbjuden minskar risken att bilar blockerar vägen. Förhindrande av motorfordon på vandringslederna samt regelbunden skötsel av vägen mellan parkeringarna minskar risken för olyckor.

Uppdateringen av stranden säkerhetsdokumentet, flera livbojar och förbättrad information om strandens säkerhetsstrukturer och faror ökar säkerheten för besökare.

Koncentrerandet av toaletterna till det nya servicehuset gör dem lättare att hitta och jämnar ut deras användningsgrad plus att tömning av utedassen tillräckligt ofta minskar risken att besökarna uträttar sina behov i vattnet eller skogen, vilket minskar hygienriskerna.

Granskningar och reparationer av konstruktioner på serviceområdet och längs vandringslederna minskar risken för olyckor. Genom lämpligt placerade och tydliga skyltar om strandens och vandringsledningarnas regler minskar riskerna för skador och olyckor.

Det är viktigt att borttransporten av döda sälar sker snabbt och smidigt för att säkra hygien på stranden.

Förbättrad tillgänglighet

Förnyandet av bänkarna kring eldstäderna har gjort dem mera lättillgängliga med till exempel rullstol eller barnvagn.

Skötsel av vägen mellan parkeringarna underlättar för bilister att ta sig fram till den stora parkeringen.

Förbättrandet av markeringarna på vandringslederna och tydliga skyltar om förändringarna minskar risken att besökare går fel. Uppdaterade och tydliga skyltar om servicestrukturernas placering underlättar för besökarna att hitta den service de behöver.

Avlägsnande av döda träd från lederna ökar stigarnas tillgänglighet.

Ökad trivsel

Minskad nedskräpning och utedass som töms tillräckligt ofta gör området trevligare att vistas på. Även det att byggnaderna och konstruktionerna samt rastplatserna hålls i skick ökar trivselen.

Tydlig skyltning till stora parkeringen underlättar att hitta parkeringsplats och tydlig information om var serviceutrustningen är belägen samt koncentreringen av servicen till ett område underlättar vistelsen.

En snabb borttransport av döda sälar minskar luktolägenheterna och gör stranden mera tilltalande.

Konfliktsituationer

Tydlig skyltning om förhållningsregler på vandringsleder och stranden minskar risken för konfliktsituationer mellan besökare.

Tydlig skyltning till Storsand och en skylt om att trafik till stranden är förbjuden längs Getingsandvägen minskar på konflikten mellan besökare och sommarstugeägare.

Ändringarna i vandringsledningarnas dragning kan leda till konflikter mellan besökare och myndigheter samt mellan besökare eller lokalbor och markägarna på området. Detta kan avhjälpas genom tydlig kommunikation och öppen dialog.

8. Sammandrag av ansvarsfördelning samt uppskattning av kostnader

8.1 Åtgärder på serviceområdet

Plats	Åtgärd	Ansvarig part	Uppskattade kostnader	Prioritering	Kommentarer
Staket	Förnya staketet	NTM-centralen	35 878 €	Utfört	Utfördes vintern 2023–2024
Trallarna	Förnya trallar	NTM-centralen	33 653 €	Utfört	Utfördes vintern 2023–2024
Trallarna	Skylt med förhållningsregler på stranden	NTM-centralen	(200 €)	Vid behov	
Stora parkeringen	Service-byggnad(er)	Samfälligheten	8000 €	Inom > 5 år	Leaderfinansiering kan ansökas. Möjligt att införskaffa byggelement från fängelse
Stora parkeringen	Brandsäkert uppsamlingskärl	Kommunen	400–500 €	Inom 2 år	
Lilla parkeringen	Skylt som leder besökare till stora parkeringen	NTM-centralen	50 €	Inom 2 år	
Lilla parkeringen	Skylt om räddningsväg	NTM-centralen	50 €	Inom 2 år	
Nära Lilla parkeringen	Röjning av sly kring sorteringsstation	Staten	500–800 €	Inom 2 år	
Vedförråd	Påfyllning av ved i förrådet	Samfälligheten	300 €/år	Varje år, vid behov	
Eldstäderna	Bygg grillkåta	Samfälligheten	3000 €	Inom > 5 år	Leaderfinansiering kan ansökas. Möjligt att införskaffa byggelement från fängelse
Eldstäderna	Flytta östligare eldstaden och öka antalet bord	Samfälligheten	500 €	Inom 2–5 år	Talkoarbete för flytten.
Eldstäderna	Påfyllning av ved vid eldstäderna	Kommunen/tredje part	-	Vid behov	Görs i samband med städningen av området
Eldstäderna	Påfyllning av vattentunnor	Samfälligheten/byrådet & besökare	-	Varje år	Samfälligheten eller byrådet fyller på våren, på talko? Besökare fyller på om de håller på att bli tomma.

Eld-städerna	Skylt om att det är förbjudet att elda vid fara för skogsbrand	NTM-centralen	50 €	Vid behov	
Skräpkorgar	Ordna om skräpkorgar	Kommunen	700 € (för ett par större skräpkorgar)	Inom 2 år	Avlägsna och byt ut skräpkorgar enligt bild 16. Flytta en skräpkorg till stranden.
Skräpkorgar	Tömning av skräpkorgar	Samfälligheten	1500 €/år	Vid behov	Bör ske flexibelt utgående från väderlek. Även på helgen. Kan skötas av tredje part. NTM-centralen ersätter halva kostanden
Utedassen	Tömning, införskaffning av toapapper och strö	Samfälligheten	1500 €/år	Vid behov	NTM-centralen ersätter halva kostnaden
	Rivning av nuvarande utedass och omklädningsrum	Samfälligheten	15 000-20 000 €	Inom > 5 år	Kostnader väldigt varierande från projekt till projekt. Kan vara betydligt billigare. Leaderfinansiering kan ansökas.
	Förnya de stora informations-skyltarna samt flytta stora parkeringens skylt	NTM-centralen	1000 €	Inom 2 år	Uppdaterad karta, naturvärden, förhållningsregler...
	Risker och säkerhetsarrangemang → informationstavlor	NTM-centralen		Inom 2 år	
	Säkerhetsutrustning: livbojar, I:a hjälpenväska	Kommunen	1000 €	Inom 2 år	
	Granskning av byggnader och konstruktioner samt akuta reparationer	Staten	1 arbetsdag/2 år	Vart 2.år	

8.2 Åtgärder längs vandringslederna

Plats	Åtgärd	Ansvarig part	Uppskattade kostnader	Prioritering	Kommentarer
Vandringsleder	Borttagande av markeringar	Byrådet	Talko	2023	Pilar och band avlägsnas från de delar av vandringslederna som tas bort.
Vandringsleder	Markering av blå rutten	Samarbetsavtal		Inom 2 år	
Vandringsleder	Förbättra markeringar	Samarbetsavtal		Inom 2 år	
Vandringsleder	Borttagande av rastplatser och broar	Byrådet	Talko	Utfört 2023	Bänkar, bord och broar avlägsnas från de delar av rutten som tas bort
Vandringsleder	Byggande av spångar	Samarbetsavtal	5000 €	Inom 2–5 år	Spångar byggs på de våta delarna av vandringslederna. På slitagekänsliga delar diskuteras placeringen av spångarna först i fält med NTM-centralen/Forststyrelsen.
Vandringslederna	Reparationer av rastplatser	Samarbetsavtal	Talko	Vid behov	Utförs vid behov.
Vandringslederna	Avlägsnade av kullfallna träd	Samarbetsavtal		Vid behov	
Vandringslederna	Skyltar om förändringarna på vandringslederna	NTM-centralen	200 €	Inom 2 år	Vid starten, Storsandvägen samt där lederna avviker från tidigare dragningar
Vandringslederna	Skyltar om naturvärdena	NTM-centralen	400 €	Inom 5 år	
Starten samt startplatsen vid Storsandvägen	Skyltar med förhållningsreglerna på vandringsleden	NTM-centralen	100 €	Inom 2 år	
Startplatsen vid Storsandvägen	Bom/sluss vid Storsandvägen & vägen från pälsfarmen	Samarbetsavtal	1000 €	Inom 2 år	
	Markering av pilgrimsleden	Folkhögskolan Kvarnen			Görs genom frivilligarbete

8.3 Övriga åtgärder

Område	Åtgärd	Ansvarig part	Uppskattade kostnader	Prioritering	Kommentarer
Service-område & vandringsleder	Skyltar om att motortrafik är förbjuden	NTM-centralen	150 €	Inom 2 år	Vid deflationsplanen, jaktstugan samt Storsandvägen
Service-område	Lås till porten. samt kopia av nyckeln	Samfälligheten	100 €	Inom 2 år	
Service-område & stranden	Städning	Kommunen	2000 €/år	Varje år	
Stranden & vandringsleder	Granskning av slitage på naturtyper	Staten	1–2 arbetsdagar/år	Först efter 3 år sedan vart 5:e år	
Vägen	Underhåll av vägen	Samfälligheten		Vid behov	
Hela området	Planering och design av skyltar	NTM-centralen	5000 €	Inom 2 år	
Storsandvägen	Skyltar i korsningen Storsandvägen-Getingsandvägen	Kommunen	100 €	Inom 2 år	Skylt till Storsand. Skylt om att trafik till området längs Getingsandvägen är förbjuden
Getingsandvägen	Skylt vid början av stigen om att stranden är skyddad och bron borttagen.	NTM-centralen	50 €	Inom 2 år	
Stranden	Borttransport av sälar	Samfälligheten	70–80 € / gång	Vid behov	
Hela området	Andra skyltar vid behov	NTM-centralen	500 €	Vid behov	
Stranden	Vattenprovtagning	Kommunen	1000 €/år	1 ggr/mån	

9. Källor

- Airaksinen O och Karttunen K. 2001: Natura 2000-luontotyyppiopas. Finlands miljöcentral. Ympäristöopas 46, 2. korjattu painos. Oy Edita Ab, Helsingfors 2001.
- Backman H. 2020: Fältrapport Storsand, Nykarleby: Kartering av stignätverket och rekreationskonstruktioner. Södra Österbottens Närings-, trafik-, och miljöcentral. Opublicerad.
- Beslut om inrättande av naturskyddsområde för områdena: YSA103581, YSA107275, YSA107335, YSA107276, YSA107229, YSA107240, YSA107230, YSA107228. Södra Österbottens närings-, trafik- och miljöcentral.
- Finlands simundervisnings och livräddningsförbunds presentation om riskanalys 2023. inte längre tillgänglig
- Finlands simundervisnings och livräddningsförbund, 2025. Rantaturvallisuus. <https://suh.fi/toiminta/rantaturvallisuus/>
- Forststyrelsen 2023: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja b272.
- Forststyrelsen 2025: Esteettömyys luontokohteilla: <https://www.luontoon.fi/fi/artikkelit/esteettomyys-luontokohteilla>
- Fritzén N. 2016: Paahde Life-hankkeen hämähäkkikartoitukset paahdekohteilla Hailuodossa, Siikajoella ja Uudessakaarlepyyssä vuonna 2014. Paahde Life (LIFE13NAT/FI/000099). Faunatica Oy. Faunatican raportteja 20/2016.
- Hellemaa P. 1999: The development of coastal dunes and their vegetation in Finland. ISBN 951-45-8665-4 (PDF version). Helsingin yliopiston verkkojulkaisu, 1999.
- Höglund J. 2005: Skötsel och användningsplan för Storsands naturskyddsområde. Södra Österbottens Närings- trafik- och miljöcentral. 122/2005. Multiprint, Vasa 2005.
- Höglund J. och Wargén T. 2016. Skötselplan för strandängarna, sandstränderna och de öppna dynområdena på Storsands naturskyddsområde. Södra Österbottens närings-, trafik- och miljöcentral samt Forststyrelsen. Opublicerad.
- Miljöministeriet 1984: Valtakunnallinen harjijensuojeluohjelma. Ympäristön ja luonnonsuojeluosaston julkaisu D:6. <https://helda.helsinki.fi/items/14bc1071-a76e-4870-8752-0baa327d78eb>
- Nupponen K. 2016: Paahde Life-hankkeen pikkuperhoskartoitukset viidellä Pohjanmaan paahdekohteella vuonna 2015. Paahde Life (LIFE13NAT/FI/000099). Faunatica Oy. Faunatican raportteja 19/2016.

- Nykarleby stad 2015: Nykarleby byggnadsordning.
<https://www.nykarleby.fi/assets/Sidor/1/29/126-Bil.-Nykarleby-stads-byggnadsordning.pdf>
(Förnyas i och med förnyande av bygglagen, ny version inte tillgänglig ännu)
- Nykarleby: Delgeneralplan för havsnära byar. Stadsfullmäktige godkänt 19.6.2008.
- Paappanen J. 2016: Paahde Life-hankkeen myrkkypistiäiskartoitukset paahdekohteilla Hailuodossa, Siikajoella ja Uudessakaarlepyyssä vuonna 2015. Paahde Life (LIFE13NAT/FI/000099). Faunatica Oy. Faunatican raportteja 17/2016.
- Pirttiniemi N. och Höglund J. 2006: Uudenkaarlepyyn Storsandin palveluvarustusalueen toimenpidesuunnitelma. Södra Österbottens närings-, trafik- och miljöcentral. Opublicerad.
- Rosquist G. 2018: Sand Life Final report: Covering of the project activities from 01/08/2012 to 31/07/2018. LIFE11 NAT/SE/849
- Rytteri T., Heiskala K., Kekäläinen H., Koskela K., von Numers M., Rinkineva-Kantola L., och Syrjänen K. 2014: Itämeren hiekkarantojen ja dyynien hoito-Vård av Östersjöns sandstränder och dyner. Finlands miljöcentral. Miljöhanledning 2014 (elektronisk version).
- Serum arkitehdit Oy och Kalajoki stad 2018: Liikuntapuiston kulunohjaussuunnitelma: Maristopakkajien Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvien vaikutusten lieventämissuunnitelma.
- Statsrådet 2018: Sammandrag av Natura 2000-områdets grunder för skyddet, Statsrådets beslut om revidering av uppgifterna och komplettering av nätverket.
- Säkerhets- och kemikalieverket 2025. Konsumtionstjänsternas säkerhet.
<https://tukes.fi/sv/konsumtionstjansternas-sakerhet>
- Säkerhets- och kemikalieverket: <https://tukes.fi/sv/produkter-och-tjanster/konsumenttjanster/simning-och-andra-vattensporter/badplatser> . Inte längre tillgänglig.
- Österbottens förbund. Österbottens landskapsplan 2040: Planbeskrivning. Landskapsfullmäktige godkänt 15.6.2020, vann laga kraft 8.1.2022

Lagstiftning

- Bygglag 751/2023. Tillgänglig elektroniskt på adressen:
<https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2023/751?language=fin>
- Hälsokyddslag 763/1994. Tillgänglig elektroniskt på adressen:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1994/19940763>
- Jaktlag 1993/615. Tillgänglig elektroniskt på adressen:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1993/19930615>

- Lag om enskilda vägar 560/2018. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2018/20180560>
- Lag om Fornminnen 295/1963. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1963/19630295>
- Lag om friluftsliv 1973/606. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730606>
- Lag om konsumtionstjänsters säkerhet 185/2025. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/185?language=swe>
- Lag om områdesanvändning 132/1999. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/132?language=swe>
- Markanvändnings- och byggförordning 895/1999. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/895?language=swe>
- Miljöministeriet 2016: Allemansrätten- Lagstiftning och praxis. PDF-version.
- Miljöskyddslag 527/201. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20140527>
- Naturvårdslag 9/2023. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2023/20230009>
- Ordningslag 2003/612. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030612>
- Räddningslag 379/2011. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110379>
- Statsrådets förordning om säkerhetsdokument för vissa konsumenttjänster 1110/2011. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://tukes.edilex.fi/fi/lainsaadanto/20111110/sv>
- Statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumtionstjänster 613/2004. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2004/20040613>
- Statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön 1022/2006. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2006/20061022>
- Vattenlag 587/2011. Tillgänglig elektroniskt på adressen: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110587>

10. Bilagor

Bilaga 1 Utförda karteringar som utgör grund för planen

2004 utfördes naturtypsinventeringar på naturskyddsområdet

2015 utfördes en kartläggning av områdets spindlar, småfjärilar och gaddsteklar som en del av det nationella PaahdeLIFE-projektet

2016 utfördes uppdaterande naturtypsinventeringar på stranden som en del PaahdeLife-projektet

2.12.2020 utförde Hanna Backman från NTM-centralen en genomgång av vandringsledningarna samt övriga stignätverks skick och reparationsbehov

5.5.2021 utförde Teemu Rauhala från Forststyrelsen och Ann-Sofie Åstrand från NTM-centralen en gemensam kontroll av strandområdets serviceutrustning.

18.8.2021 utförde Ann-Sofie Åstrand en koll av skötselbehov, serviceutrustningens reparationsbehov samt en del av strandområdets naturtyper.

Sommaren 2022 utförde Tomas Klemets en uppdaterande fågelinventering, med fokus på de områden som är i flitigast rekreativ bruk

I juni 2022 utförde Ann-Sofie Åstrand, Leena-Rinkineva-Kantola och Hanna Backman från NTM-centralen samt Carina Järvinen från Forststyrelsen en granskning av byggnadernas och anläggningarnas skick och reparationsbehov samt funderade i vilken grad de olika byggnaderna betjänar naturskyddet.

20.6.2022 utförde Ann-Sofie Åstrand en granskning av eldstädernas säkerhet och planerade en ny placering av den östligare eldstaden samt granskade slitaget på de östra, skyddade, delarna av stranden.

31.8.2022 tog Hanna Backman ut serviceutrustningens koordinater, kontrollerade tältningsområdet samt kontrollerade serviceutrustningen längs delar av vandringsledningarna

Sommaren 2022 utförde Mira Lukkarila från NTM-centralen en uppdaterande inventering av områdets naturtyper, med fokus på de områden som är i rekreativ bruk

Bilaga 2. Fåglar som observerats på Storsand 2022

I nedanstående tabell finns en sammanfattning av resultaten från sommaren 2022 inventeringar av fågelarter på planeringsområdet och Lotan. Inventeringen fokuserade främst på stranden, Lotan och vandringsledningarna. Häckning har enbart antecknats om det fanns tydliga tecken på att arten häckat på inventeringsområdet. Förklaring på IUCN-hotnivåernas förkortningar: CR= Akut hotad, EN = Starkt hotad, VU= Sårbar och NT= Nära hotad. Fågeldir= omnämnd i Fågeldirektivets bilaga I över arter vars skydd kan utgöra grund för inrättande av skyddsområden (Natura 2000-områden) eller lista över flyttfåglar som åtnjuter samma typ av skydd som arterna i bilaga I

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Status	Plats	Häckar på Storsand
<i>Cygnus olor</i>	Knölsvan	Fridlyst	Kring Lotan, på havet	
<i>Cygnus cygnus</i>	Sångsvan	Fågeldir. Fridlyst	Kring Lotan. Häckande par i Stora Hamnpotten samt Storsandspottarna	Ja
<i>Branta leucopsis</i>	Vitkindad gås	Fågeldir. Fridlyst	Mellan stranden och Lotan	
<i>Anas penelope</i>	Bläsand	VU	Mellan stranden och Lotan	
<i>Anas crecca</i>	Kricka		Mellan stranden och Lotan. Eventuellt häckande par vid Storsandspottarna	Eventuellt
<i>Anas platyrhynchos</i>	Gräsand		Kring Lotan, häckande par vid Stora Hamnpotten	Ja
<i>Anas acuta</i>	Stjärtand	VU. Fågeldir.	Vid Lotan	
<i>Anas clypeata</i>	Skedand	Fågeldir.	Lotan	Eventuellt
<i>Aythya fuligula</i>	Vigg	EN. Fågeldir.	Kring Lotan	Eventuellt, misslyckad
<i>Bucephala clangula</i>	Knipa		Kring Lotan- även häckande par. Stora Hamnpotten	Ja
<i>Mergus merganser</i>	Storskrake	NT	Kring Lotan- även häckande par. Stora Hamnpotten.	Ja
<i>Mergus serrator</i>	Småskrake	NT	Kring Lotan, Digerbergspotten och Stora Hamnpotten	Ja, misslyckad
<i>Gavia arctica</i>	Storlom	Fågeldir. Fridlyst	Flyttande och rastande fåglar kring Lotan och på havet. Simmande hane nära sandstranden.	
<i>Podiceps auritus</i>	Svarthake-dopping	EN. Fågeldir. Fridlyst	En rastande individ utanför Lotan	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Storskarv	Fridlyst	Lotan	
<i>Ardea cinerea</i>	Gråhäger	Fågeldir. Fridlyst	Rastande individer kring Lotan	
<i>Grus grus</i>	Trana	Fågeldir. Fridlyst	Lotan och stranden. Häckande par i Stora Hamnpotten	Ja
<i>Haematopus ostralegus</i>	Strandskata	Fridlyst	Häckande par på Lotan, födosökande individer på sandstranden.	Ja
<i>Vanellus vanellus</i>	Tofsvipa	Fridlyst	Rastande individer mellan Lotan och stranden.	
<i>Charadrius dubius</i>	Mindre strandpipare	NT Fridlyst	Vid sandstranden och strandängen. Har häckat på stranden tidigare år.	
<i>Charadrius hiaticula</i>	Större strandpipare	Fridlyst	Vid sandstranden och strandängen	
<i>Pluvialis squatarola</i>	Kustpipare	Fågeldir. Fridlyst	Intill Lotan	
<i>Calidris canutus</i>	Kustsnäppa	Fågeldir. Fridlyst	Rastande individ mellan Lotan och stranden	
<i>Calidris pugnax</i>	Brushane	CR. Fågeldir. Fridlyst	Flyttande och rastande individer mellan Lotan och stranden.	

<i>Calidris ferruginea</i>	Spovsnäppa	Fågeldir. Fridlyst	Rastande individ mellan Lotan och stranden	
<i>Calidris alba</i>	Sandlöpare	Fågeldir. Fridlyst	Rastade vid sandbankarna	
<i>Phalaropus lobatus</i>	Smalnäbbad simsnäppa	VU. Fågeldir. Fridlyst	Flyttande fåglar vid Lotan	
<i>Actitis hypoleucos</i>	Drillsnäppa	Fridlyst	Häckande par på stranden och Lotan	Ja
<i>Tringa ochropus</i>	Skogs- snäppa	Fridlyst	Skogen: Stora Hamnpotten och längs dike	Eventuellt
<i>Tringa erythropus</i>	Svartsnäppa	NT. Fågeldir. Fridlyst	Rastande fåglar på stranden och sandbankar	
<i>Tringa nebularia</i>	Gluttsnäppa	NT Fridlyst	Rastande fåglar på sandstranden och sandbankar	
<i>Tringa glareola</i>	Grönben	NT. Fågeldir. Fridlyst	Rastande fåglar på stranden, sandbankar och Lotan. Parning på strandängen, inga andra häckningsindikatorer.	Eventuellt
<i>Tringa totanus</i>	Rödbena	NT. Fågeldir. Fridlyst	Häckande par på Lotan	Ja
<i>Scolopax rusticola</i>	Morkulla		Spelflygande par vid Storsandvägen.	Eventuellt
<i>Gallinago gallinago</i>	Enkel- beckasin	NT. Fridlyst	Troligen häckande par vid Storsand- pottarna. En individ på strandängen.	Ja
<i>Lymnocyptes minimus</i>	Dvärg- beckasin	Fågeldir. Fridlyst	Strandängen	
<i>Sterna hirundo</i>	Fisktärna	Fågeldir. Fridlyst	Mellan stranden och Lotan. Några häckande par på Lotan.	Ja
<i>Sterna paradisaea</i>	Silvertärna	Fågeldir. Fridlyst	Mellan stranden och Lotan samt på Lotan	
<i>Hydrocoloeus minutus</i>	Dvärgmås	Fågeldir. Fridlyst	Rastande fåglar mellan stranden och Lotan	
<i>Larus ridibundus</i>	Skrattmås	VU. Fågeldir. Fridlyst	Mellan stranden och Lotan. Inga häckningsindikatorer	
<i>Larus canus</i>	Fiskmås	Fridlyst	Mellan stranden och Lotan. Flera häckande par på Lotan.	Ja
<i>Larus fuscus</i>	Silltrut	EN. Fågeldir. Fridlyst	Mellan stranden och Lotan.	
<i>Larus argentatus</i>	Gråtrut	VU	Mellan stranden och Lotan. Några häckande par på Lotan.	Ja
<i>Larus marinus</i>	Havstrut	VU	Lotan	
<i>Columba palumbus</i>	Ringduva		Enstaka fåglar på Lotan, stranden och i skogen.	
<i>Cuculus canorus</i>	Gök	Fridlyst	I närheten av Storsandvägen	
<i>Apus apus</i>	Tornseglare	EN Fridlyst	Strandängen	

<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	Fågeldir. Fridlyst	Skogen mellan stranden och vägen	
<i>Dendrocopos major</i>	Större hackspett	Fridlyst	Skogen. Ungfåglar nära Hamnpottarna	
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	Fågeldir. Fridlyst	Skogen: vid Storsandpottarna, nära elledningen och intill Lilla Hamnpotten	Ja
<i>Lullula arborea</i>	Trädlärka	NT Fågeldir. Fridlyst	Deflationsplanet	
<i>Riparia riparia</i>	Backsvala	EN Fridlyst	Födosökande individer nära Lotan	
<i>Hirundo rustica</i>	Ladusvala	VU Fridlyst	Kring Lotan, på stranden och på deflationsplanet	
<i>Delichon urbicum</i>	Hussvala	EN Fridlyst	Deflationsplanet	
<i>Anthus trivialis</i>	Trädpiplärka	Fridlyst	Skogen och stranden.	Ja
<i>Anthus pratensis</i>	Ängspip-lärka	Fridlyst	Ett revir på strandängen	Ja
<i>Motacilla alba</i>	Sädesärta	NT Fridlyst	Stranden och Lotan. Några häckande par på Lotan	Ja
<i>Bombycilla garrulus</i>	Sidensvans	Fridlyst	Deflationsplanet	
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Gärdsmyg	Fridlyst	Revir främst kring Storsandspottarna och på Lotan.	Ja
<i>Prunella modularis</i>	Järnsparv	Fridlyst	Sjungande fåglar längs vandringslederna	Eventuellt
<i>Erithacus rubecula</i>	Rödhake	Fridlyst	Skogen och på Lotan	Ja
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Rödstjart	Fridlyst	Storsands tallskogar.	Ja
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Stenskvätta	Fågeldir. Fridlyst	Rastade vid stranden	
<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvätta	VU Fridlyst	Ett revir på strandängen	Ja
<i>Turdus merula</i>	Koltrast	Fridlyst	Revir i strandskogen, längs vandringslederna och på Lotan	Ja
<i>Turdus pilaris</i>	Björktrast		Lotan, stranden, skogen	Ja
<i>Turdus philomelos</i>	Taltrast	Fridlyst	Skogen, speciellt runt Storsandspottarna och Lotan	Ja
<i>Turdus iliacus</i>	Rödvinge-trast	Fridlyst	Nära Storsandspottarna, längs Storsandvägen och i strandskogen	Ja
<i>Turdus viscivorus</i>	Dubbeltrast	Fridlyst	Vid Storsandspottarna och nära vägen mellan parkeringarna	Ja
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Sävsångare	NT Fridlyst	Häckade vid Stora Hamnpotten	Ja
<i>Sylvia curruca</i>	Ärtsångare	Fridlyst	Rikligt förekommande, speciellt i västra delarna av skogen samt på Lotan	Ja
<i>Sylvia atricapilla</i>	Svarthätta	Fridlyst	Stora Hamnpotten	Ja
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Lundsångare	Fågeldir. Fridlyst	Söder om Stora Hamnpotten	Eventuellt

<i>Phylloscopus collybita</i>	Gransångare	Fridlyst	Rikligt förekommande, speciellt kring Digerbergspotten, Storsandspottarna och Stora Hamnpotten	Ja
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Lövsångare	Fridlyst	En av de vanligast förekommande arterna	Ja
<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel	Fridlyst	Rikligt förekommande i skogen	Ja
<i>Muscicapa striata</i>	Grå flugsnappare	Fridlyst	I strandskogen och tallskogarna	Ja
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Svartvit flugsnappare	Fridlyst	Skogen, på deflationsplanet och på Lotan	Ja
<i>Cyanistes caeruleus</i>	Blåmes	Fridlyst	Stora Hamnpotten och på östligaste delen av östra stranden	
<i>Parus major</i>	Talgoxe	Fridlyst	Rikligt i skogen och på stranden	Ja
<i>Lophophanes cristatus</i>	Tofsmes	VU Fridlyst	Flera revir i skogen	Ja
<i>Poecile montanus</i>	Talltita	EN Fridlyst	Flera revir i skogen	Ja
<i>Certhia familiaris</i>	Trädkrypare	Fridlyst	Intill deflationsplanet och sydost om Storsandspottarna	
<i>Lanius excubitor</i>	Varfågel	Fridlyst	Deflationsplanet	
<i>Garrulus glandarius</i>	Nötskrika	NT Fridlyst	Intill Storsandspottarna	
<i>Corvus monedula</i>	Kaja		På stranden och längs skogsvägen	
<i>Corvus corone</i>	Kråka	Fridlyst	Stranden, sandbankar och Lotan plus enstaka fåglar i skogen	
<i>Sturnus vulgaris</i>	Stare	Fridlyst	Lotan	
<i>Fringilla coelebs</i>	Bofink	Fridlyst	Vanlig på hela området	Ja
<i>Fringilla montifringilla</i>	Bergfink	NT Fridlyst	I strandskogen, nordväst om Digerbergspotten, vid röda rutten mellan Stora Hamnpotten och Storsandspottarna	Eventuellt
<i>Carduelis chloris</i>	Grönfink	EN Fridlyst	Lotan	
<i>Carduelis spinus</i>	Grönsiska	Fridlyst	Vanlig på hela området	Ja
<i>Carduelis flammea</i>	Gråsiska	Fridlyst	På Lotan, vid stranden och i strandskogen, vid Översanden och vid Stora Hamnpotten	
<i>Loxia curvirostra</i>	Mindre korsnäbb	Fridlyst	Skogen	
<i>Carpodacus erythrinus</i>	Rosenfink	NT Fridlyst	Stranden	
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Domherre	Fridlyst	Strandskogen och längs vandringslederna	Ja
<i>Pinicola enucleator</i>	Tallbit	Fridlyst	Storsandspottarna	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Sävsparv	VU Fridlyst	Lotan	Eventuellt
<i>Plectrophenax nivalis</i>	Snösparv	VU Fridlyst	Storsandspottarna	
<i>Emberiza citrinella</i>	Gulsparv	Fridlyst	Sanddynerna	

Dessutom observerades 14 s.k. sensitiva arter som inte är namngivna på listan

Bilaga 3. Markägaråsikter som inte har direkt med rekreationen att göra

Ämne	Åsikt/Förslag	NTM-centralens Kommentar
Förändringar på egen fastighet	Skogen växer igen och förslyas. Antalet vindfällen har ökat. Diken växer igen.	Naturlig utveckling på områden utan aktivt skogsbruk. Död ved från vindfällen är oerhört värdefulla för den biologiska mångfalden.
Förändringar på stranden	Andelen vass har ökat	Främst en följd av övergödningen av havet. Åtgärder: se nedan
Förändringar på stranden	Andelen vass samt buskar och träd har ökat på stranden.	Buskar och träd på dynerna är en del av den naturliga successionen, men som för snabbats på grund av näringsrikt havsvatten. Eftersom embryonala-, vita- och gråa dyner är hotade naturtyper har skötsel ändå utförts och kommer antagligen även att utföras i framtiden.
Förändringar på stranden	Mera alger, döda växter och förna sköljs upp på stranden	En följd av övergödningen av vattnet. Svårt att åtgärdat på Storsand, förutom att avlägsna död växtmassa, för att förhindra att näringen från den för snabbas igenväxningen av dynerna.
Skötsel på stranden	Röjning av vedartad växtlighet på stranden	Forststyrelsen sköter naturtyperna på stranden, bland annat med röjning av vedartade växter. Detta görs dock inte varje år. Videbuskar är en del av dynernas naturliga växtlighet och dessutom en viktig livsmiljö för den nära hotade älvglansspindeln. Alla röjningsåtgärder kräver undantagslov från NTM-centralen.
Skötsel på stranden	Slåtter av vass.	Forststyrelsen sköter naturtyperna på stranden, bland annat slåtter. Slåttern kräver undantagslov från NTM-centralen.
Skötsel på stranden	Schaktning av stranden för att förhindra att brunaktigt vatten ansamlas vid vattenbrynet.	Sandbankarna som "fångar in" det bruna vattnet är en naturligt förekommande naturtyp och schaktning skulle förstöra den känsliga stranden och är emot skyddsbestämmelserna.
Skötsel på stranden	Slåtter av vass på Lotan	Forststyrelsen sköter om slåttern på området. Slåttern kräver undantagslov från NTM-centralen.
Skötsel på stranden och serviceområdet	Glesa ur skogen framför jaktstugan,	Skogsbruksåtgärder är emot skyddsbestämmelserna.

Skötsel av naturtyperna i skogen	Anläggning av havsörnsbo vid Hamnpottarna	Kräver markägarlov. Boets exakta placering bör diskuteras med sakkunnig för att säkerställa att platsen är lämplig
Skötsel av naturtyperna	Restaurering av naturtyper	Utförs vid behov och om finansiering för åtgärderna beviljas. Restaurering och skötsel av strandens naturtyper samt skogsnaturtyperna på statlig mark utförs av Forststyrelsen.
Natura-området	Natura 2000-områdets villkor omförhandlas med markägarna	En omförhandling är inte aktuell i detta skede

Bilaga 4 Anteckningar från NTM-centralens och Forststyrelsens kontroll av serviceutrustningen 2021

- Staketet i dåligt skick, även på de ställen som ser bra ut
 - Är det nödvändigt att ha staket längs vägen? Ser inte ut som att folk genar med motorfordon genom skogen och staketet hindrar inte fotgängare från att ta sig genom skogen...
- Vissa strukturer i dåligt skick, bänkarna runt ena rastplatsen + rastplatsens bord/bänk-kombination delvis söndrig
- Vedförråden vid eldstäderna onödigt små. Teemus förslag: ett ordentligt vedförråd där folk måste klyva egen ved och bära dem till eldstaden -> skulle det minska användningen och risken för oförsiktig bränning? Eller leder det bara till att folk eldar kvistar/torrt gräs...
- Information utspridd på flera skyltar. En del av informationen finns på flera ställen, andra bara på ett ställe.
 - Infoskylt med vad man inte får göra finns vid ena spången, borde den finnas på flera ställen?
 - På badhytten finns info om sanddynor och deras skötsel samt kartor över åtgärderna
- Borde den ena trallen röjas fram?
- Ena trallen har nästan helt försvunnit i sanden
- Vägen i dåligt skick
- parkeringen skulle kunna vara tydligare skyltad. En varm sommardag kan över 100 bilar vara parkerade på parkeringsplatser och längs vägen...
- Kedjan Teemu lade ifjol verkar ha fått vara ifred

Bilaga 5. Rapport från granskning av vandringsleder, december 2020 (Förkortad)

(OBS! Rapporten är förkortad genom att bilder tagits bort. Enbart de bilder som nämns i texten är med och bildnumrorna är korrigerade för att motsvara ändringarna)

Fältrapport Storsand, Nykarleby

Kartering av stignätverket och rekreatjonskonstruktioner

Hanna Backman, 2.12.2020

Stignätverket

Stignätverket följde till stor del den karta som fanns på området (bild 1), där tre olika leder finns markerade: blå rutt = 4,5 km, grön rutt = 6 km och röd rutt = 7 km. Därtill fanns det till viss del omarkerade stigar, speciellt i närheten av stranden och serviceutrustningsområdet.

Vandringslederna var markerade i terräng med pilar gjorda i trä (bild 2), målfärg på träd (bild 3)

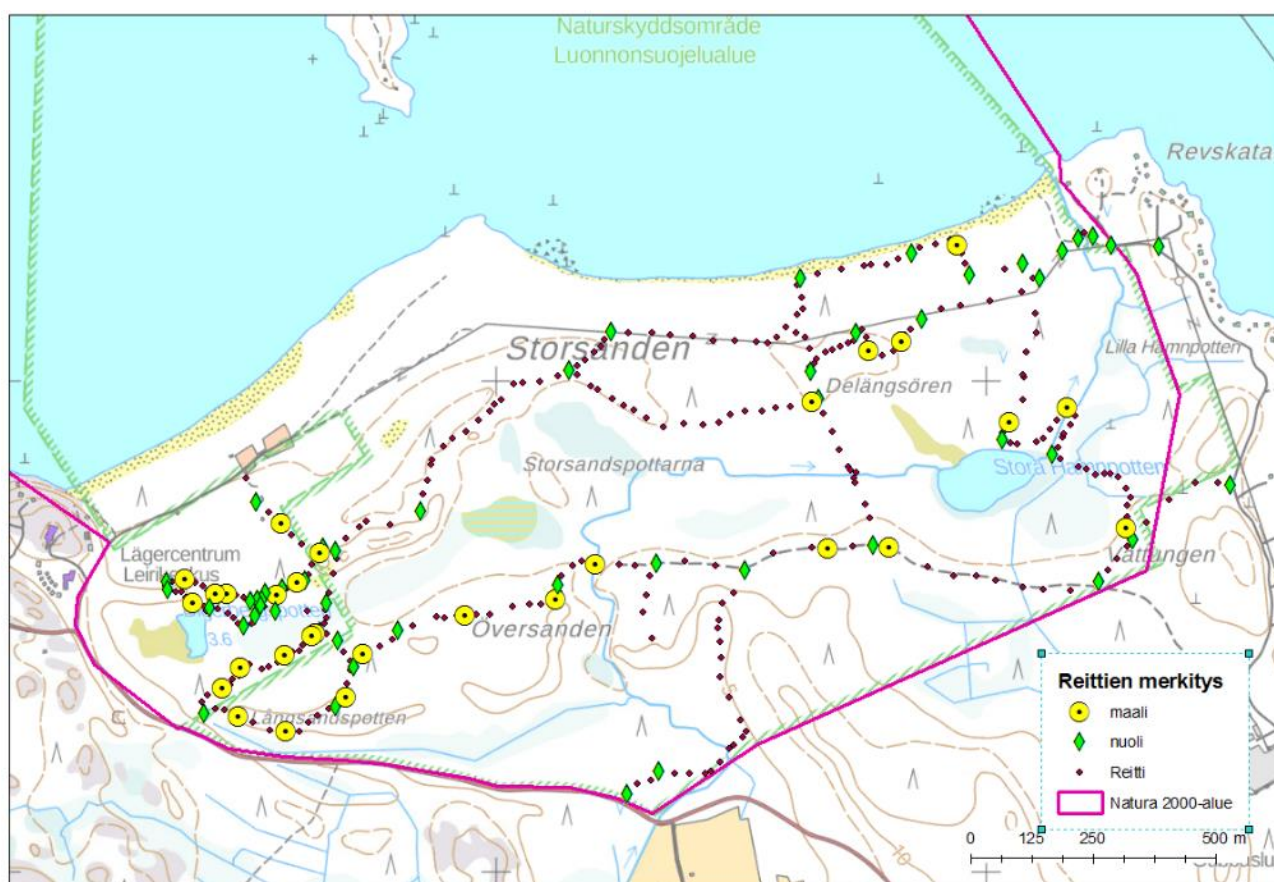
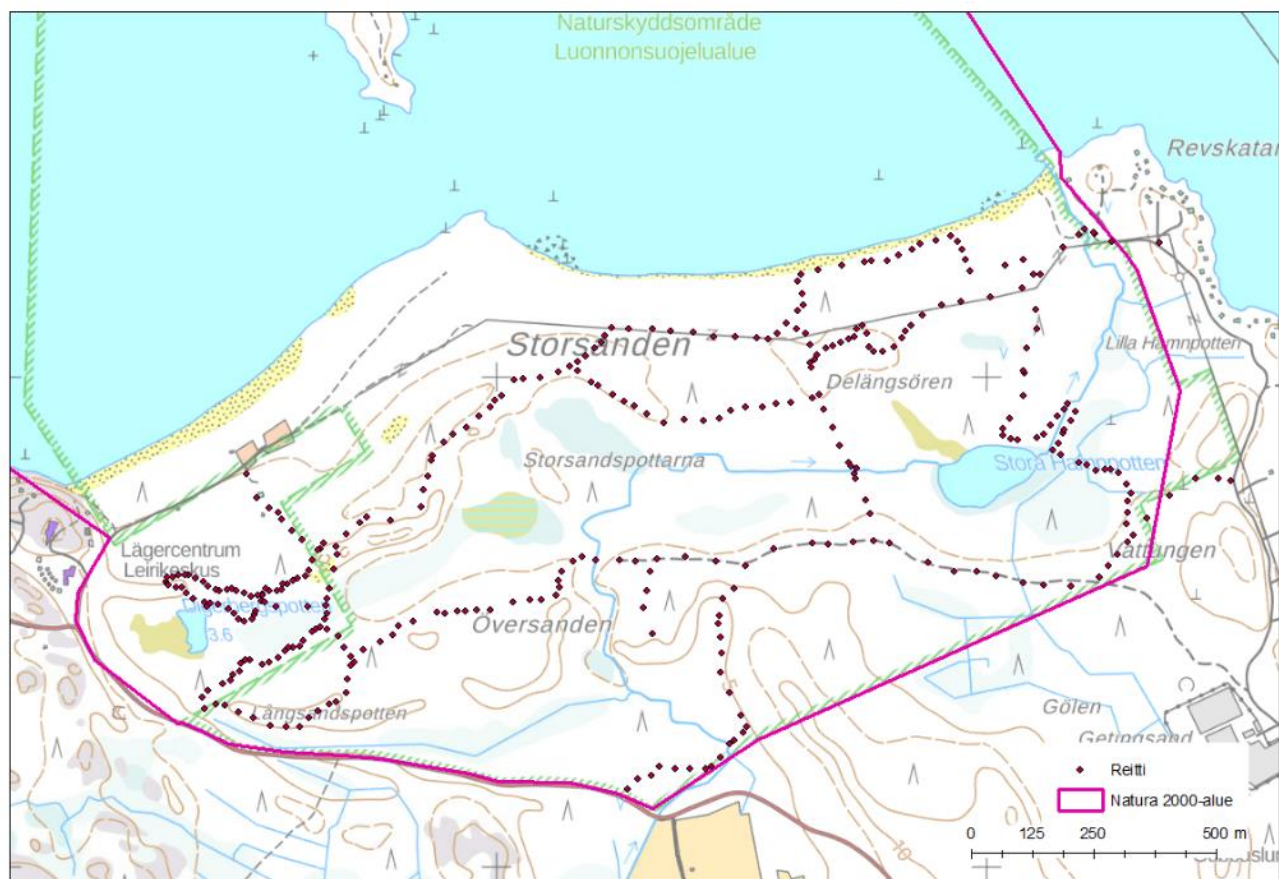
och band (bild 4). Allt som allt fanns det dryga 50 pilar fastspikade på träd och på vissa ställen var det mycket tätt (10-20m mellan) med både pilar och färgmarkeringar (karta).

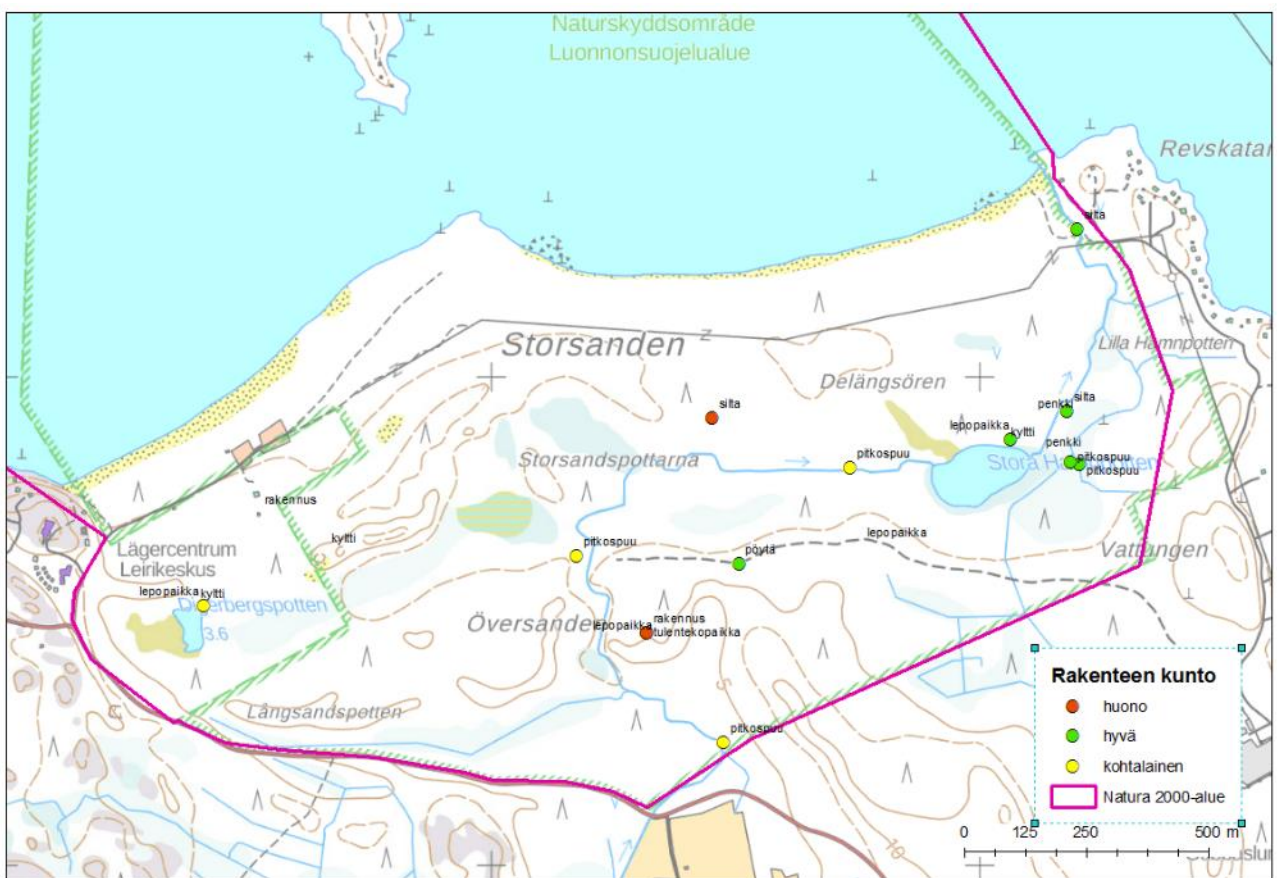
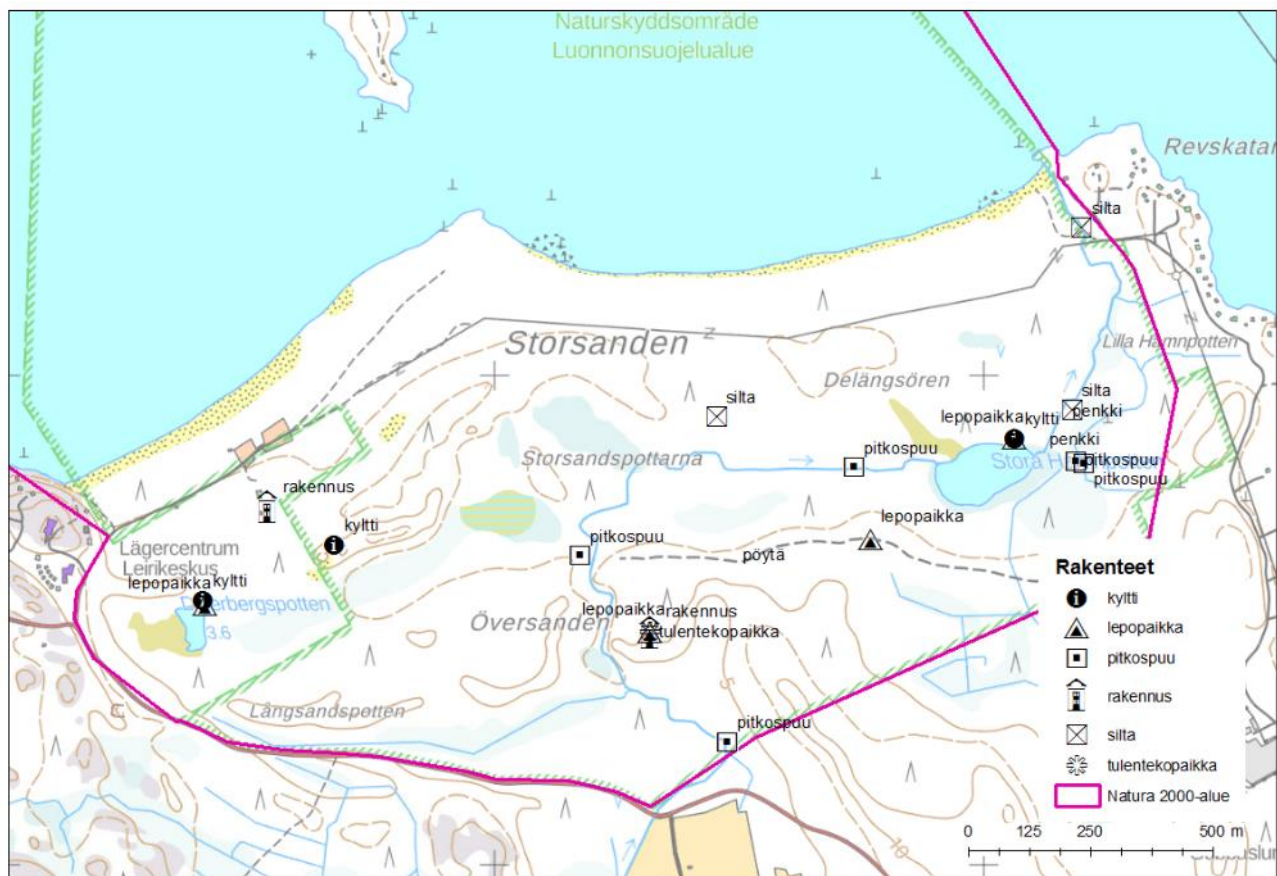
Marken var till stor del täckt med snö vid karteringstidpunkten, vilket gjorde att det var svårt att avgöra mängden slitage på området. Leden vid stranden (grön rutt) medför troligtvis en del slitage på dynmarkerna (bild 8 och 9). Fastän leden var markerad med pilar och band, var det svårt att urskilja stigen och fotspåren var utspridda. Längs med den gröna rutten på västra sidan om Natura-området (vid Digerbergspotten) var stora områden vattendränkta och 100–150 m av den markerade rutten var obrukbar vid karteringstillfället (bild 5). Här fanns en del slitage eftersom fotvandrare hamnat avvika ordentligt från stigen. Området är troligtvis torrt på sommaren, men höst-och vårtid skulle det vara skäl att stänga av stigen eller ta en annan stig i bruk. Ställvis längs med stigarna fanns andra, betydligt mindre, vattendränkta områden där det skulle vara fördel att ha spångar (ex. bild 6). Under höstens stormar hade en stor del träd fallit på området. De flesta träd som fallit över stigar hade sågats itu och lyfts åt sidan, men på vissa ställen blockerade träden stigarna.

Rekrekationskonstruktioner

På serviceutrustningsområdet var konstruktionerna mestadels i gott skick. Vissa delar av trästaketet var sönder. Vissa skyltar, bland annat förbud mot trafik av motordrivna fordon, var trasiga och skulle behöva förnyas (bild 10). Eftersom marken var täckt av snö vid karteringstidpunkten, skulle det vara bra att besöka området igen vid ett senare tillfälle för att avgöra huruvida konstruktioner behöver förnyas.

Längs med vandringslederna fanns broar/spångar över diken, rastplatser med bord och stolar och eldplatser samt en del skyltar. Det saknas informationsskyltar om området och områdets natur. På området finns fyra olika rastplatser, som även var markerade på kartan över vandringsleder. En av broarna/spångarna skulle behöva förnyas och göras säkrare med handräcke, eftersom bron lutade lite och gick över ett, för tillfället, brett och djupt dike (bild 7). Speciellt vintertid är spången direkt farlig att ta sig över.

Bilder över pilar, färgmarkeringar och band.

Bild 2

Bild 3

Bild 4

Bilder över vattendränkta stigar

Bild 5

Bild 6

Bilder över konstruktioner (spångar, broar, rastplatser)

Bild 7

Bilder över stigar /slitage

Bild 8

Bild 9

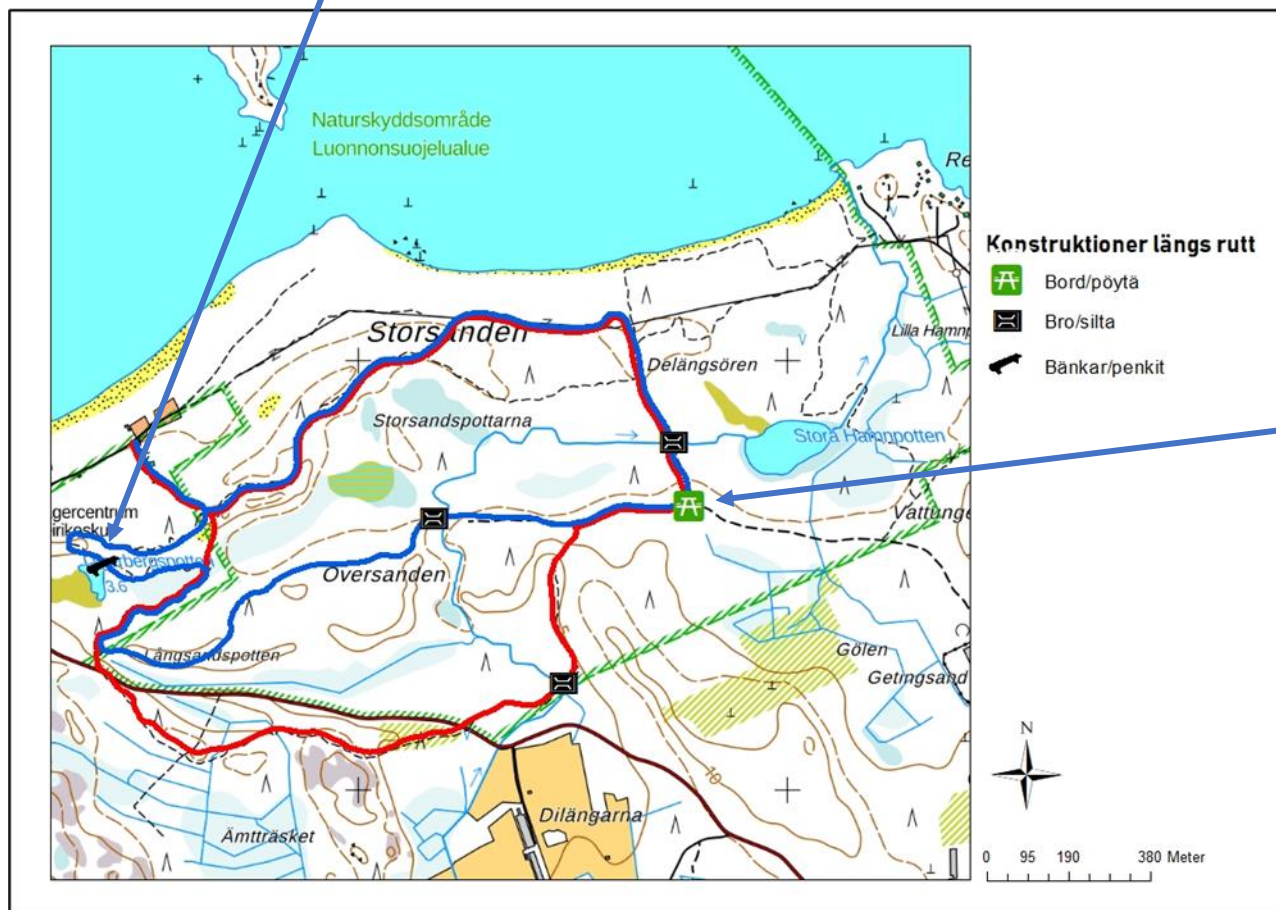
Bilder från serviceutrustningsområdet

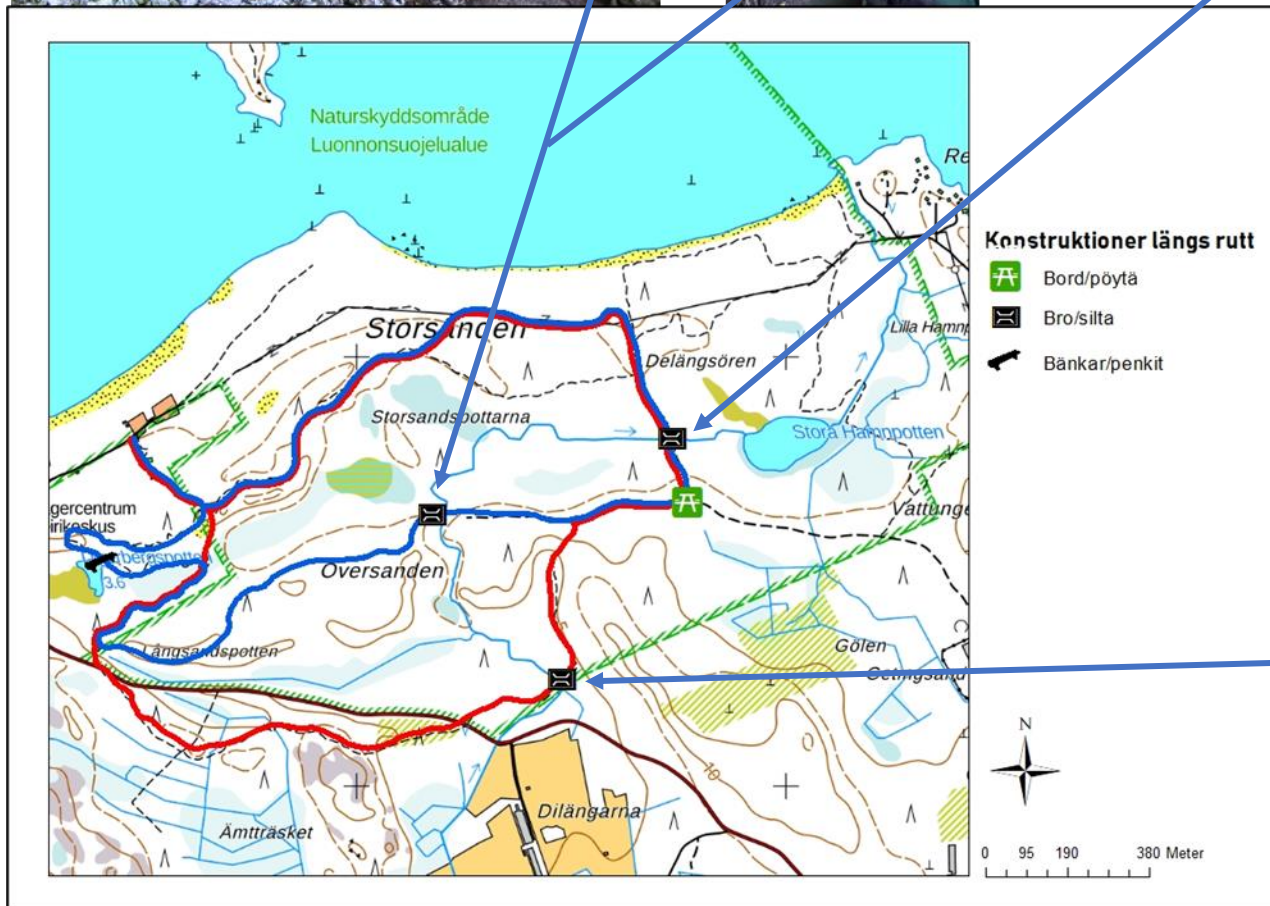

Bild 10

Bilaga 6. Bilder på konstruktioner längs vandringslederna och på serviceområdet

På följande sidor finns fotografier på servicestrukturerna och deras placering på kartan. Fotograf: Hanna Backman 2020 och 2022.

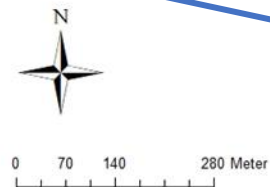

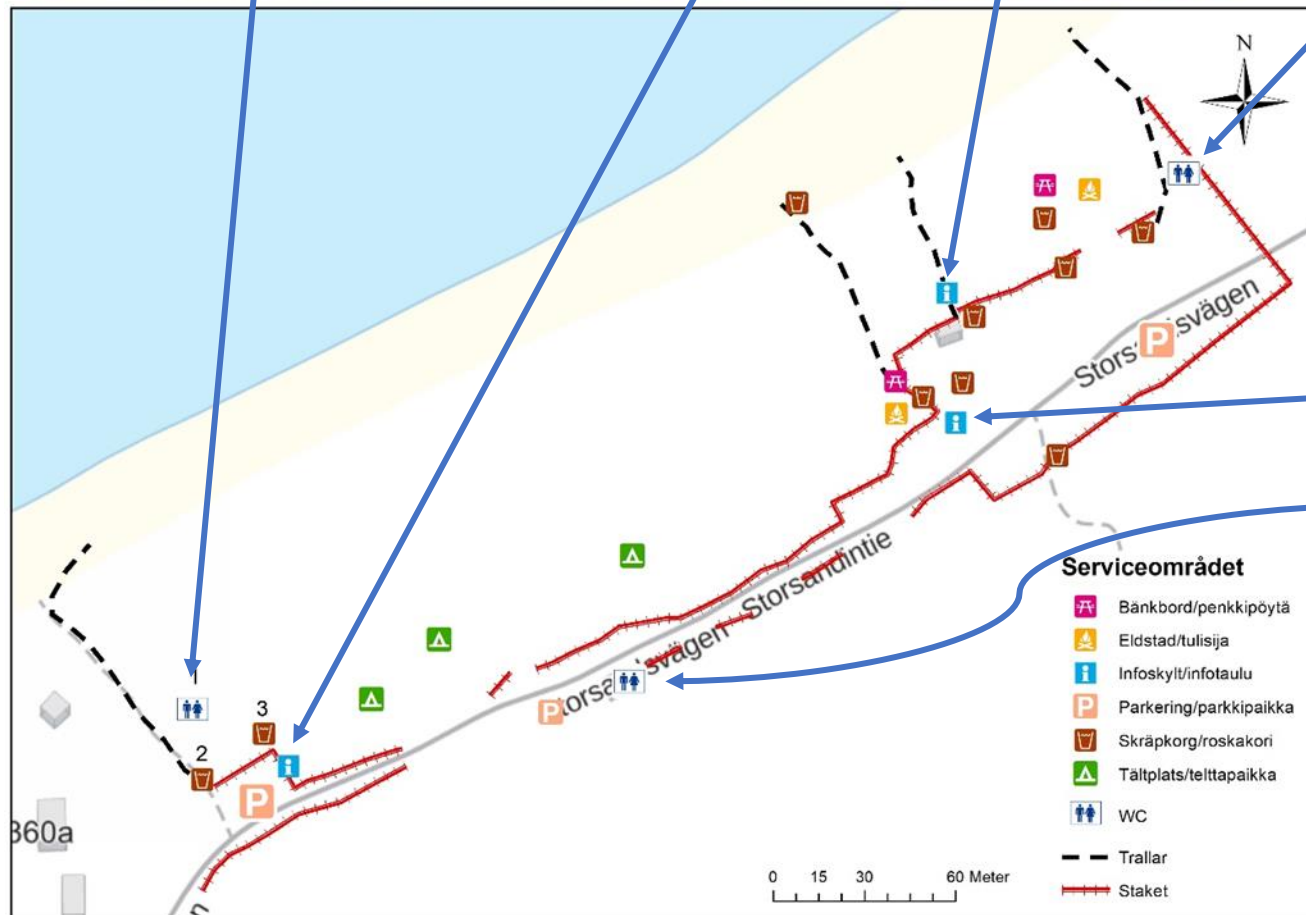

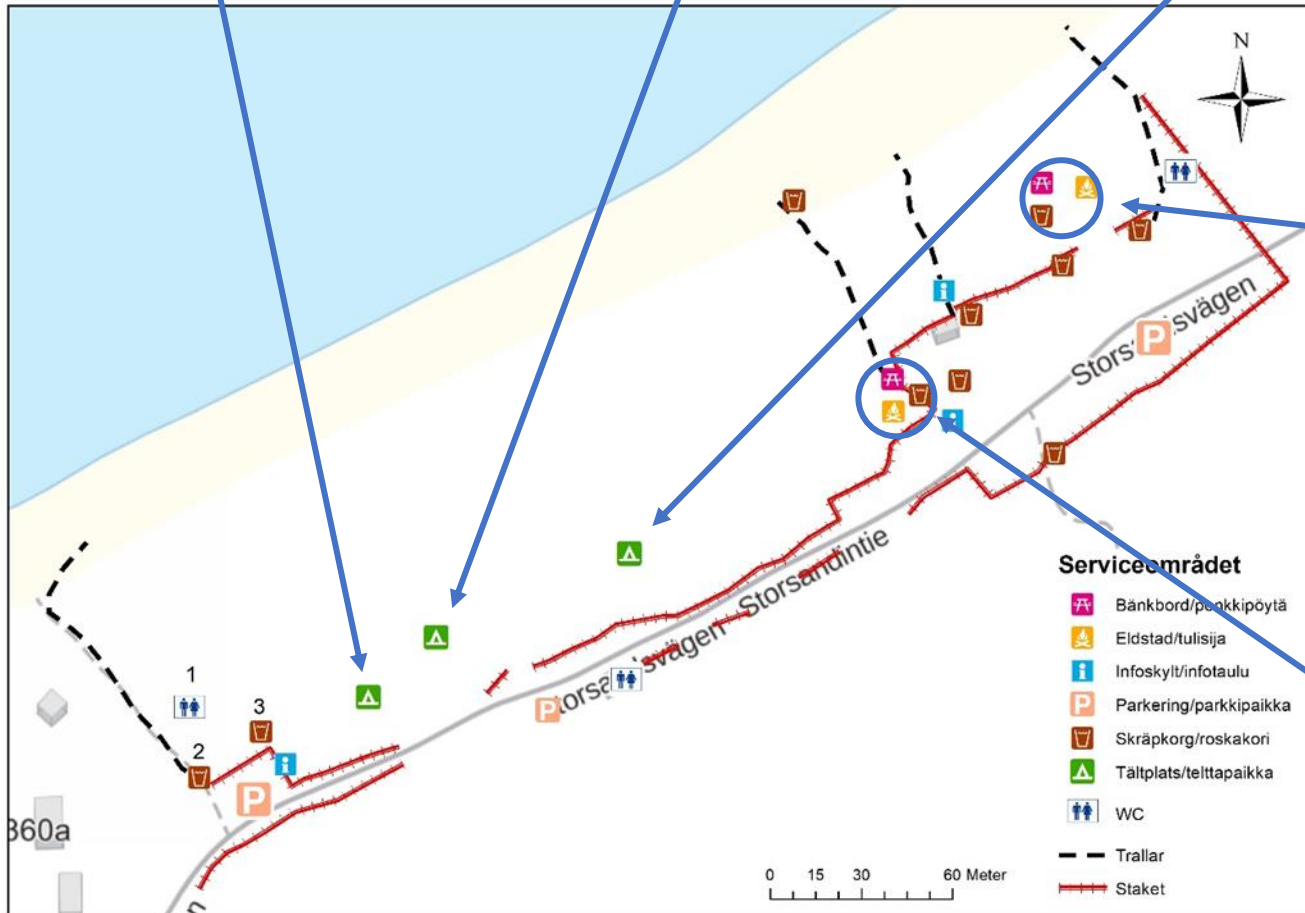

Avlägsnande av konstruktioner

- Bro/silta
- Bank/penkki
- Rastplats/lepopaikka
- Röd/punainen - 4,5 km
- Blå/sininen - 5 km
- Rutter som avlägsnas/Poistettavat reitit

Bilaga 7. Utlåtanden om planen samt svar på dem

Part	Utlåtande (delvis förkortade och personnamn samt personpåhopp har avlägsnats)	Respons på utlåtandet
Privatperson, delägare i samfälligheten	Bron vid Revskatan bör genast läggas tillbaka och intas i planen. Bron finns i fredningsbeslutet, där det står att existerande broar bör underhållas. Muntligt avtal gjorts för brons placering. Bron har använts av hävd. Hävd gäller lika som lag. En ny bro bör intas ca 10 m närmare havet, där samfälligheten är markägare på båda sidor bäcken. För att komma till Storsand, östra delen bör en bro finnas. Det är annars helt omöjligt att komma till stranden med små barn. I planen som nu gäller finns bron. Alltså bör NTM-centralen omedelbart rätta till sitt misstag och lägga tillbaka bron.	Enligt grundlagen är vars och ens egendom tryggad, hit hör även rätten att bestämma om ens fastighets användning. Ärendet har diskuterats med markägarna, men de godkänner inte bevarande av bron och en flytt av bron till Samfällighetens mark är emot skyddsbestämmelserna på området, i och med att det skulle förutsätta att det görs nya stigar (både på fastighet 15:15 och på Samfällighetens mark). Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna. Leder inte till förändringar i planen.
Privatpersoner, markägare	I kap. 2.1.1 s 6 står det att det uttryckligen är tillåtet att underhålla existerande stigar, eftersom det gjorts nya stigar utan lov bör det stå att det är tillåtet att underhålla gamla stigar. Under rubriken "områdesspecifika tillåtelser" anges YSA107229 som ett område där det är tillåtet att underhålla existerande stigar. Stigarna är nyanlagda och YSA-området bör därmed borttas från det område som skall underhållas. De nya stigarna bör avlägsnas från internetsidor Påståendet att det alltid funnits en bro vid Revskatan stämmer inte. När skogen brukades fanns en bro för att göra skogen tillgänglig med traktor, men den avlägsnades då skogen fredades. Efter det har det gjorts olika tillfälliga brokonstruktioner, utan lov. En stabilare bro byggdes utan markägarens medgivande eller vetskaper. Denna bro har avlägsnats av markägaren. Brobyggarna har ingen servitutsrätt på området och enbart markanvändning som omfattas av	Skyddsbestämmelserna för YSA107229 specificeras i planens text så att det är tydligt att det inte omfattar de nya stigarna som gjorts utan markägarlov Då planen är godkänd ombeds Nykarleby stad göra ändringar på sina hemsidor. Enligt grundlagen är vars och ens egendom tryggad, hit hör även rätten att bestämma om ens fastighets användning. Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna. Leder inte till förändringar i planen. För kännedom, leder inte till förändringar i planen. Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna.

	allemansträtten kommer att tillåtas. Brobyggarna hänvisas till den planerade Storsandsvägen via Getingsandsvägen till Delängsören, som inte blivit av, men är framkomlig till fots och till den existerande bilvägen till lägerområdet. Bron vid Hamnpotten har bara delvis avlägsnats. Kvar finns två stockar som kan användas för att ta sig över bäcken. Bron vid Revskatan har delvis dragits tillbaka till sin tidigare plats.	
Privatperson	Bron vid Revskatan fanns där redan då NTM-centralen gjorde fredningsavtal. Monäsborna har använt bron för att smidigt ta sig till stranden. Avlägsnandet har förargat byborna. På presentationstillfället framkom även att NTM-centralen fordrar att Samfälligheten skall sköta anskaffning av ved, hålla rent vid grillplatserna och göra andra tjänster på talko. Detta är i praktiken samma personer som drabbas av borttagningen av bron. Undrar hur samarbetet mellan NTM-centralen, samfälligheten och byrådet skall fortsätta i framtiden? Angående sällsynta djur har det enbart funnits spår av hjortar denna vinter.	Enligt grundlagen är vars och ens egendom tryggad, hit hör även rätten att bestämma om ens fastighets användning. Ärendet har diskuterats med markägarna, men de godkänner inte bevarande av bron och en flytt av bron till Samfällighetens mark är emot skyddsbestämmelserna på området, i och med att det skulle förutsätta att det görs nya stigar (både på fastighet 15:15 och på Samfällighetens mark). Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna. Leder inte till förändringar i planen. Samfälligheten har aktivt deltagit i planeringen av ansvarsfördelningen. Utkastet är ännu bara ett förslag, det görs ännu ett avtal mellan parterna för att fastställa slutliga ansvarsfördelningen. Sällsynta djur: För kännedom. Kräver inte några ändringar i planen
Nykarleby stad, Miljö- och byggnadsnämnden	Miljö- och byggnadsnämnden anser att förslaget till rekreationsanvändningsplan för Storsand i Monäs är välgjort och beskriver områdets karaktär och naturvärden väl. Angående stadens andel i skötsel av området torde det främst beaktas av stadsstyrelsen men nämnden anser dock att de presenterade förslagen är rimliga. Nämnden har inga förslag till ändringar eller kompletteringar.	För kännedom. Kräver inte ändringar i planen

Privatperson, sommrastuge- ägare	Enligt hävd och muntlig överenskommelse har den öppning ner till stranden, som fanns nedanför Klippans område innan rullstolsrampen byggdes varit avsedd att användas av fordon för transport av t.ex. byggnadsmaterial och andra förnödenheter, vars transport omöjliggörs via egen tomt. I och med rampbygget försvann denna möjlighet. Vid de tillfällen när transport behövs, anser jag att en annan möjlighet måste tillgodoses i stället för den tillstängda öppningen: A. Området i anslutning till rampen iordningsställs så att det finns möjlighet för transportfordon att ta sig ner till stranden och vidare till villatomten B. Att transporten får använda grinden (i ändan av parkeringsplatsen) och får använda samma rutt ner till stranden som används för borttransport av sälar. Detta skulle förutsätta att jag erhåller nyckeln till grinden, att användas de fåtal gånger per år som transport behövs. Stora och tydliga skyltar, som förbjuder vistelse av hundar och andra husdjur (hästar har förekommit) både på stranden och i vattnet, bör spikas upp redan vid infarten till området. lika stora och tydliga skyltar bör också uppsättas vid alla nedfarter till stranden. Även parkeringarna bör få förbjudet-skyltar, många husbilsägare har med sig hund. Observationer har gjorts och görs hela tiden hur människor rastar sina hundar längs stranden och avsiktligt lockar ut dem i vattnet för att simma, även i närheten av barn. Diskussioner har också förts med ungdomar som låtit hundarna vistas i vattnet och som inte uppvisar någon kännedom om att det är olagligt och förbjudet. En kommentar var t.ex. ”Vi kom hit enkom för att våra kompisar säger att Storsand är ett så bra ställe att rasta hundarna på och låta dem bada”	B-förslaget är det förslag som ur naturskyddsperspektiv är det mest hållbara. Ändringar i planen görs för detta. Transportbehovet av dåligt känt. Därmed bör villaägarna vara i kontakt med NTM-centralen innan transporten för att diskutera detaljerna och kolla behovet av undantagslov. I planen är redan behovet av uppdaterade informationsskyltar noterat, inklusive att hundar är förbjudet. Kräver inga förändringar i planen. Tillfälliga förbudsskyltar har satt upp vid alla nedfarter till stranden.
Privatperson, markägare	Storsand har alltid varit en plats för rekreation och friluftsliv. Redan före storskiftet 1960 användes vägen till östra Storsand	Enligt grundlagen är allas egendom tryggad, hit hör även rätten att bestämma om ens fastighets användning. Ärendet har

	via Getingsandsvägen av lokalbefolkningen. Bron över Hamnbäcken var av hävd en allmän rutt som förlängning av Getingsandsvägen. Bron är utmärkt på alla kartor sedan 1960. Bron som av en enskild markägare nu flyttats bort byggdes med lov av f.d. markägaren i slutet av 1900-talet. Att NTM-centralen med hot om vite och med hjälp av en jurist gett lov att avlägsna bron är verkligen förvånande. Är det möjligt att en som ärvt sin egendom kan omkullkasta alla tidigare överenskommelser? Kan också övriga markägare förbjuda stigar och broar? Samfälligheten och samtliga markägare har sedan strandskyddsplanen 1990 diskuterat och varit ense om användningen av området. Enligt fredningsavtalet, som registernr 15:15 godkänt har man rätt att "underhålla existerande stigar". Märkligt att inga diskussioner hållits med markägarna de senaste 15 åren, utan bara med byrådet som ingenting har att göra med området. NTM-centralen har helt gått den nya ägarens ärenden, trots att alla markägare tidigare varit eniga. På sidan 16 står följande: " Att vandringslederna bör avlägsnas motiveras med att verksamheten är skadlig för djur och natur. (Besökarna stör häckande fåglar och leder till slitage på skogsdynerna.)" Gäller detta bara området Rnr 15:15?? Stör de inte också på andra markägares områden?? Rastplats Ladon bör tas bort helt från planen. Ladon är byggd av den lokala scoutkåren på vårt område. Byggnadslov beviljades 12.12.2000. Området används fortfarande av olika scoutgrupper för läger och övernattnig. Därför är det olämpligt att den används som allmän rastplats för allmänheten. Vi har inget emot att folk besöker platsen, men den bör inte vara utritad på kartan. Vi anser att Ladon är vår	diskuterats med markägarna, men de godkänner inte bevarande av bron och en flytt av bron till Samfällighetens mark är emot skyddsbestämmelserna på området, i och med att det skulle förutsätta att det görs nya stigar (både på fastighet 15:15 och på Samfällighetens mark). Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna. Leder inte till förändringar i planen. Under planeringsprocessen har det skickats en enkät till alla markägare, det har ordnats informationstillfällen om utkastet där det funnits möjlighet att diskutera och alla markägare har haft möjlighet att framföra sina åsikter under hörandet. För kännedom: Förorsakar inga förändringar i planen. Ladon avlägsnas från planens kartor och bilden tas bort. Till texten läggs till information om att Ladon främst är tänkt för scouternas användning.
--	--	---

	privata egendom, avsedd för scoutverksamhet. Bilden av Ladon och rastplatsen bör tas bort från alla kartor!! Utkastet till Storsands rekreationsplan har enl. min mening inte blivit skött på bästa sätt. Inget samarbete med markägarna på 15 år. Tidigare överenskommelser och diskussioner har omkullkastats. ”Konflikter avhjälpes med tydlig kommunikation och öppen dialog” (citat från den tidigare rekreationsplanen.)	
Monäs byråd	Monäs byråd har gjort ett förslag på omändring av röda leden och gröna leden. Vi bifogar bilder på dem. Röda leden skulle bli 8 km och går längs befintliga stigar och inget går på fastighet 15:15. Gröna leden skulle bli 5,3 km och går längs befintliga stigar och inget går på fastighet 15:15. Blåa leden lämnas som den är 4,5 km, kan eventuellt kortas lite. De två föreslagna lederna blir båda ungefär samma längd och vi anser att det behöver finnas en led som är lite längre. Inga nya stigar behöver trampas upp utan till de östra delarna går leden under el-linjen där det redan finns en stig som även i fortsättningen kommer att användas som körväg för servicearbeten längs el-linjen. Ingen del av lederna går heller över de känsliga sanddynerna på stranden vid Revskatan. Vi kräver också att bron vid Revskatan skall finnas kvar. Endera skall den med markägarens tillstånd lyftas tillbaka där den varit eller så läggs den 20–40 m längre norrut på Samfällighetens mark. Samfällighetens styrelse har gett sitt godkännande. Bron är inte tänkt för vandringsleder utan det är byborna och villaborna längs Getingsandvägen som behöver en bro över till Revskatan, så som det funnits i alla år. Stigen till stranden och bron går inte på markägarens villatomt, utan på dennes skogsmark där allemansrätten gäller. Bron där den varit är så långt från markägarens sommarstuga att de fåtal personer som tar sig till stranden via bron inte på något sätt	Med allemansrätten kan man fritt använda stigarna på området. Med tanke på naturvärden är det inte lämpligt att utveckla rutterna. Storsand är i första hand ett naturskyddsområde. Om längre rutter önskas så bör de göras utanför naturskyddsområdet. Enligt grundlagen är allas egendom tryggad, hit hör även rätten att bestämma om ens fastighets användning. Ärendet har diskuterats med markägarna, men de godkänner inte bevarande av bron och en flytt av bron till Samfällighetens mark är emot skyddsbestämmelserna på området, i och med att det skulle förutsätta att det görs nya stigar (både på fastighet 15:15 och på Samfällighetens mark). Avlägsnande av Revskatabron och bron vid Stora hamnpotten görs enligt skilda arrangemang med de involverade parterna. Leder inte till förändringar i planen.

	kan störa markägaren. Det fanns ett muntligt tillstånd av tidigare markägare för den bro som nuvarande markägare nu låtit lyfta bort. Monäs byaråd kräver att det i Rekreationsanvändningsplanen skall finnas ett tillstånd för en bro över till Revskatan, på Samfällighetens mark eller med markägarens skriftliga tillstånd på det ställe där bron har varit. Monäs byaråd önskar också att längre vandringsleder, enligt medföljande förslag eller genom överenskomna justeringar av förslagen.	
Pedersöre, Miljö-hälsan Kallan Ympäristöterveys	Rekreationsplanen kan anses vara bra och omfattande. Miljöhälsan Kallan som ansvarar över tillsynen av badstranden och servicebyggnaderna vill påminna om följande: Då det nya servicehuset byggs är det viktigt att det finns tillräckligt många toaletter för besökarna och att det finns en toalett för personer med funktionshinder. Tillgänglighet har registrerats som ett av Finlands nationella mål i vatten- och hälsoprotokollet för badstränder. På så sätt genomförs FN:s mål för hållbar utveckling i Finland (mål nr. 6 Rent vatten och sanitet) Det ska finnas tillräckligt många och tillräckligt stora uppsamlingskärl för avfall på området, för att undvika sanitära olägenhet. Miljöhälsan Kallan har mottagit flera klagomål om att hundar springer okopplade på stranden och att även hästar ridits på strandområdet. På badstrandområdet ska det finnas tydligt uppsatta förbudsskyltar som meddelar att medtagande av sällskapsdjur är förbjudet på strandområdet under badsäsongen (15.6–31.8). Det är bra att vandringsrutterna	Behovet av tillräckligt många toaletter och skräpkorgar är redan nämnt i planen i planen. Information om att det krävs en tillgänglig toalett lades till i planen. I planen är redan behovet av uppdaterade informationsskyltar noterat, inklusive att hundar och hästar är förbjudet. Kräver inga förändringar i planen. Tillfälliga förbudsskyltar har satt upp vid alla nedfarter till stranden. Planen ändras så att även miljöhälsovården kontaktuppgifter tas med på skyltarna

	som går ända ner till stranden avlägsnas, eftersom många vandrare har med sig sin hund. Även den nuvarande skylten med förhållningsregler för stranden ska korrigeras (vid en av trallarna och som säger att hunden ska hållas kopplad), eftersom den innehåller vilseledande information. Rekommenderas att man på de nya informationsskyltarna även har med miljöhälsovårdens kontaktuppgifter.	
Nykarleby stad, stadsstyrelsen	Tekniska avdelningen har i över 10 års tid skött om städning i anslutning till stranden, vilket varit ett tämligen tidsdrygt arbete med tanke på Storsandsområdets yta och avstånd från centrum. Under semestertider är antalet besökare rätt så stort, vilket gör att städning av området också krävs oftare. Detta är utmanande med tanke på att trädgårdsavdelningen som utför dessa uppgifter har sin mest bråda tid precis då Storsand kräver som mest städning. Behovet av städning är förstås också närvarande på helger, då stadens personal är ledig vilket också talar för att en mera flexibel part skulle vara mera lämpad som ansvarig för städningen på området. Tekniska avdelningen har också varit i kontakt med en tredje part för ett eventuellt samarbete men inte lyckats fånga ett tillräckligt intresse för uppgifterna. I grova drag handlar stadens åtaganden om det som tekniska avdelningen sköter om redan idag, det vill säga städningen på området. I praktiken ligger kostnaderna för detta närmare 2000 € /år, vilket motsvarar 25 % av budgeten för de 6 simstränder som staden sköter. Åtgärderna utöver städningen är mest engångsåtgärder, utifall inget ofog inträffar, och borde således inte belasta budgeten årligen. Dock har staden inte haft något klart ansvar för införskaffning av t.ex. sopkärl tidigare. När dessa ska införskaffas behövs mera budgetmedel än de som finns idag för simstränderna. Ifall städningens omfattning klart ökar eller personalsituationen ändras finns	För kännedom. Vi förstår att kostnaderna är en stor del av stadens budget och att situationen i framtiden är osäker. I framtiden ordnas årlig uppföljning av alla organisationers möjligheter att bekosta skötsel och vid behov diskuteras ändringar i arrangemanget. Kostnaderna samt informationen på skyltarna ändras i planen. Ansvarsfördelningen för vandringslederna uppgörs ännu i ett skilt ansvarsfördelningsavtal. För kännedom. Allmänna kommentarer om planen: För kännedom. Kräver inte några ändringar i planen

	också en klar risk för att staden inte lyckas uppfylla sina åtaganden. Utöver detta ansvarar staden idag också för vattenprovtagningarnas kostnader, vilket uppgår till närmare 1000 €/år. Staden behöver nu bedöma om resurser finns att åta sig alla dessa åtgärder för en längre tid framöver. Viktigt vore att skyltar sätts upp med tydlig info över vad som gäller på området och vem som ansvarar för vad, eftersom det på de flesta ställen där staden medverkar tenderar bli så att gemene man räknar med att staden sköter om allt, vilket inte är fallet och skapar merarbete för staden samt huvudbry och irritation för besökare. Vidare föreslås ett antal åtgärder i listan gällande bl.a. vandringslederna skötas enligt ett samarbetsavtal. Under arbetsgruppens process har dessa samarbetsavtal ytligt diskuterats. I stora drag kan dessa samarbetsavtal handla om att staden och Samfälligheten skulle samarbeta och dela på ansvaret och kostnaderna för det som avtalet gäller, i vissa fall kanske även NTM-centralen kan ha en roll. I arbetsgruppen har stadens representanter fört fram att staden med största sannolikhet inte kommer att delta i något kring vandringslederna eftersom staden inte heller deltar i andra vandringsleders kostnader inom kommunen, vilka sköts mest på talkobasis. Denna linje borde staden fortsätta med även nu. Planen är välgjord med flertalet goda förslag för att förbättra och förtydliga servicen på området. Att NTM-centralen redan hunnit utföra åtgärder för dryga 70 000 € ger en klar höjning. Samtidigt konstateras att staden ställer sig försiktigt positiv till det föreslagna skötselansvaret, trots ytterst begränsade resurser. Dock kommer staden inte ta något ansvar för	
--	---	--

	vandringslederna och föreslår därför att detta beaktas när planen och sedan samarbetsavtalen fastslås.	
Monäs med flera byars samfälligheter	Vi vill uttrycka vår önskan om att en terrass med en storlek på 5–10 m ² ska tillkomma i ändan av den hindersfria rampen, särskilt med tanke på tillgängligheten för rörelsehindrade och barnvagnar. En sådan lösning skulle avsevärt förbättra möjligheten för alla att njuta av området utan hinder. Vi hoppas att ni tar detta i beaktning och inkluderar en terrass som är utformad för att vara tillgänglig för alla.	Upprättandet av en officiellt tillgänglig led har diskuterats under planeringsprocessen. I praktiken är det svårt att utföra på ett sådant sätt att rutten kan upprätthållas som tillgänglig, i och med att trallen snabbt täcks av sand. I planen kan förslaget omnämnas som en möjlig framtida åtgärd. Nu finns inte resurser för arbetet. En noggrannare plan krävs samt analys av hur en terrass skulle inverka på naturvärdena. Åtgärden kan eventuellt kräva undantagslov för att avvika från skyddsbestämmelserna. Till ändan av trallen kan det eventuellt ännu byggas en ramp för att förbättra framkomligheten. Ändringar görs i planen.
Privatperson, markägare nära Storsand	Jag anser att NTM-centralen borde ge tillstånd att utveckla servicen på Storsand genom att ordna café, antingen i jaktstugan (Forststyrelsens) eller som pop-upcafé med glassförsäljning under varma sommandagar. Många besökare har frågat varför det inte finns något att köpa och grupper t.ex. kitesurfare skulle gärna i förväg beställa något att äta och dricka. Jag tror inte att ett café skulle öka besökarantalet nämnvärt. Det är ju de som brukar komma till stranden, barnfamiljer, som gärna skulle vilja köpa något: kaffe, saft och glass. Byn skulle vara i stort behov av inkomster nu, inte minst Monäsboden i vars regi detta kunde verkställas. Vidare borde man ta avgift av husbilsägare, för att kunna påverka utbredningen av dem.	Jaktstugan i Forststyrelsens ägo och användningen av den kräver deras lov. Byggnadens nuvarande skick och utrustning är inte lämpligt för denna användning. Om man vill utreda ärendet vidare borde det göras i samarbete med Forststyrelsen och i samband med klagöra tekniska lösningar, kostnader och inverkan på naturvärden. Angående ett pop-up café är tanken inte att aktivt utveckla området som rekreationsområde. Den här planen är en plan för naturskyddsområdets rekreationsanvändning. Ger inte upphov till förändringar i planen. Storsand är inte ett Campingområde och det är inte tanken att utveckla det som sådant. Därmed är det inte möjligt att börja ta avgifter för övernattnig